

Distinctio prima

Incipit Speculum exemplorum ex diuersis libris in unum laboriose collectum. Et primo ex dyalogo Gregorij pape.

Exemplū p̄mū

Enancij quōdam patricij

Enancij quōdam patricij in samnii p̄ibz villa fuit in q̄ colon⁹ ei⁹ filiū Honoratū noie habuit. q̄ ab annis puerilibz ad amorē celestis patrie p̄ abstinētiā exarsit. Cūqz tā mag⁹ puerisatōe polleret selesqz tā ab ocioso qz f̄mōe restrigeret. multūqz vt p̄fat⁹ sū p̄ abstinētiā carnez domaret. die qdā p̄ntes ei⁹ vicinis suis puiniuz fecerūt. i. q̄ ad vescēdū carnes pate sūt. q̄s dū ille ad esū p̄rigere p̄ amore abstinētie recusaret. ceperūt eū p̄ntes ei⁹ irridere ac dicere comedē. nūq̄d tibi i his mōtibz piscē allaturū sum⁹. Illo p̄o in loco audiri piscē p̄sueuerat nō videri. s. cū his f̄mōibz Honorat⁹ irrideat. rep̄te i puinio aq̄ defuit ad mīsteriū. situla lignea sicuti mos illic erat mācipium ad fontē prexit. Dūqz hauriret aquā piscis situlā itrauit. reuerfūqz mācipiū aī ora discubētiū piscē cū aq̄ fudit q̄ ad totū diei viciū potuissz honorato sufficere. mirati s̄ oēs. totaqz illa p̄ntū irrisio cessauit. Lepere nāqz i honorato venerari abstinētiā quā ante deridebāt. Sicqz a dei hoīe irrisiōis deterfit opprobria piscē d̄ mōte. Qui cū magnis p̄tutibz crederet a p̄dicto dño suo libertate donat⁹ est. atz i loco q̄ fundis d̄ mōasteriū p̄struxit. i. q̄ dūctorū fere mōachorū p̄ extitit. Itaqz vita illi⁹ circūqz exēpla dedit eximie puerisatōis. Nā qdā die ex eo mōte qui ei⁹ mōasterio i excelso p̄minet igēt⁹ saxi moles erūpta ē q̄ p̄ diuerū lat⁹ mōtis veniens. totū ruinā celle oīmz fratū interitū minabatur. Quā cū veniētē desup vir scū s̄ vidissz frequēti voce p̄pī nomē inuocās extēsa mō dextera signū ei crucē opposuit eāqz in ipso diuerū mōt⁹ latere cadentē fixit. sic religio/sus vir Laurent⁹ p̄hibet. Et qz loc⁹ nō fuerat in q̄ inherere potuissz aspiciē ita vt nūc usqz cernētibz mōtē casura pendere videat.

Exemplū secundū

Vir reuerēdissim⁹ Libertin⁹ q̄ regis totile tpe fundens mōasterij p̄posit⁹ fuit i discipu

latu honorati p̄uersar⁹ atz erudit⁹. De q̄ q̄ uis p̄tutes mltas plurimoz narratio certa vulgauerit. tū laureti⁹ religiosus vir q̄ nūc supest z ei i ipso tpe familiarissim⁹ fuit. multa mihi dicere d̄ illo p̄sueuit. ex q̄bz ea q̄ reco/lo pauca narrabo. In eadē puincia samnii quā sup̄ memorauī isdē vir p̄ utilitate mōnasterij carpebat iter. dūqz Darida gothorū dux cū exercitu i loco eodē veniret d̄i seruus ex caballo i q̄ sedebat ab hoibz eiusdēz p̄iect⁹ ē. Qui iumētū p̄diti dānū libēt ferēs. etiā flagellū qd tenebat diripiētibz obtulit dicēs. Tollite vt habeas q̄lie s̄ iumētū minare possis. q̄bz dict⁹ p̄tin⁹ in ozōez se dedit. Cursu at rapido p̄dicti dux exercit⁹ p̄uēit ad fluuiū noie vulturū. ibiqz eq̄s suos ceperūt singuli hastis tūdere. p̄beribz cedere. calcaribusqz cruetare. S. tū eā p̄beribz cessi. calcaribz cruetati. fatigari potuēst. moueri nō potuēst. Sicqz aquā flumis tangere q̄ mortale p̄cipitiū p̄imescebāt. Cūqz diu cedēdo sessorēs singlī fatigarēt. vn⁹ eoz intulit. qz ex culpa quā suo dei i via fecerāt illa sui itineris dispēdia tolerabāt. q̄ statim reuerfi p̄ se libertinū repperēt i ozōe p̄stratū. cui cū dicerēt. Surge tolle caballū tuū. ille r̄ndit. ite cū bono ego op⁹ caballo nō habeo. Descēdētes p̄o inuitū cū i caballū de q̄ de/posuerūt lenauerūt z p̄tin⁹ abscesserūt. Quorūz eā tāto cursu illū quē p̄us trāsire nō potuerāt fluuiū trāsierūt ac si fluui⁹ ille aquā mīme habuissz. Sicqz factū est vt dum suo dei vnus su⁹ caballus reddidit omēs a singulis reciperent.

III

De mōasterio at p̄fati dei sui Libertini rumor exierat qz mltas pecunias h̄et. Ingressi oratoriū frāci q̄ cāpanie p̄tes itrauerāt ceperūt seuiētes libertinū q̄rere. libertinū clamare. Ubi ille i ozōe p̄strat⁹ iacebat. mira valde res q̄rētes seuiētesqz frāci i oratoriū igrediētes ipingebāt z ipm̄ videre nō poterāt. sicqz sua cecitate frustrati a mōasterio vacui sūt reuerfi.

III

Alio qz tpe abbat⁹ iussu q̄ abbas honorato ei⁹ m̄grō successerat. Libertin⁹ rauēnā p̄gebat. Pro amore at eiusdē venerabil⁹ honorati q̄cūqz libertin⁹ ibat ei⁹ sp̄ caligulā in sinu portare p̄sueuerat. Itaqz dū p̄geret accidit vt qdā mulier extincti filij corpusculū ferret. Que dū fuū dei essz intuita amore filij succēsa iumētū ei⁹ freno tenuit. atz cū iuramēto dixit. Nullaten⁹ recedaz nisi filium

Ex dialogo Grego.

meū suscitauer. At ille inusitatus hīs tale miraculū expauit petitiōis ei⁹ iuramentū. declinare voluit mulierē. s; neq; pualēs he/ sit aīo. Cōsiderare libet q̄le q̄tūq; i ei⁹ pec/ toze certamē fuerit. Ibi itaq; int se pugbāt hūilitas puerfatiōis ⁊ pietas matrī. timor ne inusitata p̄sumeret. dolor ne orbate mu/ lierī nō subueniret. S; ad maiore dei glāz vicit pietas illō pecc⁹ p̄turs. qd iō fuit validū qz deuictū. p̄turs ei pecc⁹ nō eēt si h pietas n̄ vicissz. Itaq; descendit. genu flexit. ad celum terēdit man⁹. caligulā de sinu prulit sup ex/ tincti pueri pecc⁹ iposuit. q̄ orate anīa pueri ad corpus rediit. quē manu cōphendit ⁊ flenti matri viuentez reddidit. atq; iter qd ceperat pēgit.

V Quadā die is q̄ p̄ venerabil' Honorati mōasterij regimē tenebat ⁊ eūdē venerabil' Libertinū i graui iracūdia exarsit. ita vt eū maibz cederet. Et qz p̄gā q̄ eū ferire pos/ set n̄ inuēit. p̄phēso scabello subpediteo ei caput ⁊ faciē tutudit. totūq; illi⁹ vultū tu/ mentē ⁊ liuidū reddidit. Qui vehement' ce/ sus ad stratū p̄riū tacit' recessit. Die p̄o al/ tera erat p̄tilitate monasterij ⁊ cā p̄stituta exitur⁹. Explet⁹ ḡ hymnis matutinalibz Li/ bertin⁹ ad lectū abbat⁹ vēit orōez sibi hūilit' petijt. Sciēs p̄o ille q̄tū a cūct⁹ veneraref. q̄tūq; diligeref. p̄ iniuria quā ei ingesserat putabat cum ex monasterio velle recedere. atq; requisivit dicens. Quo vis ire. Cui il/ le respondit. Monasterij causa p̄stituta est pater quā decliare nequeo. qz besterna die ire hodie itez p̄misi. ⁊ illuc ire disposui. tūc ille a fundo cordis p̄siderās aspitate ⁊ du/ riciā suā. hūilitatē ac māsuetudinē liberti/ ni ex lecto p̄siluit. pedes libertini tenuit. se peccasse. se reū esse testat⁹ q̄ tāto talisq; viro tā crudelē facere p̄rumeliā p̄sūpsissz. At Li/ bertin⁹ sese i tra p̄sternēs eiusq; pedibz puo/ luit⁹ sue culpe nō illi⁹ se uicē fuisse referebat qd prulerat. Sicq; actū ē vt ad magnā mā/ suetudinē pduceref p̄ ⁊ hūilitas discipuli magistra fieret m̄gri. Cūq; p̄ vtilitate mo/ nasterij ad p̄stitutōez cause egressus fuisset mlti viri ac noti nobiles q̄ eū valde sp̄ bo/ norabāt. yehemēter āmirati solícite ab eo inq̄rebāt. q̄dnam h̄ eēt q̄ tā tumentē acli/ uidā faciē h̄er. Quibz ille dicebat. Hester/ no die sero pctis meis faciētibz in scabello subpediteo ipegi atq; p̄ pruli. Sicq; vir sanct⁹ fuās in pectore honore p̄it⁹. et nec

m̄gri nec p̄tis p̄debat viciū. nec falsitat⁹ in/ currebat pctm.

VI

In eodem mōasterio qdam magne vite monach⁹ erat ortulan⁹. Fur p̄o venire con/ sueuerat. p̄ sepem ascendere ⁊ occulte olera auferre. Cū p̄o ille mltā plantaret ⁊ sp̄ mi/ nus inueniret. ⁊ alia pedibz cōculcata. alia direpra p̄spiceret. totū ortū circuiens inue/ nit iter yū fur venire p̄sueuerat. Qui in eū/ dem ortū deambulās repperit etiā serpētez Cui p̄cipiēs dixit. Seq̄re me. Sicq; vsq; ad aditū fur⁹ pueniēs impauit serpenti di/ cēs. In noīe ihu p̄cipio tibi vt aditū istum custodias ac furē huc ingredi nō pmittas. Protin⁹ serpēs totū se i itinere i trāuersuz terēdit. ⁊ ad cellā mōach⁹ redijt. Cūq; me/ ridiano tpe cūcti frēs q̄escerēt more solito. fur aduenit ascēdit sepē. ⁊ dū in ortū pedez poneret vidit subito qz tensus serpēs clau/ sit viā. ⁊ tremefact⁹ post semetipm concidit. eiusq; pes p̄ calciamentū in sude sepi inhe/ sit. sicq; vsq; dum ortulan⁹ rediret deorsuz capite pependit. Cōsuerā hora vēit ortula/ nus ⁊ pendente in sepe furē repperit. Ser/ penti at dixit. grās ago deo. implesti quod iussi. recede modo. Qui ilico abcessit. Ad furē p̄o veniens ait. Quid ē frater. tradidit te mihi de⁹. q̄re i labore mōachoz furtū to/ tiēs facere p̄sūpsisti. Qui h̄ dicēs pedē illi⁹ a sepe q̄ inheferat soluit. eumq; sine lesione depofuit. Cui dixit. seq̄re me. quē sequentē duxit ad ortū aditū. ⁊ olera que furto appete/ bat auferre ei cū magna dulcedine prebuit dicens. Vade ⁊ post h̄ furtum non facias. s; cum necesse habes huc ad me ingredi ⁊ que tu cum peccato laborasti tollere ego tibi deuot⁹ dabo.

VII

Gregorius. Fortunati viri venerabilis abbatis mōasterij qd appellabat balneum cyceronis aliorūq; etiā viroz venerabili/ um didici relatione que narro. Vir sanctis/ simus Equitius noīe in valerie p̄uicie par/ tibo. p̄ vite sue merito apud omēs illic mag/ ne āmiratiōis habebat. Qui nimiz Equitius p̄ sue magnitudie sanctitat⁹ mltroz eadē p/ uincia monasterioz p̄ extitit. Dūc cū tpe iuuentutis sue acri certamine carnis incēti/ ua fatigarent. ip̄e sue temptatiōis angustie ad orōnis studium soliciozem fecerūt. cū hac in re ab om̄ipotentī deo remedium p̄i/ nuis p̄cibus quereret nocte qdā assistente āgelo eunuchisari se vidit. eiusq; visioni ap̄

Distinctio prima

paruit qd oēs motū ex genitalibz ei^m mēbris
abscideret. atq; ex eo tēpe ita alien^o extitit a
tēptatiōe ac si sexū nō h̄ret i corpe. q̄ h̄tute
fret^o ex dei oīpotēt^{is} auxilio vt vir^o aū p̄erat
ita cepit postmodū seīs p̄esse. **A**ctū disci/
pulos suos amonere cessabat ne se exēplo
eiⁱ hac re facile crederēt et casuri tēarent
donū qd nō accepissent. **VIII**

Quadā fō die vna dei famula ex eodez
mōasterio h̄ginū ortū īgressa ē q̄ lactucam
p̄spiciēs p̄cupiuit. eāq; signo cruc^{is} b̄ndice/
re oblita auide momordit. s; arrepta a dia/
bolo p̄tin^o cecidit. **E**ūq; dū vexaret eidem
p̄tī. **E**q̄do sub celeritate nūciatū ē. vt vēiret
p̄tī^o r̄ orādo succurreret. **D**oxq; vt ortūz
idēp̄ ingressus ē cepit ex ore ei^o q̄ satifaci/
ens ip̄e q̄ hanc arripuerat diabol^o clamare
dicēs. **E**go qd feci. ego qd feci. **S**edebam
mibi h̄ sup lactucā vēit illa r̄ momordit me
Lui cū graui idignatiōe vir dī p̄cepit dicēs
vt abscederet r̄ locū in oīpotēt^{is} dei famula
nō h̄ret. q̄ p̄tin^o abscellit. nec eā vltra p̄tige/
re p̄ualuit. **IX**

Quidā fō Felix noīe mirtine p̄uiciē no/
bilis cū eūdē venerabilē virū. **E**q̄cū. sacz
ordinē nō h̄re p̄spiceret. r̄ p̄ singula loca di/
scurrere atq; studiose p̄dicare eū q̄daz die
familiaritat^{is} ausu adiit dicēs. q̄ sacz ordi/
nez nō habes atq; a romano p̄tifice sub q̄
degis p̄dicatōis licētiā nō accepisti quō p̄/
dicare p̄sumis. **Q**ua ei^o inq̄sitiōe cōpulsus
vir sc̄tis indicauit p̄dicatōis licētiā qualic
accepit dicēs. **E**a q̄ mibi loq̄r. ego q̄z meū
ip̄e p̄tracto. s; nocte q̄daz speciosus mibi p̄/
visionē inuenis astitit atq; in linguā meaz
medicinale ferramētū. i. fleubotomū posu/
it dicēs. **E**cce posui p̄ba mea i ore tuo egre/
dere ad p̄dicādū atq; ex illo die etiā cū vo/
luero de deo nō possū tacere. **X**

Tātus q̄ppe illū ad colligēdas aīas deo/
feruor accēderat vt sic mōasteriū p̄ficeret. q̄re
nus p̄ccas. p̄ castra. p̄ vicos singulorūq;
fidelīū dom^o circūq; discurreret. r̄ corda
audiētū ad amozes patrie celest^{is} excitaret.
Erat fō valde vilis i vestib. atq; ita despe/
ctus vt si q̄s illū fortasse nesciret salutat^{us}
eū resalutare despiceret. **E**t q̄riens ad alia
tēdebat loca iumento sedere p̄sueuerat qd
despicabil^o oībz iumēt^{is} cella potuiss^{et} repe/
riri. **I**n q̄ etiā capistro p̄ freno r̄ veruecum
pellibz p̄ sella vtebat^{ur}. **P**er semetip̄z sacros
cōdices i pelliceis sacculis missus dextero

leuoq; latere portare p̄sueuerat. r̄ q̄cūq; p̄/
ueniss^{et} sc̄pturaz fontē accipiebat r̄ rigabat
p̄ra mētū. **D**ui^o q̄z p̄dicatōis opinio ad ro/
mane vrbis noticiā puenit atq; vt ē lingua
adulātū auditor^{is} sui aīm āplectēdo necās
eo tpe clerici h̄ aplice sedis ātistiti adulādo
questi sunt dicētes. **Q**uis est iste rustic^o vir
q̄ autoritatē p̄dicatōis sibi arripuit et offi/
ciū aplici dñi n̄i sibi met^o vsurpare indoct^o
p̄sumit. **D**icitat^{ur} igit^{ur} si placet q̄ huc eū exhibe/
at vt q̄s sit ecclesiastic^o vigor agnoscat. **S**ic
āt moris est vt occupato in mlt^{is} aio adula/
tiovalde surripiat. si ab ip̄o cordis ostio ne/
quaq; cit^o fuerit repulsa. suadētibz clericis
p̄sensū p̄tifer p̄buit vt ad romanā vrbem
deduci debuiss^{et} r̄ q̄nam sua eēt mēsurā co/
gnosceret. **I**ulianū fō tē defensorē mittēs
q̄ sabīnēsī eccle postmodū in ep̄atu p̄fuit. h̄
p̄cepit. vt cū mag^o honore eū p̄duceret. itayt
nihil dei famul^o et p̄nētiōe eadē iniurie fen/
taret. **Q**ui parere d̄ co clericorū vor^{is} p̄tī^o vo/
lens festine ad eius monasteriūz eucurrit.
ibiq; absente illo antiq̄rios scribētes repe/
rit r̄ vbi abbas ess^{et} inq̄siuit. **Q**ui dixit^{ur} **I**n
valle hac q̄ mōasterio subiacer fenum secat
Isdē fō iulian^o supbū valde atq; p̄tumacē
puer^o habuit cui vix poterat vel ip̄e dñari.
Dūc ḡ misit vt eū ad se sub celeritate p̄du/
ceret. **P**erretit puer r̄ p̄teruo spū p̄tū velo/
citer ingressus oēsq; illic intus feniū secan/
tes inq̄siuit q̄s nam ess^{et} **E**q̄cū. **D**oxq; vt
audiuit q̄s eēt. eū adhuc lōge posit^o aspexit
r̄ immēso timore correp^{it} est. cepitq; tremo/
re lassescere. seq; ip̄z nutātū gressu vir posse
portare. q̄ tremēs ad dei hoīez puenit. atq;
vlnis suis ei^o genua deosculās hūilic^o strin/
xit. suūq; dñm ei occurrisse nūciauit. cui re/
salutato dei famul^o p̄cepit dicens. **L**euā fe/
nū viride porta pabulū iumēt^{is} i q̄b^o veniss^{et}.
Ecce ego qz paz supest ope p̄pleto te subse/
quor. **I**s at q̄ missus fuerat iulian^o defēzor
mirabat^{ur} valde q̄dnā eēt qd redire morare
tur puer. **T**ū ecce reuertentē puer^o p̄spicit
atq; in collo ei^o feniū ex p̄ro ferentem. q̄ vehe/
mēter irat^o cepit clamare dicēs. **Q**uid est h̄
ego te misi hoīez deducere r̄ nō feniū porta/
re. **L**ui r̄ndit puer. **Q**uē q̄ris ecce subseq̄t^{ur}.
Tum ecce dei famul^o clauat^{us} calig^{is} calcia/
tus falcē fenariā i collo deferens veniebat
Quē adhuc lōge positū puer dñō suo quia
ip̄e esset quē q̄reret nūciauit. **I**sdē fō **I**u/
lian^o repente vt vidit dei famulū ex ip̄o bai

Ex dialogo Grego.

bitu desperit. et quod glie deberet alloq. pter/
ua mēte pparabat. **H**oc sō vt seru⁹ dei co/
min⁹ affuit. eiusdē iuliani aīm itolerabil⁹ pa/
uor inuasit ita vt tremere atq. ad insinuā/
dū hocipm. p qd venerat vix sufficere lin/
gua potuiss. Qui hūiliato mor spū ad ei⁹/
genia cucurrit orōez petijt p se fieri. Et qd
p⁹ e⁹ apostolic⁹ pontifex eū videre vellet in/
dicauit. **V**ir at venerad⁹ Equicius cepit im/
mētas grās agere oipotenti deo asserēs q
se p summū pōtificem grā supna visitasset.
Ilicovocauit frēs pcepit hora eadē iumē/
ta pparari. atq. executorē suū cepit vehemē/
tissime vrgere vt statim exire debuissent.
Qui iulian⁹ ait. Hoc fieri nullaten⁹ p⁹. quia
lassat⁹ ex itinere hodie nō valeo exire. Tūc
ille rūdit. **C**ōtristas me fili. qz si hodierno
die nō egredimur i crastino die nō eribim⁹
Dei itaq. famul⁹ executor⁹ sui lassitudie co/
act⁹ i mōasterio suo eadē nocte demorat⁹ est
Tū ecce seqnti die sub ipō lucis crepuscō
vehemēter eq in cursu fatigato ad iulianū
cū eplā puer puenit. in q ei pceptū ē. ne ser/
uū dei ptingere aut mouere de mōasterio
auderet. Quē cū ille reqreret cur snia esset
mutata cognouit qz in nocte eadē q ipse il/
luc executor missus est p visū pontifex fuit
vehemēter pterit⁹ cur ad exhibēdū hoiez
dei mitte pūpissit. Qui p⁹in⁹ surrexit. seqs
venerādī viri orōibz cōmendās ait. Rogat
pater n⁹ ne fatigari debeatis. **L**unq. h dei
famul⁹ audisset p⁹ristat⁹ ait. Nunqd nō die
besterno dixi qz si nō statim pgerem⁹ iā pge
re mīme liceret. Tūc p⁹charitatis exhibitiōe
aliq. tulū executorē suū i cella retinuit. ei⁹
labor⁹ sui cōmodū coacto renitētis dedit.
Cognosce g petre in qnta sūt dei custodia
q in hac vita seipos despiciere nonest. cum
qbo intus ciuibz in honore numerant q de/
specti foris hoibz esse nō erubescūt. qz econ/
tra in dei oculis iacet q apd suos z p⁹imo/
rum oculos p inanīs glē appetitum tumēt.
vñ z qbusdā p⁹itas ait. **V**os estis q iustifi/
castis vosipos corā hominibz. deus autez
nouit corda v⁹a. quia qd hominibz altū est
abominabile est apud deum. zc.

XI

Corpus huius sancti viri dum in beati
Laurentij martyris oratorio esset huma/
tum. sup sepulcrū eius rusticus qdam ar/
cham cum frumento posuit. nec qnt⁹ qua/
lisq. vir illic iaceret perpendere aut vene/
rari curabat. **T**um repente turbo celitus
factus rebus illic omnibz in stabilitate sua
manentibz archam que superposita sepul/
cro ei⁹ fuerat extulit longeq. proiecit. vt pa/
lam cuncti cognoscerent quanti esset meri/
ti is cuius illic corpus iaceret. **E**andē
Valerie puinciam longobardis intranti/
bus ex mōasterio reuerēdissimi viri **E**qui/
ci in p⁹dictum oratorium ad sepulcrū eius
monachi fugerunt. **L**unq. longobardi se/
uientes oratorium intrassent ceperunt eos/
dem monachos foras trahere. vt eos aut
per tormēta discuterēt aut gladijs necarēt.
Quoz vnus ingemuit atq. acri dolore cō/
morus clamauit. **D**eu sancte **E**quici. pla/
cet tibi vt trahamur foras z nō nos defen/
das. **A**d cuius vocem p⁹inus scuiētes lon/
gobardos immundus spūs inuasit. **Q**ui
corruentes in terram tamdiu vexati sunt
quousq. h cūcti etiā q foris erant lōgobar/
di cognoscerent quatenus locum sanctum
temerare vltius nō auderent. **S**icq. vīr
scūs cum discipulos defendit etiā multis
postmodū remediū illuc fugiētibz pstitit.

XII

Juxta anchonitanā nāq. ciuitatē ecclia
beati martyris **S**tephani sita est in q vir
venerabilis **C**ōstantius noie mansionarij
functus officio deseruiebat. cuius sanctita/
tis opinio sese ad noticiā hominū longe la/
teq. tetenderat. quia isdem vir fundit⁹ ter/
rena despiciens toto annisu mentis ad so/
la celestia flagrabat. **Q**uadā sō die dum i
eadem ecclesia deesset oleum z p⁹dictus dei
famulus vnde lampades accenderet oīno
nō haberet. omnes lampades ecclie imple/
uit aqua. atq. ex more in medio papirū po/
suit quas allato igne succendit. sicq. aq. ex/
arsit in lampadibz ac si oleum fuisset. **E**t qz
valde sanctitatis eius opinio excreuerat.
multi hunc ex diuersis puincijs anxie vide
re sitiebant. **Q**uadam vero die ex longin/
quo loco quidam rusticus venit ad videndū
eū. **E**adez sō hora casu contigerat vt
sanctus vir **C**onstantius stans in ligneis
gradibus reficiendis lampadibus deser/
uieret. **E**rat autem pusillus valde z exili for/
ma atq. despecta. **L**unq. is qui venerat ad
videndum eū quisham esset inquireret atq.
obnix pereret vt sibi debuisset ostendi. bi
qui illum nouerant mōstrauerūt quis esset
Sed sicut stulte mentis homines meritum

Distinctio prima

ex alitate corporis metiunt eū puulū atq; de
spectū vidēs ipm nūc oīno nō esse cepit cre-
dere. In mēte em̄ rustica int̄ h̄ qd̄ audierat
z viderat q̄i facta fuerat qdā rixa z estima-
bat tā breuē p̄ visionē eē nō posse quē tā i-
gentē audierat p̄ opinionē. Cui ipm eē dū
a plurib; fuiss; astructū despectū derisit di-
cēs. Ego p̄o grādē boiez credidi. iste aut̄ de
hoīe nihil h̄z. Qd̄ vt vir dei p̄stāti audiuī
lāpades q̄s reficiebat p̄tin̄ let̄ relinquens
p̄cit̄ descendit. atq; i eiusdē rustici amplexū
ruit. eūq; ex amore nimio cōstringere cepit
brachijs et osculari. magnasq; grās agere
q; de se talia iudicass; dicēs. Et tu sol̄ es q̄
habuisti oculos aptos i me. Et q̄ repensan-
dū ē cur ap̄d se hūilitat̄ fuit q̄ despicierē se
rusticū apl̄ amauit. Qual̄ em̄ q̄q; apud se
lateat p̄melia illata pbat. Nā sic superbi
honorib; ita plerūq; hūiles i sua despecti-
one gratulāt. Cūq; se z in alienis oculis vi-
les aspiciūt. idcirco gaudēt q; h̄ iudiciū cō-
firmari itelligūt qd̄ d̄ seip̄is z ap̄d semetip̄-
sos habuerūt.

XIII

Venerād̄ vir Anastasi⁹ sc̄tē romāe ecclē
cui deo auctore deseruio notari⁹ fuit. Qui
soli deo vacare desiderās. struini⁹ deseruio.
mōasteriū elegit. atq; i loco iuxta nepesinā
ciuitatē q̄ subpentionia vocat̄ p̄ annos mul-
tos in sc̄tis acrob̄itā duxit. eiq; mōasterio
solerti custodia p̄fuit. Quo vicē in loco in-
gens desup̄ rupes eminet. z pfundū subter
p̄cipitiū patet. Quadā p̄o nocte cū tā omni-
potēs de⁹ eiusdē venerabilis viri Anastasi⁹
labores remunerare decreuiss; ab alta ru-
pe vox facta ē. q̄ p̄ducto sonitu clamaret di-
cēs. Anastasi veni. Quovocato alij q̄z septē
frēs ex noīe suo sūt vocati. puo at̄ momēto
ea q̄ fuerat emissā vox siluit z octauū fratrē
vocauit. Quas dum apte voces zgregatio
audiiss; dubiū nō fuit. q; eoz q̄ vocati fue-
rāt obitus p̄inquassēt. Intra paucos ḡ di-
es p̄m⁹ venerādus vir Anastasius educ̄⁹ ē.
Ceteri aut̄ eodem ordine extra carnē edu-
cti sūt. q̄ de rupis p̄tice fuerāt vocati. Frat̄
p̄o ille ad quē vocandū vox parū siluit atq;
eū ita noīauit. morientib; alijs pauc̄ dieb;
vixit. z tūc vitā finiuit. vt apte mōstraretur
q; interiectū voc̄ silentiū puū spaciū viuē-
di designauerat. S; mira res p̄git. q; dū
venerabilis vir Anastasius de corpe exiret
erat qdā frater in mōasterio q̄ sup̄ eū viue-
re nolebat. Hic puolus⁹ eius pedib; cepit

ab eo cū lacrimis postulare dicēs. Peto te p̄
illū ad quē tu vadis ne septē dies sup̄ te in
h̄ mūdo faciā. Ante cui⁹ septimū diē etiam
ip̄e defūct⁹ est. q̄ tū in illa nocte int̄ ceteros
nō fuerat vocat⁹. vt apte claresceret. q; eius
obitum sola venerabil⁹ Anastasi⁹ intercessio
potuiss; obtinere.

XIII

Constanti⁹ p̄sbyter nepos Bonifaci⁹ i
ciuitate q̄ ferens d̄z ep̄i p̄cipue sc̄titar̄ viri
equū suū duodecim aureis vendidit. q̄s in
p̄riā ponens archam ad exercendū aliud
opus discessit. Tum subito ad ep̄m paupe-
res venerūt qui importune p̄cabant vt eis
sanctus vir Bonifaci⁹ ep̄s ad p̄solatōz sue
inopie aliqd̄ largiri debuiss; . Sed vir dei
q; qd̄ tribueret nō habebat estuare cepit i
cogitatōe ne ab eo paupes vacui exirēt. Cui
repente ad memoriā redijt. q; Constantius
p̄bz nepos eius equū quē sedere consueue-
rat vendidiss;. atq; h̄ipm p̄ciū in archa sua
h̄iet. Absente ḡ eodem nepote suo accessit
ad archā z p̄ie violent⁹ claustra arche cōmi-
nit duodecim aureos tulit eosq; indigen-
tib; vt placuit diuisit. Itaq; Constantius
p̄sbyter reuersus ex ope archam fractaz
repperit z caballi sui p̄ciū quod illic posue-
rat nō inuenit. Lepit magna voce p̄strepe-
re z cum furore nimio clamare. Om̄es hic
viuunt. solus ego in hac domo viuere non
possum. Ad cuius nimirū voces venit ep̄s
omnesq; q̄ in eodem episcopio aderāt. Cū-
q; cum vir dei locutione blanda temperare
voluisset cepit ille cum iurgio respōdere di-
cens. Om̄es tecum viuūt. ego solus h̄ ante
te viuere non possum. redde mihi solidos
meos. Quib; vocib; cōmor⁹ ep̄s b̄tē Ba-
rie p̄ginis ecclāz ingressus est z eleuat⁹ ma-
nibus extenso vestimento stando cepit ora-
re dominū vt ei redderet vnde p̄bz furēt⁹
mitigare insaniam potuiss;. Cūq; subito
ad vestimentum suū oculos inter extensa
brachia reduxisset. repente in sinu suo duo-
decim aureos inuenit. Qui mox de ecclā
egressus eos ad sinum furentis p̄bz proie-
cit dicens. Ecce habes solidos tuos quos
quesisti. sed hoc tibi notū sit quia post mor-
tē meā tu huic ecclē ep̄us n̄ eris p̄pter aua-
riciam tuam. Ex qua sententie veritate col-
ligitur quia eosdem solidos p̄sbyter pro
adipiscendo ep̄atu p̄parabat. sed viri dei
sermo p̄ualuit. Nam isdem Constantius
in p̄sbyterat⁹ officio vitā finiuit.

Ex dialogo Grego.

XV

Prefatus Bonifacius epus eo tpe q cū matre sua puer habitabat egressus hospiciū nōnūq sine linea crebro etiā sine lanea tunica reuertebat. qz mox vt nudū quēpiā repperisset vestiebat hūc se expoliās vt se aī dei oculos obrētū mercedis vestiret. Quez mī sua increpare frēnter p̄sueuerat dicēs q iustum nō esset vt ipse inops paupibz vesti mēta largiret. **Q**ue quadam die horreum ingressa pene omē triticū qd sibi in stipendiu totius anni parauerat inuenit a filio suo paupibz expensum. **E**unqz semetipsam alapis pugniscz tūderet q qī anni subsidia p̄didisset supuenit Bonifaci⁹ puer dei. eāqz qbz p̄bis p̄solari valuit cepit. **Q**ue cū nihil p̄solatōis admittet hāc rogauit vt ab horreo exire debuisset in q ex oī eoz tritico paruū qd inuētū est remāsisse. **P**uer at dei sese illic prin⁹ in ordēz dedit. **Q**ui post paululū egressus ad horreū matrē reduxit. qd iā tritico plenū inuentū est sicut plenū ante non fuerat cum mater illius totius anni sup̄ se p̄gregasse gaudebat. **Q**uo viso miraclo compūcta mater ipa iam cepit v̄gere vt daret q sic celeriter posset q petisset accipere. **D**ec itaqz in hospitij sui vestibulo gallinas nutrire p̄sueuerat. s̄ eas ex vicino rure vulpes veniēs auferabat. **Q**uadā p̄o die dum in eodē vestibulo puer Bonifacius staret vulpes ex more venit et gallinam abstulit. **I**pse at p̄citus ecclāz intrauit z se in ordē p̄sternēs aptis vocibz dixit. **P**lacet tibi dñe vt de nutrimento matris mee māducare nō possim. ecce em gallinas q̄s nutrit vulpes comedit. **Q**ui ab oratōne surgēs ecclesiam egressus est. **D**ox at vulpes rediēs gallinā quā in ore tenebat dimisit. atqz ipa moriēs aī oculos eius in terrā cecidit.

XVI

Datrona qdā nobilī vicinis tuscie partibz habebat nurū q intra breue tps q filiū eius accepat cū eadem socru sua ad dedicationē oratorij bti Sebastiani martyris fuerat inuitata. **N**octe p̄o eadē q sequenti die ad dedicatōez p̄dicti oratorij fuerat p̄cessura. voluptate carnis deuicta a viro suo sese abstinere nō potuit. **E**ūqz mane facto p̄sciam deterreret p̄petrata carnis delectatio. p̄o cessionē p̄o imparet verecūdia. plus crube scens vultuz hoīm q̄s dei iudiciū metuens cū socru sua ad dedicandū oratoriū p̄cessit

Dox p̄o relīq bti Sebastiani martyris oratoriū sūt ingressi. eadē p̄dicte matrone nurū spūs malign⁹ inuasit z corā omī p̄lo vexare cepit. **E**iūsdē p̄o oratorij p̄bz dum hāc vehemētissime vexari p̄spiceret. ex altari p̄tin⁹ syndonē tulit eāqz coopuit. **S**z hūc repēte diabol⁹ inuasit. **E**t qz vltra vires voluit quicqz presumere compulsus est in sua vexatione cognoscere qd esset. **H**i ergo qui aderant puellam in manibz oratorio sublatam ad domū p̄piaz deportauerūt. **E**unqz hāc antiqu⁹ hostis vexatione p̄tinua vehementer attereret. p̄pinqz sui eā carnaliē amātes atz amādo p̄sequētes ad obtinēdū salutis remediū malefici tradiderūt vt ei⁹ aīam fundit⁹ exstingeret. cui⁹ carni magis artibz ad tēp⁹ p̄desse conarent. **D**ucta itaqz est ad flumiū atz in aqua mersa. ibiqz diuiti⁹ incantationibz agere malefici moliebāt vt is quē eam inuaserat exiret. **S**z miro om̄ipotētis dei iudicio dum p̄uersa arte vnus ab ea repellit in eā subito legio intrauit. **C**epitqz ex illa hora tot noctibz agitari. tot vocibz clamoribzqz p̄sonare q̄ spiritibz tenebatur. **T**ūc inito p̄silio parentes ei⁹ sue p̄fidie culpā fatentes. hanc ad virū venerabilē Fortunatū ep̄m duxerūt. ei⁹z reliquerūt. q ille accepta multis se diebz ac noctibz in ordibz dedit. tātoqz annisu p̄eibz incubuit quanto z in vno corpe p̄ se assistere legionis aciem inuenit. **T**um nō post multos dies ita sanam atqz incolumē reddidit. ac si in eā propriū ius diabolus nunqz habuisset.

XVII

Alio qz tempe isdem vir om̄ipotētis dei famulus ex obfesso qdam hoīe immundū spm̄ excussit. **Q**ui malign⁹ spūs cum vesperascente iam die secretam ab hoībz horam cerneret. peregrinū quēpiam se eē simulās circuire cepit ciuitatis plateas z clamare. **D** virū sc̄m Fortunatū ep̄m. **E**cce quid fecit. p̄grinū hoīez de hospitio suo expulit. quē ro vbi requiescere debeat z in ciuitate ei⁹ non inuenio. **T**ūc qdam in hospitio cum vxore sua z puulo filio ad prunas sedebat. q voce eius audiēs et qd ep̄s ei fecerit requirens hunc inuitauit hospitio z sedere secū iuxta prunas fecit. **E**unqz vicissim aliq p̄fabularent puulū ei⁹ filiū isdem malign⁹ spūs inuasit. atz in easdē prunas piccit. ibiqz mox ei⁹ aīaz excussit. **Q**ui orbat⁹ miser vt quēz ipse suscepit vel quē ep̄s expulisset agnouit.

Distinctio prima

Petrus

Quid nam B esse dicim⁹ vt occidēdi au-
sum in hospitio eius antiquus hostis acci-
peret qui hūc pegrinum estimans ad se ho-
spitalitatis gratia vocasset.

Gregorius

Dulce Petre vident⁹ bone s; non sunt
qm̄ bono animo nō fiunt. Vñ in euāgelio
veritas dicit. Si oculus tuus nequā fue-
rit. totū corp⁹ tuū tenebrosū erit. q; cū p/
uerfa est intērio q̄ pcedit prauū est oē opus
qđ seq̄r. q̄uis rectū esse videat. Ego nanq;
hūc virū q̄ dum quasi hospitalitatem exhi-
beret orbat⁹ est nō pietatis ope delectatū
estimo. sed ep̄i derogatōe. Nam pena subse-
quē innotuit. q; pcedēs illa susceptio si-
ne culpa nō fuit. Sūt nāq; nōnulli q̄ idcir-
co bona facere studēt vt grāz aliene opatio-
nis obnubilēt. nec pascunt⁹ bono quod fa-
ciūt. s; laude boni q̄ cetos p̄mūt. Qua d re
existimo hūc virū q̄ malignum sp̄m̄ i hospi-
taliū suscepit ostentationi potius inten-
disse q̄ operi vt meliora fecisse q̄ ep̄s vide-
ret quaten⁹ ip̄e suscepit eū quē vir dei for-
tunatus expulisset.

XVIII

In eadem tudertina vrbe in q̄ Fortuna-
tus vir dei erat ep̄s. Darcellus qđā bone
actionis vir cū duob; sororib; suis habita-
uit. q̄ eueniēte molestia corp̄is ip̄o sacratis-
simo vespescēte iam sabbato pascale de-
functus est cuius corp⁹ cū long⁹ esset effere-
dum die eodē sepeliri nō potuit. Cūq; mo-
ra esset t̄pis ad explendū debitū sepulture.
sorores eius morte illi⁹ afflicte cucurrerūt
flentes ad Fortunatū venerabilē. ei⁹ ma-
gnis vocib; clamare ceperūt. Scim⁹ q; apo-
stolor⁹ vitā tenes leprolos mūdās. cecos il-
luminas veni z resuscita mortuū nostrum.
Qui mor vt cognouit frēm eaz defunctū
flere etiā cepit ip̄e de morte ipsius. ei⁹ re-
spondit dicens. Recedite et B dicere nolite
q; iussio om̄ipotētis dei est. cui cōtrāire nul-
lus hominū potest. Illis itaq; discedētib;
tristis ex morte illi⁹ māsit ep̄s. Subseq̄nti
aut die dñico ante exurgētis lucis crepu-
sculum vocat⁹ duob; diaconib; suis prexit
ad domū defuncti. accessit ad locū vbi iace-
bat corp⁹ exanime. ibiq; se in ordē dedit.
Expleta aut p̄ce surrexit z iuxta corp⁹ de-
functi sedit. Non aut grandi voce defunctū
p̄ nomē vocauit dicens. Frater Darcelle

veni. Ille aut ac si leuē dormiēs ad vicinā
vocē. q̄uis modica fuisset excitatus statim
aperuit oculos. atq; ad ep̄m respiciens di-
xit. Quid fecisti. o qđ fecisti. Cui ep̄s re-
spōdit dicens. Quid feci fili. At ille ait. Duo
hesterna die venerūt q̄ me efficiētes ex cor-
pore in bonū locū duxerūt. hodie at vnus
missus est nūcius q̄ dixit. reducite eū quia
Fortunatus ep̄s i domū illius venit. Quib;
p̄bis expletis mor ex infirmitate qualuit z
in hac vita diutius māsit. Nec tñ credēdū
est. q; locū quē acceperat p̄didit. q; dubiū
nō est q; intercessoris sui p̄ciū potuit post
mortem melius viuere q̄ ante mortē stud-
it om̄ipotentī deo placere.

Et secūdo libro dyalogor⁹

XIX

Fuit vir vite venerabilis dei gfa Bene-
dictus z nomine ab ipso puericie sue tem-
pore cor gerens senile. etatem quippe mori-
bus transiēs. nulli animū voluptati dedit.
Sed dum in hac terra adhuc esset q̄ tem-
poralib; libere vti potuiss; desperit iam q̄
aridum mundū cū flozeret. Qui liberalio-
ri genere ex puincia miris ortus rome li-
beralib; l̄fraz studiis traditus fuerat. S;
cum ex eis multos ire p abrupta viciorū
cerneret eum quē q̄si in ingressu mūdi po-
fuerat retraxit pedem. ne si qđ de scia eius
attingeret ipse q; postmodum in immane
p̄cipitum totus iret. Despectis itaq; l̄fraz
studiis flicta domo rebusq; patrijs soli dō
placere desiderans sanete conuersationis
habitum quesuit. recessitq; scienter nesci⁹
z sapienter indoctus.

XX

Quadam die dum solus esset btūs Be-
neditus. temptator affuit. Nam nigra par-
uaq; auis q̄ vulgo merula vocat⁹ circa eius
faciē volitare cepit. ei⁹q; vultui importu-
ne insistere. ita vt manu capi posset si hanc
vir sanctus tenere voluisset. sed signo cru-
cis edito recessit auis. Tanta autēz carnis
temptatio aue eadem recedente secuta est
quantū vir sanctus nunq; fuerat expertus
Quandam nāq; feminā aliquādo viderat
quā malignus sp̄s ante ei⁹ mentis oculos
reduxit. rātoq; igne serui dei animū in sp̄z
illius accēdit. vt se in eius pectore amoris
flāma vir caperet. z pene deserere heremus
voluptate victus deliberaret. Tum super-
na gratia subito respectus ad semetipsum

Ex dialogo Grego.

reuerſus ē atq; vriticaz ⁊ repriū iuxta den-
ſa ſuccreſcere fructecta ꝑſpicies erueꝝ indu/
mēto nudū ſe i illis ſpinaz aculeis ⁊ vrica-
rū incēdēs piccit. **I**bique diu volutatꝝ toro
ex eis corpe vulneratꝝ exit ⁊ ꝑ curꝝ vulnera
eduxit a corpe vulnꝝ mētꝝ. qm voluptatem
traxit in dolore. **E**unq; bñ penaliꝝ arderet
foras extinxit qd illicite ardebat intꝝ. **V**icit
itaq; ꝑctm. qz mutauit incendium.

XXI

In vno at ex **B**enedicti mōaſteriꝝ que
circūquaq; ꝑſtruxerat qdā mōachꝝ fuit qui
ad orōez ſtare nō poſat. ſz mox vt ſe fratres
ad ſtudiū orōis inclināſſent ipſe egrediebā/
tur foras ⁊ mēte vaga trena aliq ꝫ trāſito-
ria agebat. **E**ūq; ab abbate ſuo ſepꝝ fuiſſet
āmonitꝝ tandē ad virū dei ductꝝ ē q ipſe qz
et ſtulticiā vehemēter increpauit ⁊ ad mo-
naſterium reuerſus vitꝝ duobꝝ diebus viri
dei ammonitōz tenuit. **A**am tertio die ad
vſuz ꝑꝑriū reuerſus vagari tꝑe orōis cepit
Quō cū ſuo dei ab eodē mōaſteriꝝ ꝑꝛe quez
ꝑſtituerat nūciatū eēt dixit. **E**go veniā eū/
qz ꝑ me emēdabo. **E**ūq; vir dei veniſſet in
idē mōaſteriū ⁊ ꝑſtituta hora expleta ꝑſal-
modia ſeſe frēs i orōez dediſſent aſperit q
eūdē mōachū q manere in orōne nō poſat
qdā niger puerulus ꝑ veſtimēti ſumbriam
foras trahēbat. **T**ūc eidem ꝑꝛi monaſteriꝝ
Pompeyano noie et **D**auro dei ſamulo
ſecreto dixit. **N**ūqd nō aſpicitꝝ qd ē q iſtuz
mōachū foras trahit. **Q**ui rñdētes dixerūt.
Non. **Q**uibꝝ ait. **D**remꝝ vt vos etiā videatꝝ
quē iſte monachꝝ ſequitꝝ. **E**ūq; ꝑ bīdū eſſz
orātū **D**aurus monachꝝ vidit. **P**ompeya-
nus autē eiꝝdem monaſteriꝝ pater videre
non potuit. **D**ie g alia expleta oratione vir
dei oratoriū egreſſus ſtanſe foris mōachū
repperit quē ꝑ cecitate cordis ſui virga ꝑer-
cuſſit. **Q**ui ex illo die nihil ꝑſuaſionis vltē-
riꝝ a nigro iam puerulo ꝑtulit. ſz ad ora-
tionis ſtudiū immobilis ꝑmanſit. **S**icq;
antiquꝝ dominari nō auſus eſt in eiꝝ co/
gitatiōe ac ſi ipſe ꝑcuſſus fuiſſz ex ſbere.

XXII

Cū iam mōaſteria ſcti **B**enedicti i amo-
rem dñi noſtri ihu xꝑi lōge lateq; ſerueſce-
rent ⁊ ſecularē vitam multi relinquerent. et
ſub leui redemptōis iugo cernicem cordis
edomarent ſicut mos ꝑꝛauorū eſt inuidere
aliꝝ frutꝝ bonū qd ipſi hē nō appetūt. vici-
ne ecclē ꝑꝛeſbyter **F**lorentius nomie anti/

qui hoſtis malicia ꝑcuſſus ſancti viri ſtu-
diꝝ cepit emulari. eiꝝq; ꝑuerſationi dero-
gare. qſq; etiā poſſet ab illius viſitatiōe cō/
peſcere. **E**ūq; iam ſe cōſpiceret eiꝝ ꝑfectibꝝ
obuiare nō poſſe. ⁊ ꝑuerſatiōis illꝝ opinio/
nē creſcere atq; multos ad ſtatū vite melio-
ris ipſo qz opinionis eiꝝ ꝑconio indeficiē-
ter vocari. inuidie faciꝝ magꝝ magiſq; ſuc-
census deterior fiebat. **Q**uia ꝑuerſatiōis il-
lius hēc appetebat laudē. ſz hēc laudabilez
vitam nolebat. **Q**ui eiꝝdem inuidie tene-
bris cecatus ad hoc vſq; ꝑductus eſt vt ſer-
uo om̄ipotentis dei infectū veneno panem
quaſi ꝑ benedictiōe trāſmitteret. **Q**uem vir
dei cum grāz actiōe ſuſcepit. ſed eū q ꝑeſſz
lateret in pane nō latuit. **A**d horam ſo re/
fectiōis illius ex vicina ſilua coruus venire
cōſueuerat et panem de manu eiꝝ accipe.
Qui cum more ſolito veniſſet panem quez
ꝑꝛeſbyter trāſmiſerat vir dei ante coruum
piccit atq; ei ꝑcepit dicēs. **I**n noie ihu xꝑi
rolle hunc panē ⁊ tali eū in loco ꝑijce vbi a
nullo hoie poſſit inueniri. **T**ūc corꝝ aper/
to ore expansis alis circa eundē cepit panē
diſcurrere atq; crocitare ac ſi aperte diceret
⁊ obedire ſe velle. ⁊ tñ iuſſa implere nō poſ-
ſe. **C**ui vir dei iterū atq; itez ꝑcipiebat di/
cens. **L**euā. leuā ſecurus. atq; ibi ꝑijce vbi
inueniri nō poſſit. **Q**uē diu demoratꝝ qnq;
coruus momordit ꝑpere leuauit et reſceſſit.
Poſt triū vero horaz ſpaciū abiecto pane
redijt ⁊ de manu hois dei annonam quaz
ꝑſueuerat accepit. **V**enerabilis autem ꝑ/
ter cōtra vitam ſuā inardescere ſacerdotis
animū videns illi magꝝ qz ſibi doluit. **S**z
ꝑdictꝝ **F**lorentius qz magiſtri corꝝ ꝑnecare
nō ꝑoruit. ſe ad extinguedas diſciploꝝ ani-
mas accēdit. ita vt in orto celle cui **B**enedi-
ctus inerat ante eoꝝ oculos nudas ſepreꝝ
puellas miſſet q coram eiꝝ ſibi inuicē ma/
nus tenētes ⁊ diutius ludētes illoꝝ mētēſ
ad ꝑuerſitatē libidinis inflāmarēt. **Q**uō vir
dei de cella ꝑſpicies. lapſumq; adhuc in te/
nerioribꝝ diſcipulis ꝑimeſcens. idq; ꝑ ſua
ſolius fieri ꝑſecutione ꝑtractās inuidie lo/
cum dedit. atq; oratoria cuncta que ꝑſtru-
xerat ſub ſtatutis ꝑꝛepoſitis adiunctis fra-
tribꝝ ordinauit. ⁊ paucis ſecū mōachis ab/
latis habitatiōem mutauit loci. **P**orq; vt
vir dei eiꝝ odia humiliter declinauit hunc
om̄ipotens deꝝ terribiliter ꝑꝛcuſſit. **A**am
cum ꝑꝛeſbyter ꝑꝛedictꝝ ſtans in ſolario

Distinctio prima

Benedictū descēdisse cōgsceret et exultaret
p̄durāte imobilis tota dom⁹ fabrica hīpm
in q̄ stabat solariū cecidit et B̄ndicti hostes
pterēs extinxit. Qd viri dī discipul⁹ Dau
rus noie statim venerabili p̄ri B̄ndicto q̄
adhuc a loco eodē vir decem milib⁹ aberat
estimauit esse nūciandū dīcēs. Reuerēte q̄a
p̄b: q̄ te p̄sq̄bat extinc⁹ est. qd vir dei Be/
dictus audiēs sese ī grauib⁹ lāment⁹ dedit.
v̄l qz dei inimic⁹ occubuit. vel qz de inimici
morte discipul⁹ exultauit. q̄ de re factuz ē vt
eidē qz disciplo p̄niaz indiceret q̄ mādans
calia gaudere de inimici iteritu p̄sūpissēt.

XXIII

Eodē qz tpe aq̄nens ecclē clerici⁹ a demo
nio verabatur q̄ a venerabili viro Cōstanti/
no ecclē eiusdē antistite p̄ mltā fuerat mar
tiz loca trāsmisus vt sanari potuiss⁹. S3
scī dei martires noluerūt ei donū sanitatis
tribuere vt q̄nta eēt ī B̄ndicto grā demon
strarēt. Duce⁹ itaqz ad oipotētē dei samu/
lū b̄ndictū q̄ ihu xp̄o dño p̄ces fūdēs anti/
quū hostē de obsessio hoīe p̄tin⁹ expulit. cui
sanato p̄cepit dīcēs. vade et p̄ b̄ carnem nō
comedas. ad sacz p̄o ordinē accede nūqz p̄
sumas. Quacūqz āt die sacz ordinē temera
rie p̄sūpser⁹ statim iuri diaboli itez manci/
paber⁹. Discessit ḡ clerici⁹ san⁹. et sic ētere so/
let aīm pena recēs ea q̄ vir dei p̄cepit inte/
rim custodiuit. Eū p̄o post annos multos
oēs pores illi⁹ de hac luce migrassent. et mi/
nores suos sibimet supponi ī sacris ordib⁹
cerneret. p̄ba viri dei q̄ ex lōgo tpe oblitus
postposuit atqz ad sacz ordinē accessit. quez
mor is q̄ reliqrāt diaboli⁹ tenuit. eūqz vera/
re q̄usqz animā eius excuteret nō cessauit.

XXIII

Nō lōge ab ei⁹ mōasterio due qdā sācti/
moniales feie nobiliorū genere exorte ī loco
prio puerfabāt. q̄b qdā religiosus vir ad
exterior⁹ vite vsū p̄bebat obsequiū. S3 sic
nōnullis solet nobilitas gener⁹ parere igno
bilitatē mēt⁹ vt min⁹ se ī b̄ mūdo despici/
ant q̄ plus se ceter⁹ aliqd fuisse meminertūt.
nec dum p̄dicte scīmoniales feie p̄fecte lin
guā sub habu⁹ sui freno restringerāt et eun/
dem religiosum virū q̄ ad exteriora necessa
ria eis obsequiū p̄bebat incaut⁹ sepe sermo
nib⁹ ad iracūdiā puocabāt Qui dū diu ista
toleraret prexit ad dei hoīez q̄ntasqz patere
tur p̄boz p̄umelias enarrauit. Vir āt dei
h̄ de illis audiēs eis p̄tin⁹ mādauit dīcens

Corrigite linguā v̄raz qz si nō emēdauert/
tis excōico vos. q̄uis excōicatōis sniaz nō
p̄ferēdo intulit s3 minādo. Ille āt a p̄stinis
morib⁹ nihil mutare int⁹ paucos dies defū/
cte sūt atqz ī ecclā sepulte. Cūqz ī eadē ecclā
missaz solēnia celebrarēt. atqz ex more dia/
con⁹ clamaret. si q̄s nō cōicat det locū. nu
trit eaz q̄ p̄ eis oblatōem dño deferre con/
sueuerat eas de sepulcris suis p̄gredi et eri
re ecclāz videbat. Qd dū sepi⁹ cerneret. q̄a
ad vocē diaconi clamāt⁹ exibat foras atqz ī
tra ecclāz p̄manere nō poterāt ad memori/
am redire. q̄ vir dei illis adhuc vinētib⁹ mā
dauit. Eas q̄pe se cōmunionē puare dire/
rat nisi mores suos et p̄ba corrigerēt. Tūc
suo dei cum graui merore indicatū ē. Qui
manu sua p̄tin⁹ oblatōem dedit dīcēs. Ite
et hanc oblatōem p̄ eis offerri dño facite.
et vltērius excōmunicate non erunt. q̄ dum
oblatio pro eis fuisset oblata. et a diacono
iuxta morem clamatuz esset vt nō cōmuni/
cantes ab ecclā exirent. ille exire ab ecclā
vltērius vise nō sunt. Qua ex re indubitat⁹
patuit. qz dum int⁹ eos q̄ cōione puati sunt
minime recederent cōmunionē a domino
p̄seruum dei recepissent.

XXV

Quadam qz die dum qdam ei⁹ paruu/
lus monach⁹ parentes suos vltra q̄s debe/
bat diligens atqz ad eoz habitaculum ten/
dens sine b̄ndictōne de monasterio exisset
eodem die mor vt ad eos puenit defunct⁹ ē
Eunqz esset sepultus die altero p̄iectuz so
ras corpus inuentum est. qd rursum trade
re sepulture curauerūt. Sequētī autēz die
iterum p̄iectum extērius atqz inhumatum
sicut pus inuenerūt. Tūc dīcē ad Benedi/
cti p̄ris vestigia currentes cum grādi fletu
petierūt vt ei suā grām largiri dignaretur.
Quib⁹ vir dei manu sua p̄tin⁹ cōmunionē
dñici corpis dedit dīcēs. Ite atqz hoc
dñicum corpus sup̄ p̄ct⁹ eius cum magna
reuerentia ponite. eūqz sic sepulture tradi/
te. Quod cum factum fuisset susceptū cor/
pus eius tenuit terra nec vltra p̄iecit.

XXVI

Quidā āt eius monach⁹ mobilitati mē/
tē dederat et p̄manere ī monasterio nōle/
bat. Cūqz cum vir dñi assidue corripet fre
q̄nter amoneret. ip̄e p̄o nullo mō p̄sentiret ī
p̄gregatōe p̄sistere atqz importunis p̄cibus
vt relaxaret immineret. qdā die idē venera

Ex dialogo Grego.

bilis p̄ nimietatē tedio affect⁹ irat⁹ iussit vt discederet. Qui mox vt mōasteriū exiit ⁊ se assistere apto ore draconē ī itinere inuenit. Lūq; cū isdē draco q̄ apparuerat deuorare vellet cepit ip̄e tremēs ⁊ palpitās magnis vocib; clamare dicēs. *Currite currite.* quia draco ille deuorare me vult. *Currites autē frēs draconē mīme vidēt.* sed tremētē atq; palpitātē mōachū ad mōasteriū reduxerūt. q̄ statim p̄misit nunq; se esse iā a monasterio recessurū atq; ex hora eadē ī sua p̄missione p̄māsit. quippe q̄ sancti viri orōib; ⁊ se assistere draconē viderat quē pus nō videndo sequebat.

XXVII

Soror brī bñdicti Scolastica noīe oī potētī dñō ab ip̄o infantie sue tpe dedicata ad eū semel p̄ anū venire p̄sueuerat. ad quā vir dei nō lōge extra ianuā ī possessione mōasterij dscēdebat. Quadā p̄o die ex more venit atq; ad eā cū discipul⁹ ei⁹ venerabilis frat̄ dscēdit. q̄ totū diē ī dei laudib; sacrisq; colloquijs ducētes incūbētib; iā noctis tenebr; siml⁹ acceperūt cibos. Lūq; ad huc ad mēsam sederēt ⁊ itra sacra colloq̄a tardior se hora p̄traheret eadē sanctimōialis feia soror ei⁹ eū rogauit dicēs. q̄so te ne ī ista nocte me deseras vt vsq; ad mādē celestis vite gaudijs loq̄mur. Cui ille respōdit. *Quid ē qd loqr̄ soror.* Manere extra cellā nullaten⁹ possū. tanta p̄o erat celi serenitas vt nulla ī aere nubes appareret. Scrimonialis at̄ feia cū p̄ba fr̄is negāt; audis; īseri; digit; man⁹ sup mēsa posuit caput ī manib; oīpotētē dñm rogatura declinauit. Lūq; leuaret de mēsa caput tāta choruscationis ⁊ tonitruī p̄r tātaq; inundatio pluuię erupit. vt neq; venerabilis Benedict⁹ neq; frēs q̄ cū eo aderāt extra loci limē q̄ cōsederāt pedē mouere poruissent. Sāctimonial⁹ q̄ppe feia caput ī maib; declinās lacrimarū fluuios ī mēsa fuderat p̄ q̄s serenitatē aeris ad pluuiā traxit. Nec paulo tardī⁹ p̄ orōez inundatio illa secuta ē. s; tāta p̄ueniētia fuit orōis ⁊ inundatiōis vt de mēsa caput iā cū tonitruo leuaret q̄ten⁹ vnū idēq; cēt momētū ⁊ leuare caput ⁊ pluuiā deponere. Tunc vir dei inter choruscōs ⁊ tonitrua atq; ingētis pluuię inundatōz vidēs se ad mōasteriū remeare nō posse cepit p̄gri tristat⁹ dicens. *Parcat tibi de⁹ oīpotēs soror.* qd ē qd fecisti. Cui illa rñdit. *Ecce te rogavi et audire nolūisti.* rogavi dñm meū ⁊ exaudiuit me.

Hodo q̄ si potes egredere et me dimissa ad mōasteriū recede. Ip̄e at̄ extra tectū exire nō valēs q̄ remanere spōte noluit ī loco māsit inuit⁹. Sicq; factū ē vt totā noctē p̄uigilē ducerent atq; p̄ sacra spūalis vite colloquia sese vicaria relatiōe satiarent.

XXVIII

Alio q̄z tpe seruand⁹ diacon⁹ atq; abbas ei⁹ mōasterij qd ī cāpanie p̄tib; a liberio q̄ndā patricio fuerat p̄structū ad sc̄m Bñdicti ire grā visitatiōis ex more p̄sueuerat. ei⁹ q̄ppe mōasteriū frēntabat vt qz isdē vir qz doctria grē celestis īfluebat. dulcia sibi inuicē vite p̄ba trāsūderēt. ⁊ suauē cibū celestis patrię. qz adhuc p̄fecte gaudendo nō poterāt saltē suspirādo gustarent. Lūq; hora iā q̄et; existeret. ī cui⁹ turris supiorib; se uenerabilis Benedict⁹. ī h⁹ qz inferiorib; se seruā dus diacon⁹ collocauit. Quo videlicet ī loco inferiora supiorib; p̄tinuabat ascensu. Bñ eandē p̄o currim largi⁹ erat habitaculū ī q̄ vtriusq; discipuli q̄secebant. Lūq; vir dei Benedict⁹ adhuc q̄scētib; frīb; istās vigilijs. noctne orōis tpa p̄ueniss; ad fenestras tāas ⁊ oīpotētes dñm dep̄cās subito ī tēpēste noctis hora respiciēs vidit fusā lucez desup cūctas noctis tenebras effugasse tāto qz splēdore clarescere vt diē vinceret lux illa q̄ ī tenebras radiass;. Mira at̄ valde res ī hac speculatiōe secuta ē. qz sic post ip̄e narrauit oīs etiā mūd⁹ veluti sub vno solis radio collecti an̄ oculos ei⁹ adduct⁹ est. Qui venerabil⁹ p̄r dñi iuentā oculoꝝ acie ī hoc splēdore choruscē lucē īfigeret vidit Bermani capuani ep̄i aīaz ī spera ignea ab angelis ī celū deferri. Tūc tāti sibi testez volens adhibere miraculi seruandū diaconū iterato bis terq; ei⁹ noīe cū clamorē magnitudie vocauit. Cū ille fuiss; ī solito tāti viri clamore turbat⁹ ascendit resperit. lucisq; iā exiguā p̄tē vidit. Cui tñ h̄ obstupescētī miraculū vir dei p̄ ordinē q̄ fuerāt gesta narrauit. statiq; ī cassinum castz religioso viro theopropo mādaui vt ad capuanā urbem sub eadē nocte trāsmitteret ⁊ qd d̄ Bermano ep̄o agere agnosceret ⁊ indicaret. Factiq; ē vt reuerēdissimū virū Bermanū is q̄ misus fuerat iā defunctū repiret. ⁊ requirens subtilit̄ agnouit eodē momēto fuisse obitū illi⁹ q̄ vir dei eius agnouit ascensum.

Ex tertio libro dialogoꝝ.

XXIX

Distinctio prima

Dū senientiū wandaloz tpe fuissz italia
i capanie pibz depopulata. mltiqz essent d
hac tra i africanā rgiōne trāsdūcti. vir dñi
paulin⁹ cū cta q ad epas vsū hñe potat cap/
tiuis idigētibz largit⁹ ē. Cūqz iam nihil
oīno supessz qd petētibz dari potuissz qdaz
die qdā vidua aduenit q a regz wandaloz
genero filiū suū i captiuitatē fuisse ductum
phibuit atz a viro dei h⁹ pciū postulauit si
forte illi dñs h digref accipe et hūc pcedet
ad ppa remeare. Sed vir dei magnopē qd
petēti feie dare potuissz inqres nihil apd se
aliud nisi se inuēit. petētiqz feie rñdit dicēs.
Mulier qd possim tibi dare nō habeo. sz
meipsū tolle. me fuū iur⁹ tui esse pfitere. at/
qz vt filiū tuū recipias me vice illi⁹ i fuitiuz
trade. Qd illa ex ore tāti vir audies irrissio/
nē pot⁹ qz ppassionē credidit. At ille vt erat
vir eloqntissim⁹ r valde i exterioribz qz stu/
dijs erudit⁹ dubitāti feie cit⁹ pfluasit vt au/
dica credet r p receptōe filiū i fuitiū tradere
nō dubitaret epm. Perrexit g vterqz i af/
frica. Procedēti at regz genero q ep⁹ filiū ha/
bebat vidua rogata se obtulit ac pns peti/
uit vt ei filiū donari debuissz. Qd cū vir bar/
barus typo supbie turgid⁹. gaudio trāsito/
rie pspicitat⁹ inflat⁹ nō solū facere sz et au/
dire despiceret. vidua subiūxit dicēs. Ecce
homiez hūc p eo vicariū pbeo r solū modo
pietate i me exhibēs mibi filiū meū vnicuz
redde. Cūqz ille venusti vult⁹ boiez conspe/
xisset quā artez nosses inqsiuit. Cui vir dei
Paulin⁹ rñdit dicēs. Artē qdē aliquā nescio
sz ortū bñ excolere scio. Qd vir gētil⁹ valde
libet accepit cū i nutriedis oleribz qz perit⁹
essz audiuit. Suscepit itaqz fuū r rogātū vi/
due reddidit filiū. q accepto vidua ex affri/
cana regiōe discessit. Paulin⁹ p eo excolendi
orti suscepit curā. Cūqz isdē regz gener cre/
bro ingrederef ortū suū. ortulanūqz qdam
reqreret r sapiētez valde esse boiez videret.
amicos cepit familiares deferere r sepi⁹ cū
suo ortulano colloq atqz fmōibz ei⁹ delecta/
ri. Cui paulin⁹ qtidie ad mēfā olera virētes/
qz herbas dferre psueuerat r accepto pane
ad curā orti remeare. Cūqz diuiti⁹ h ageref
qdā die dño suo secū secretū loqnti ait. Vi/
de qd agas r wandaloz regnū qlic dispo/
ni debeat pvide. qz rex cit⁹ r cū oī celeritate
moritur⁹ ē. Qd ille audies qz ab eodez rege
p ceterz diligebat ei mime tacuit sz qd a suo
ortulano sapiēti. f. viro agnouissz indicauit

Qd dñ rex audissz rñdit illico. Ego vellem
hūc d q loqris boiez videre. Cui gener ei⁹
venerabil⁹ paulini spalis dñs rñdit dicēs
Virētes herbas mibi ad prādium deferre
psueuit. Has itaqz hūc ad mensaz meā de/
portare facio vt qd sit q mibi h locutus sit
agnoscas. Factūqz ē cū rex ad prandiu di/
scubuit Paulin⁹ ex suo ope olera queqz r vi/
rentia delatur⁹ venit. Cūqz hūc rex subito
psperisset intremuit atqz accito ei⁹ dño sibi
p filiā ppinq ei secretū qd pns absconderat
indicauit dicēs. Vex ē qd audisti. Nam no/
cte hac in somno sedētes i tribunalibz tra/
me iudices vidi int qd iste r siml⁹ sedebat r
flagellū qd aliqn acceperam eoz mibi iudi/
cio tollebat. Sz pcutare qsnam sit. Nam
ego hūc tāti meriti virū popularē vt cōspi/
ciē esse nō suspicor. Tūc gener regz secreto
Paulinū tulit qsnam essz inqsiuit. Cui vir
dei rñdit. seru⁹ tuus sū quē p filio vidue vi/
cariū suscepisti. Cūqz ille instanter reqreret
vt nō qd esset sz qd in sua patria fuissz indi/
caret. atqz h ab eo facta iteratōe frequēt
inqsiōis reqreret vir dei pstrict⁹ magnisqz
piuratōibz iā nō valēs negare qd esset epm
se fuisse testat⁹ ē. qd possessor ei⁹ audies val/
de obtinuit atz hūiliter obtulit dicēs. pere/
qd vis qten⁹ ad terrā tuā a me cū mag mu/
nere reuertar⁹. Cui vir dñi Paulinus ait.
Unū est bñficiū qd impēdere mibi potes.
vt oēs ciuitat⁹ mee captiuos relaxes. q cun/
cti prin⁹ in affricana regione reqsiti cū onu/
stis frumēto nauibz p venerabil⁹ viri Pau/
lini satisfactione in eius comitatu laxati sē.
Post nō multos p dies wandalozum rex
occubuit r flagellum qd ad suā pnciem di/
spēsante deo p fideliz disciplina tenuerat
amisit. Sicqz factum est vt omnipotēs dī
famulus Paulinus vera pdiceret r qui se
solum in seruitiū tradiderat cum multis a
seruitio ad libertatē rediret. illū vicz imita/
tus q formā serui assumpsit ne nos essem⁹
serui peccati. Cuius sequēs vestigia Pauli/
nus ad tempus volūtariē seruus fact⁹ ē so/
lus vt esset postmodū liber cū multis.

XXX

Justiniani pncipis tpe cū daci⁹ mediola/
nenf vrbis ep⁹ causa fidei exact⁹ ad constā/
tinopolitanā vrbē pgeret corinthū deuenit
Qui dū largā domū ad hospirādū qreret.
q comitatū illius totū ferre potuissz r vir
inueniret asperit emin⁹ domū congruentis

Ex dialogo Grego.

magnitudinis eāq; sibi ppari ad hospitādūz iussit. **E**ūq; eiusdē loci incole dicerēt hūc in ea manere nō posse. q; mlti iā ānis hāc dia/ bol⁹ hītare atz iōyacu⁹ remāssiz. vir vene/ rabil⁹ daci⁹ rūdit dicēs. **I**mo iō hospitari i eadē domo dēm⁹ si hāc malign⁹ spūs iuasit z ab ea hoīm inbitatiōez repulit. **I**n ea sibi igit⁹ pparari lectū pcepit secur⁹ q; illa antiq; host⁹ certamīa toleratur⁹ itrauit. **I**taq; itē peste noct⁹ silētio cum vir dei q̄sceret anti/ qu⁹ host⁹ imēsis vocib; clamorib; mag/ nis cepit imitari rugit⁹ leonū. balat⁹ pecorū mugit⁹ asinorū. sibilos serpētū. porcorū gru/ nit⁹. stridorēq; soricū. **T**ū repēte daci⁹ tot bestiaz vocib; excitat⁹ surrexit vehemēter irat⁹ z p antiquū hostē magnis cepit vocib; clamare dicēs. **B**ū tibi miser p̄git. **T**u il/ le q; dixisti. ponā sedē meā ad adlonē et ero filis altissimi. **E**cce p supbiā tuā porc⁹ z so/ ricib; filis faci⁹ es. z q; imitari deum idigne voluisti ecce vt dign⁹ es bestias imitar⁹. **A**d quā eius vocē z vt ita dicam deiectionē suā spūs immundus erubuit. **A**n nō erubuit q; eandē domū ad exhibēda mōstra q; p̄ue/ uerat vltēr⁹ nō intrauit. **S**icq; postmodū fidelitū habitaculū facta est. q; dū eam vn⁹ veracit⁹ fidelis ingressus ē. ab ea prin⁹ men/ da spūs atq; infidelis abscessit.

XXXI

Sed ecce dū facta fortium viroz narro repēte ad mēoriā vēit qd erga Andream fun/ dane ciuitatē ep̄m diuina miscōia fecerit. qd tū ad h legētib; valeat exopto p̄ficere q; ten⁹ q; corp⁹ suū p̄tinētie dedicant habitare cū semis nō p̄sumāt. ne ruina mēti tāto re/ p̄tina subrepat. q̄nto ad h qd male p̄cupi/ scit etiā p̄ntia cōcupire forme famulā. nec res ē dubia quā narro. q; pene tāti in ea te/ stes sūt q̄nti z bitatores eiusdē loci existūt. **D**ic nāq; venerabil⁹ vir cū vitā mlt⁹ s̄rutib; plenā duceret. seq; sub sacerdotali custodia in p̄tinētie arce custodiret q̄ndā sc̄imonia/ lem feīaz quā secū habuerat noluit ab ep̄a/ tus sui cura repellē. s; cert⁹ de sua eiusq; cō/ tinētia secū hāc p̄misit hītare. **E**t q; re actū ē vt antiqu⁹ host⁹ ap̄d eius aim aditū tēpta/ tiōis exq̄reret. **N**am cepit spēm illius ocu/ lis mēt⁹ eius imp̄mere vt illec⁹ nephanda cogitaret. **Q**uadā hō die iude⁹ qdā et cam/ panie partibus Romam veniēs ap̄ie car/ pebat iter. q; ad fundanū cliuū pueniēs cū iam diē vesp̄ascere cerneret z q; decli/

nare posset mīme reperiret. iuxta apolliniis templū fuit ibiq; se ad manendūz cōtulit. q; illi⁹ loci sacrilegiū timēs. q̄uis fidē crucis nō h̄et signo tñ crucis munire se curabat. **N**octe autē media ip̄o solitudinis pauore turbatus puigil iacebat. z repente conspi/ ciens vidit malignorū spirituum turbā q̄si in obsequio cuiusdā potestatis p̄ire. cum hō q; ceteris p̄erat in eiusdem gremio loci cōse/ disse q; cepit singulorū spiritūū obsequētiūz sibi causas actusq; discutere q̄ten⁹ vnusq; q; q̄ntum neq̄cie egisset inueniret. **E**ūq; sin/ guli spūs ad inq̄sitiōem eius exponerēt qd operati p̄tra bonos fuissent. vn⁹ in mediūz p̄siliuit q; in Andree animū p̄spēm sancti/ monialis femie q; in ep̄atu eius habitabat q̄ndam temptatōem carnis cōmouiss⁹ ape/ ruit. **C**um hō malign⁹ spūs q; p̄erat hoc in/ bianter audiret et tanto sibi factum lucrūz grande crederet q̄to sanctioris viri animū ad lapsum p̄ditōis inclinaret. tūc ille spūs q; hec fatebat adiūxit. q; adusq; h q; die p/ terito vesp̄rina hora eius mēte traxit. vt i/ terga eiusdē sc̄imonialis feie blādiēs ala/ pam daret. **T**ūc malignus spūs atq; hūa/ ni generis antiqu⁹ inimic⁹ exhortatus hūc blande est vt p̄ficeret qd cepiss⁹ q̄ten⁹ ruine illi⁹ singularē int⁹ ceteros palmam teneret. **E**ūq; iudeus q; aduenerat h vigilans cer/ neret z magne formidinis antietate palpi/ taret ab eodē spū q; cūctis illic obseq̄ntib; p̄erat iussum est vt req̄rerēt q̄nam esset ille q; iacere in tēplo eodez p̄sumpssisset. quē ma/ ligni spūs p̄gēres z subtilius intueies cru/ cis mysterio signatū viderūt. mirātes dice/ runt. **V**e re vas vacuū s; signatū. **Q**uib; h renūciantib; cūcta illa malignorū spiritūū turba disparuit. **J**udeus hō q; hec viderat illico surrexit atq; ad ep̄m cū festinatōe pue/ nit. **Q**uē in ecclia sua reperies seorsuz tulit q; temptatōez v̄gere inq̄sinit. **C**ui confiteri ep̄s temptatōez suā verēcūdus noluit. **E**ū hō ille diceret q; in illa tali dei famula p̄a/ ui amoris oculos inieciisset atq; adhuc ep̄s negaret. adiūxit dicēs. **Q**uare negas qd inq̄reris q; ad hoc vesp̄ere hesternō pduct⁹ es vt in posteriora eius alapaz ferires. **A**d que nimiz verba dep̄hensum se ep̄us in/ tuens humiliter p̄fessus est qd pus p̄rina/ citer negauit. **E**ū⁹ ruine z verēcūdie isdez iudeus cōsulens qualiter hoc cognouisset vel q; in conuentu malignorū spiritūū de eo

Distinctio prima

audinissz indicauit. **Q**uod ille cognoscens sese pri-
mum in terra in ordoz dedit. moxqz d suo hitaclo
no sola eade dei famula sz 7 oez qz feiaz q i
epillic obseho hitabat expulit. In eode ho
teplo appollinis bti andree apli repete ora/
toriu fec atz oi illa teptatde carnis fundit
caruit. Iudeu ho cui? visioe atqz icrepatde
saluat? e ad etna salute traxit. Na sacramet
fidei imbutu atqz aq baptisimat emudatu
ad sce ecclie gremiu pduxit. Sicqz factu est
vt hebrei ide du aliene saluti psuluit pueni
ret ad sua. 7 oiporez de inde altez ad bona
vira pduceret. vñ i boa vita altez custodissz

XXXII

In placetina ciuitate sabinu noie fuisse
asserit mire strus epm. Cui cu de die qda
su diacon nuciafz q cur? sui pad? aluenz
egressus ecclie agros occupassz toraqz illic
loca nutriedis semibz pfusa aq eiusdez flu/
minis teneret. venerabil vite sabin? eps rñ
dit dicēs. Uade 7 dic ei. madauit tibi epus
vt te ppefcas et ad priu alueni redeas. **Q**uod
diacon? ei? audies desperit 7 derisit. Tunc
vir dñi accersito notario dictauit dicens.
Sabin? dñi nri ihu xpi fu? comonitoziuz
pado. Precipio tibi in noie dñi nri ihu xpi.
vt de alueo tuo i locz istz vlteti? no ex eas nec
tras ecclie ledere psumas. Atqz eidē notario
subiunxit dicēs. Uade s scribe 7 i aqua eius
de flumis pñce. Quo facto scñ viri pceptu
susciptēs statim se a tris ecclie flumis aq co
pescuit atqz ad priu alueni reuerfa exire vl
terius in loca eade no psumpsit. Qua in re
petre qd aliud qz inobedientiū hoim duri/
cia pfundit qñ in frute ihu elemetu irrationale
sancti viri pceptis obediuit.

XXXIII

Vir qz vite venerabil populonie ciuitat
eps cerbon? magnā diebz nris scñtat? sue
pbatioez dedit. Na cu hospitalitat? studio
valde cet intet? die qdam trāseñtes milites
hospitio suscepit. qz susceptos gothis sup
uenientibz abscondit. eozqz vita ab eoz neq/
cia abscondēdo fuauit. **Q**uod du gothoz regi
pfido tonile nuciafz fuissz crudelitaz imma
nissime vesania succēsus huc ad locu q oc
tauo h? vrbis miliario merolis dz. vbi tūc
ipe cu suo exercitu sedebat iussit deduci cu/
qz in spectaculo ppli visis ad deuoradu pñci
Lūqz isde rex pfid? in ipo qz spectaculo co/
sedissz ad aspiciendā mortē epi turba mag
psluxit ppli. Tūc eps in mediū deductus ē.

atqz ad eius mortē immanissim? visus exq/
situs. q du hūana mēbra crudelit carperet
seui reg? aīm satiare. Dimissus itaqz visus
ex cauea est. q accensus 7 pcitus epm petijt
sz subito sue feritatis oblit? deflexa ceruice
submissioz hūiliter capite lambere pedes
epi cepit. vt patēter oibz daref intelligi q er
ga illū virū dei 7 ferina corda eēt hoim et
qī hūana bestiaz. Tūc pplus q ad spectacu
lū venerat mort? magno clamore psus ē in
ammiratōez veneratōis. Tūc ad ei? reuerē
tiā colendā rex ipe pmo? est. qppe cū q sup/
no iudicio actū fuerat vt q deuz seq pus in
custodiēda vita epi noluit saltē ad mansue
tudinē bestia sequeret. Cui rei bi q tūc pre/
sentes fuerūt adhuc nōnulli supsūt eamqz
cū cōmuni pplo illic se vidisse testant.

XXXIII

Totile aut pfidi reg? epibz pusinā vrbem
annis septē pñuis gothoz exercit? obse/
dit. Ex q multi ciuiū fugerūt q famis picu
lum ferre nō potuerūt. Anno ho septio nec
dum finito obfessam vrbē gothoz exercit?
intrauit. Tūc comes q eidē exercitū perat
ad regē Totilam nūclos misit exqrens qd
de epovel pplo fieri iuberet. Cui pcepit ille
dicēs. Eps pus a pñce vsqz ad calcaneum
corrigiā tolle 7 tūc caput illi? amputa. **O**m
at pplum q illic inuent? est gladio extingue.
Tūc isdem comes venerabil virū hercu/
lanū epm sup vrbis murū deductuz capite
trūcauit. curē ho eius iā mortui a pñce vsqz
ad calcaneū incidit vt ex ei? corpe corrigiā
sublatā videret. **D**oxqz corp? illi? extra mu
rū piccit. Tūc qdam hūanitat? pietate cō/
puli abscaum caput ceruici apponentes cū
puulo vno infante q illic exinct? inuēt? est
iuxta murū corp? epi sepulfe tradidit. Cū
qz post eandē cedē die. xl. rex Totila iussissz
vt ciues vrbis illi? q qlibet dispersi eēt ad
eam sine trepidatōe aliq remearent. bi qui
pus famē fugerāt vñedi licentia accepta re
uersi sunt. **S**z cui? vite eoz eps fuerat me/
mores vbi sepultū esset corp? illi? qñfiet vt
h iuxta debitū honore in ecclia scñ petri hu
marent. Lūqz itum esset ad sepulcz effossa
terra inuenerūt corp? pueri piter humati vt
pote iam die qdragesimo tabe corruptum
et vermibz plenū. Corpus vero epi ac si die
eodem essz sepultū 7 q essz adhuc mag am
miratōe venerandū. qz ita caput ei? vñitum
fuerat corpi ac si nequaqs fuisset abscaū. sic

Ex dialogo Grego.

videlicet ut nulla vestigia sectōis apparerēt. **Lūqz** h̄ i terga sterēt exqrētes si qd signū vl de alia mōstrari icisiōe potuisset ita sanū atqz intemeratū omne corp⁹ inuentū est ac si nulla h̄ incisio ferri terigisset.

XXXV

Prioribz qz tpiibz gothoz fuit iuxta spoletanā vrbē vir vite venerabil' **Isaac** noīe. q̄ vsqz ad extrema gothoz tpa pene puenit quē nroz mlti nouerūt. **Dic** itaqz venerabil' **Isaac** orō ex italia nō fuit. s̄ cū p̄mū d̄ sirie p̄tibz ad spoletanā vrbē venissz igressus ecclēsiā a custodibz petiuit vt sibi q̄rtū veller lī cētie spaciū pcedet orādī eūqz hozz secretio ribz egredi nō vigerēt. **Qui** mor ad orādū stetit. diēqz totū pegit i orōe. cui seqntē cōtinuauit z noctē. **Secūdo** at die cū nocte seqnti indefessus i p̄tibz p̄stitit. diē qz tertiū orationi p̄iūxit. **Lūqz** h̄ vn⁹ ex custodibz supbie spū inflat⁹ cerneret vñ p̄ficere debuit inde ad defect⁹ sui dāna puēit. **Nā** hūc simulato rē dicere z p̄bo rustico cepit ipostorē clamarē q̄ se tribz diebz z tribz noctibz orare ante oculos hoīm demōstraret. q̄ p̄tīm⁹ currēs virū dī alapa pcussit. vt q̄i religiose vite simulatoz de ecclā cū p̄tumelīs exiret. s̄ hūc rē p̄te vltor spūs inasit atqz ad viri dei vestigia strauit. ac p̄ os ei⁹ clamare cepit. **Isaac** me eūcit. **Isaac** me eūcit. vir q̄ppe pegrin⁹ q̄ cēseret noīe nesciebat. s̄ ei⁹ nomē ille spūs pdidit q̄ se ab illo eūci posse clamauit. mor at sup verati corp⁹ vir dei incubuit z malignus spūs q̄ eū inasit abscēdit. **In** tota vrbe tūc statū qd i ecclā factū fuissz inotuit. **Eur**rere viri z femie nobiles atqz ignobiles pariter ceperūt. certatimqz eū rape i suis domibz conabāt. **Alij** ad p̄struēdū mōasteriū p̄dia. alij pecunias. alij subsidia q̄ poterāt offerre viro dei supplicē volebāt. **Sz** fu⁹ oipotēt⁹ dñi hozz nihil accipiēs egressus vrbē nō lōge desertū locū repperit. ibiqz sibi habitaculū hūile p̄struxit. **Ad** quē dū mlti p̄gūt exēplo illi⁹ ad eū vite desiderū accēdi ceperūt atqz sub ei⁹ magisterio i oipotēt⁹ dñi se finitium dederūt. **Lūqz** ei crebro discipuli hūiliter innuerēt vt p̄ vsu monasterij p̄fessiōes q̄ offerebāt acciperet. ille sollicit⁹ sue paup̄tat⁹ custos fortē sniaz tenebat dicens. **Dōach⁹** q̄ in terra possessionē q̄rit monach⁹ nō est. **Sic** q̄ppe metuebat paup̄tat⁹ sue securitatē amittē sic anari diuites solēt p̄tūras diuitias custodire. ibi itaqz p̄phetie

spū magnisqz miracul' cūct⁹ lōge lateqz habitātibz vita ei⁹ inclaruit. **Nā** die qdaz ad vesperz i ortū mōasterij fecit iactari ferramēta q̄ vsitato nos noīe vangas vocā⁹. **Dixit** itaqz discipul' suis. **Torvangas** i ortū p̄ictē z citi⁹ redite. nocte p̄o eadē dñi ex more cū frībz ad exhibēdas laudes deo surrexisset p̄cepit dicēs. **Ite** oparijs n̄ris pulmētū coq̄te vt mane p̄mo paratū sit. **Facto** at mae fecit deferri pulmētū qd parari iusserat atqz ortū cū frībz igressus q̄t vāgas iactari p̄ceperat tot i eodē loco laborātes oparios inuenit. **Ingressi** q̄ppe fures fuerāt. s̄ mutata mēte p̄ spm̄ apprehēderūt vangas q̄s inuenerūt z ab ea hora q̄ igressi fuerāt q̄usqz ad eos vir dei veniret cuncta ortū illi⁹ spacia q̄ inculta fuerāt coluerūt. **Quibz** vir dñi mor vt igressus ē ait. **Audite** frēs mltū laborastis iā q̄scite. **Quibz** ilico alimēta q̄ detulerant p̄buit. eosqz post tāti laboris fatigationē refecit. sufficientē at refect⁹ ait. **Holite** malū facere q̄tiens de orto aliqd vult. ad ortū aditū venite tranq̄lle petite cū b̄ndictōe p̄cipite z a furti p̄uitate cessate. **Quos** statim collect⁹ oleribz onustari fecit. factūqz est vt q̄ ad ortū nocituri venerāt cū laboris sui p̄mio et repleti ab eo et innocui redirent.

XXXVI

Allo qz tpe accesserūt ad **Isaac** qdā pegrini m̄scōiaz postulātes scissis vestibz p̄nis obsiti ita vt pene nudi viderēt. **Lūqz** hūc vestimēta peterēt. eoz p̄ba vir dei tacitus audiuit. **Qui** vnū ex discipul' suis p̄tinus silēt vocauit. ei⁹ p̄cepit dicēs. vade atqz i illa silua i loco tali cauā arborē req̄re et vestimēta q̄ in ea inuenies defer. **Lūqz** discipul' abijssz arborē sic fuerat iussus q̄sinit vestimēta repperit z latenter detulit m̄gfo. **Que** vir dei suscipiēs peregrinis nudis et perētibz oñdit z p̄buit dicēs. **Vēite** qm̄ nudi estis. ecce tollite z vestite vos. **Hec** illi ituentes recognouerūt q̄ posuerūt magnoqz pudore p̄sternati sunt. **Et** q̄ fraudulēter vestimēta q̄rebāt aliena p̄fusi receperunt sua.

XXXVII

Eodē qz tpe i mirsine p̄tibz puincie dno viri i vita atqz h̄itu scē p̄uersatōis habitabant qz vn⁹ eutici⁹. alē p̄o florēci⁹ dicebat. **Sed** isdem eutici⁹ in spiritali zelo atqz in feruore p̄tutuz excreuerat. multozūqz aias ad deū pducere exhortādo satagebat. **Florentino** p̄o simplicitati atqz orōni deditaz ducebat

Discinctio prima

vita. Ad lōge at erat mōasteriū qd rector
sui morte fuerat defunctū ex q sibi mōachi
eundē Euticiū pēsse voluerit. q eoz pabus
acqescēs mltis annis mōasteriū rexit. disci/
puloz aias i studio scē puerfatiōis exercu/
it. ac ne oratoriū in q pus bitauerat solū re/
manere potuissz. illic venerabilē vīz Flozē/
ciū reliq. in q dū solū bitaret die qdā i ora/
tione sese pstravit atz ab oīpotēti deo peti/
uit vt ei illic ad habitandū aliqd solacium
donare dignaret. Qui mox vt ppleuit ora/
tione oratoriū egressus añ forēs vsū repe/
rit stantē. q dū caput ad trā repmeret et ni/
hil feritaz i suis motibz demonstraret apte
dabat itelligi q ad viri dei obsequiū venis/
set. Qd vir qz dñi ptiñ agnouit. z qz i eadē
cella pecudes qtuor vl qnqz remāserāt qz
oīno deerat q pasceret z custodiret. eidē vz/
so pcepit dicēs. vade atz has oues ad pastū
eijce. ad sextā hō horā reuerete. Cepit h ita/
qz indefinēter agere. iniūgebat vsō cura pa/
storā. z qz māducare cōsueuerat pascebat
oues bestia ieiunās. Cum vir dñi ieiunare
voluissz ad nonā. picipiebat hora eadē vsō
cū ouibz reuereti. cū hō voluissz ad sextā. At
qz ita in oibz mādato viri dei obrepabat vz/
sua. vt neqz ad sextā horā iussus rediret ad
nonā. neqz ad nonā iussus rediret ad sextā
Lūqz diu h ageret cepit i eodē loco tāte p/
tutē lōge lateqz fama crescere. Sz qz antē/
qz hostē vñ bonos cernit enitescere ad glo/
riā inde puerfos p inuidiā rapit ad penam
qtuor viri ex discipul bti Euticiū vehementē
inuideat q eoz mgt sig nō faceret z is q so/
lus ab eo relicus fuerat tāto h miraclo clar/
apparebat eūdē vsū insidiātes occiderunt
Lūqz hora q iussus fuerat non rediret. vir
dei Flozenciā suspiciat est redituz quē vsqz
ad vespaz expectās affligi cepit q is quē ex/
simplicitate mltā frēz vocare p̄sueuerat vz/
sus mīme reuerteret. Die hō altera prexit
ad agrū vsū pariterqz oues quesiturus
quē occisum repperit. sz solcite inquirēs ci/
tius a qbz fuerat occisus inuenit Tunc sese
in lamēt dedit fratru magi maliciā qz vsi
morte deplorās. quē vir venerad Eutici/
ad se deductū p̄solari studuit. Sz is dez vir
dñi corā eo magi doloris stimulis accēsus i/
p̄cat est dicēs. Spero i deo qz in hac vita
añ oculos hoim ex malicia sua vindictā reci/
piet q nil se ledentē vsū meū occideft. Tu/
us vocē p̄tin vltio diuina secuta ē. Hā qrtu/

or monachi q eundē vsū occiderunt sta/
tim elephāino morbo pculsi sūt vt mēbris
putrescētibz interirēt. Qd factū vir di Flo/
reus vehementer expauit. seqz ita fratribz
maledixisse p̄timuit. Omni em tpe vite sue
flebat. qz exaudir fuerat. se crudelē. se i eoz
morte clamabat homicidā. Qd idcirco oī/
potentē deū fecisse credim ne vir mīre sim/
plicitatē qntolibz dolore cōmor intorquet/
re vltra p̄sumeret iaculū maledictōis. Eu/
ticius hō q p̄dicti Flozenciā in via dei soci/
fuerat magi p̄ morte claruit i p̄tute signoz
Hā cū mltā ciues vrbis illi de eo solēt nar/
rare miracla. illō tñ ē p̄cipuū q vsqz ad hec
lōgobardoꝝ tpa oīpotēs de p vestimētū il/
lū assidue dignat opari. Nam qtiēs pluuiā
deerat z estu nimio terrā longa siccitas ex/
urebat collecti in vnū ciues vrbis illi eiūs
tunicaz leuare atqz in p̄spectu dñi cū p̄cibz
offerre p̄sueuerāt. Cū q dū p agros extorā/
tes p̄geret repēte pluuiā tribuebat q plene
terrā satiare potuissz. Ex q re patuit ei aia
quid p̄tutis intus qd meriti haberet. cui/
foris ostensa vestz ab eis irā p̄ditōz auerte/
ret.

XXXVIII

Quidā q nunc nobiscū sūt rem quā nar/
ro testant q vir vite venerabil Stephan/
noie Valerie puincie p̄bz fuit hñi Boni/
fachi dyaconi atz disp̄satoris ecclie ac na/
tionis prim. Qui qdā die itinere domuz
ingressus mācipio suo negligēter loquens
p̄cepit dicēs. Veni diabole discalcia me.
Ad cuius vocē mox cepit se caligaz cor/
rigie in sūma velocitate dissoluere. vt apte
p̄staret q ipe ei q vocat fuerat ad extrahen/
das caligas diabolus obedisset. Qd mox
vt p̄bz vidit vehementer expauit magniqz
vocibz cepit clamare dicēs. Recede miser
recede. nō em tibi sz mācipio meo locut sū
Ad cui vocē p̄tin recessit. ita vt sic inuente
sunt magna iam ex pte dissolute remāserāt
Qua in re colligi p̄t. qz antiqui hostis q tā
p̄stō est factis corpalibz qz nimis insidij
nostris cogitationibz insistat.

XXXIX

In spoletana vrbe puella qdaz iā nubil/
cuiusdā p̄marij filia celestis vite desiderio
exarsit. eiqz p̄ resistere ad viā vite conatus
est. sed p̄tempo p̄te sancte puerfatiōis ha/
bitū q̄siuit ac suscepit. Qua ex re factū ē vt
eam p̄ sue substātie exheredē faceret nihil
q illi aliō nisi sex vncias vni possessiū cule

Ex dialogo Grego.

largiret. eiusq; exemplo puocate ceperit apud
eā mltē nobilioꝝ generis puelle pueri atq;
oipotēti deo dedicata p̄ginitate fuisse. Qua
dā hō die Eleuteri⁹ abbas. vir vite venera
bilis ad eā grā exhortatōis atq; edificatōis
acceserat. et cū eadez p̄ba dei colloquēs se/
debat. tum repēte ex eodē fūdo quē i ser vn
cijs a p̄re p̄ceperat cū exenio rustic⁹ venit. q̄
duz an eos assisteret maligno spū corrept⁹
cecidit. fatigariq; nimis stridorib; atq; ba/
latib; cepit. Tūc scrimonialis feia surrexit
atq; irato vultu magnis clamorib; impa
uit eidē di. *Eri ab eo miser. eri ab eo miser.*
Ad c⁹ vocē mox p os vexati diabol⁹ rēdit
di. Et si de isto exeo i quē intrabo. Casu at
iuxta porc⁹ puulus pascebat. Tūc scrimo
nialis feia p̄cepit dicēs. Eri ab eo et in hūc
porcū ingredere. q̄ statim de hoīe exiit porc
cū quē iussus fuerat iuasit occidit et recessit

XL

In valeria puincia qdā venerabilis sa
cerdos aderat q̄ cū clericis suis i dei laudib;
bonisq; opib; intē⁹ sc̄tē p̄uersatōis vitā du
cebat. Supueniēte at vocatōis die defun
ctus est atq; an ecclāz sepult⁹ est. eidē hō ec
clesie caule inherēbat omniū atq; isdē locus i
q̄ sepult⁹ erat ad easdē onēs tēdētib; puius
erat. Quadā hō nocte cū clericis intra ecclāz
psallētib; fur vēissz vt ingressus caulas fur
tū faceret veruecē tulit et p̄cit⁹ exiit. Cum
hō venisset ad locū vbi vir dñi sepult⁹ erat
repente hesit et gressuz mouere non potuit.
veruecē q̄dem de collo posuit eūq; dimitte
voluit s; manum laxare nō potuit. Cepit ḡ
itare miser cū p̄da sua reus et ligat⁹ et voluit
veruecē dimitte nec valebat. volebat egre
di cū veruece nec poterat. Viro itaq; mō
fur q̄ a viciis videri timuerat hūc mortuus
tenebat. Cū itaq; gressus manusq; illi⁹ fu
issent obstructi immobilis stetit. Facto autē
mane explet⁹ laudib; dei ab ecclā egressi sē
clerici et inuenerūt ignotū hoīez veruecem
tenentē manu. Res venit in dubium utrū
veruecē tolleret an afferret. S; culpe reus
citius indicauit penā. Virati sūt oēs qz i
gressus fur viri dei merito apud p̄dā suā sta
bat ligat⁹. q̄ se p̄ eo p̄tinus in orōnem dede
runt. suisq; p̄cib; vix obtinere valuerunt vt
q̄ res eoz venerat rape saltez vacuus exire
mereret. Itaq; fur q̄ diu steterat cum p̄e
da captiuus qūq; exiuit vacuus et liber.

XLI

Beati Bēne h̄ totū studiū fuit nihil in
h̄ mūdo h̄re. nihil q̄rere. oēs q̄ ad se cā carū
tat⁹ veniebāt ad etne vite desideria accēde.
Si qñ aut q̄rilib; culpas agnosceret nū/
q̄ ab increpatōe p̄cere s; amor⁹ igne accē
sus studebat i eis vehemēter p linguā seni
re. Consuetudinē hō vicini v̄ longe positi
eiusdē loci accole fecerāt. vt dieb; singulis
p hebdomadā vnusq; ei oblatōes suas
trāsmitteret vt essz qd ipse ad se veniētib; of
ferre potuissz. Quodā hō tpe possessor qdā
Larceri⁹ noie imūdo desiderio deuict⁹ qñ
dam scrimoniale femiāz rapuit sibiq; illico
m̄rimonio diūxit. Qd mox vt vir di cogno
uit ei p q̄s poterat q̄ fuerat dignus audire
mādauit. Cūq; ille sceler⁹ sui p̄sc⁹ timeret.
atq; ad vix dei accēde nequaq; p̄sumeret.
ne forte hūc aspere vt delinqntes solz icre
paret. fecit oblatōes easq; int eoz oblatōes
misit vt ei⁹ munera saltē nesciēdo susciperet
Sed cū corā eo fuissent oblatōes oīm de
portate. vir dei tacit⁹ sedit singularim oēs
p̄siderare studuit et oēs alias eligēs atq; se/
orsū ponēs. oblatōes q̄s isdē Larceri⁹ trās
miserat p spm̄ cognouit spreuit abiecit di.
Ite et dicite ei. oblatōz suā oipotēti dō ab/
stulisti. et mihi tuas oblatōes trāsmitte. ego
tuā oblatōez nō accipio. qz suā oblatōez ab
stulisti deo. Qua ex re actuz est vt p̄ntes qz
magnus timor inuaderet cū vir dei de ab/
sentibus tam scienter iudicaret.

XLII

Cū ad spoletanā vrbē lōgobardoz ep̄s
scz Arrian⁹ venissz et locū illic vbi solennia
sua ageret nō h̄ret. cepit ab ei⁹ ciuitatis ep̄o
ecclāz p̄se quam suo errozi dedicaret. Qd
dū valde ep̄s negaret isdē q̄ venerat Arria
nus brī Pauli aplī illic ecclām comin⁹ sitā
se die alēo violēter intratuz eē p̄fessus est.
qd eiusdē ecclē custos audiēs festin⁹ cucur
rit ecclāz clausit. seris munivit. Facto autē
vespe oēs lāpades extinxit. seq; i interiori
b⁹ abscondit. In ip̄o at subseqnt⁹ luc⁹ crepu
sculo Arrian⁹ ep̄s collecta mltitudo adue
nit clausas ecclē ianuas effringere parat⁹.
s; repēte cūcte simul regie diuin⁹ concusse
abiectisq; lōgi⁹ seris apte sūt atq; cū magno
sonitu oīa ecclē claustra patuerūt et effuso
desup lumine oēs q̄ extincte fuerūt lampa
des accense sunt. Arrianus vero ep̄us qui
vim factur⁹ aduenerat subita cecitate per
cussus est. atq; alienis iam manib; ad suum

Distinctio prima

habitaclū reducit. Qd dñi lōgobardi i ea/
dē regiōe positi oēs agnoscerēt neq̄s vltē/
r̄ p̄p̄sef̄ catholica loca temerare. Viro
eternū mō res gesta est. vt qz eiusdē Arriani
causa lampades in ecclia brī Pauli fuerūt
extincte vno eodēqz tpe t̄ ipe lumē pderet i
ecclia lumē lampades ipe reciperent.

XLIII

Sz neq̄s h̄ sileā qd ad eiusdē dānatōem
Arriane heresi i hac qz vrbē añ biennū sup/
na pietas mōstrauit. Ex his q̄ppe q̄ narro
aliud p̄plus agnouit. alia at̄ sacerdotes z cu/
stodes ecclē se audisse z vidisse testāt. Arria/
nor ecclā i regiōe vrbis h̄ q̄ suburra dī cū
clausa vsqz ad añ biennū remāss̄z placuit
vt i fide catholica iroduc̄z illic brī Seba/
stiani z sc̄tē Agathe & gis martīz reliquīs
dedicari debuiss̄z. qd factū ē. Nā cū magna
multitudie ppli veniētes atz oīpotēti dō lau/
des canētes eādē ecclāz īgressi sum̄. Cūqz
iā in ea missaz solēnia celebrarēt z p̄ eiusdē
loci angustia ppli se exp̄meret multitudo. q̄/
dā et his q̄ extra sacrariū stabāt porcū subī/
to intra suos pedes huc illucqz discurrere
sensērūt. Quē dñi vnusq̄sqz sentiret z iuxta se
stātibz indicaret. isdē porcū ecclē ianuas pe/
tīt. z oēs p̄ q̄s trāsīuit i amiratoz cōmouit.
Sz videri a nullo potuit q̄uis sc̄tīri potu/
isset. Qd idcirco diuina pietas oīdit vt cun/
ctis patefceret qz d̄ loco eodē imūd̄ habita/
tor exiret. Peracta at̄ missaz celebratōe re/
cessim̄. sz ad h̄ nocte eadē magnū eiusdem
ecclē recess̄ strepit̄ fact̄ ē ac si in eis aliq̄s er/
rando discurreret. Seq̄nti at̄ nocte gūioz
sonit̄ excreuit. Tū subito tāto t̄roze īsonuit
ac si oīs illa ecclā a fūdamētis fuiss̄z euerfa z
p̄tin̄ recessit ac nlla hylteri inq̄tudo atiq̄
host̄ apparuit. Sz p̄ t̄roze sonitū quē fec̄ i/
notuit a loco quē diu tēnerat q̄s coact̄ exi/
bat. Post paucos h̄o dies i maḡ serenitate
aer̄ sup altare eiusdē ecclē nubes celit̄ de/
scēdit suozqz illud velamē operuit. omnēqz
ecclāz tāto t̄roze atz suauitate odor̄ reple/
uit vt patētibz ianuis null̄ illic p̄fumeret i/
trare. z sacerdotes atz custodes vl̄ h̄i q̄ ad
celebrāda missaz solēnia venērūt rē videbāt
īgredi mīme poterāt z suauitatem mirifici
odor̄ trahēbāt. Die h̄o alio cū i ea lāpades
sine lumē depēderēt emissō luie sūt accēse.
Atqz p̄ paucos itēz dies cū explet̄ missaz
solēnijs extict̄ lāpadibz custos ex eadez ec/
clesia egressus fuit post paululū intrauit z

lāpades q̄s extinxerat lucentes reperit q̄s
negligēter extinxisse se credidit atz eas iam
soliciti extingit q̄ extēs ecclāz clausit. Sed
post horaz triū spaciū regressus lāpades
q̄s extinxerat lucētes inuenit vt vicz ab ipso
lumine apte claresceret. qz loc̄ ille d̄ tenebz
ad lucē veniss̄z.

XLIII

Sup herminigild̄ lūinigid̄ reḡ wisigo/
thoz fill̄ ab arriana heresi ad catholicā fi/
dē viro reuerēdissimo leandro hispalitano
ep̄o dudū mibi i amicitijs familiarit̄ iuncto
p̄dicāte p̄uersus ē. quē p̄ Arrian̄ vt ad eā/
dē h̄esim rediret z p̄mīs suade z minis t̄re
re conat̄ ē. Cūqz ille p̄stātissime m̄deret nū/
q̄s se verā fidē posse fl̄nq̄re quā semel agno/
uiss̄z. Frat̄ p̄ eū puauit regno reb usqz oī/
bus expoliāuit. Cūqz nec sic p̄tutē mēt̄ illi
emollire valuiss̄z i arca illū custodia cōclu/
dēs collū manusqz illi ferro religauit. Le/
pit itaqz herminigild̄ rex iuuenis terrenū
regnū despiciēs z forzi desiderio celeste que/
rēs i cilijs iacere vincular̄ oīpotēti dō ad/
p̄fortādū se p̄ces effūdere. tātoqz sublimi/
glāz trāsēūt̄ mūdi despiciere q̄to z religa/
tus agnouerat nihil fuisse qd potat aufer/
ri. Supueniēte at̄ pascal̄ festiuitatis die in/
tēpeste noct̄ silētio ad eū p̄fid̄ p̄ Arrianū
misit vt ex eī manu sacrilege p̄secrationis
cōionez suscipet atz p̄ h̄ ad p̄is grāz redire
mereret. Sz vir deo dedit̄ arriano ep̄ove/
nienti exprobrauit vt debuit. eiusqz a se p̄fi/
diā dignis icrepatōibz repulit. qz z si exteri/
us iacebat ligat̄. ap̄d se i magno tñ mentis
culmīe stabat secur̄. Ad se itaqz reuerso ep̄o
Arrian̄ p̄ infremuit statimqz suos appar/
tores misit q̄ p̄stantissimū p̄fessorē dei vbi
iacebat occiderēt. qd z factū est. Nā mox vt
īgressi sūt securim cerebro illi infigentes
vitā corpis abstulerūt. h̄ qdē valētes i eo p̄/
mere qd ipe qz q̄ p̄empt̄ est i se p̄stiterat de/
spectisse. Sz p̄ ostēdenda h̄a eī glia supna
qz n̄ defuere mirac̄la. Nā cepit i noct̄no silē/
tio psalmodie cāt̄ ad corp̄ eiusdem regis z
martīz audiri. atqz iō veracit̄ reḡ qz martī/
ris. qdā etiā ferūt q̄ illic noct̄no tpe accēse
lāpades apparebāt. vñ factū ē vt corp̄ eius
tāqz martīris a cūctis fidelibz venerari de/
buis̄z. P̄ h̄o p̄fid̄ z parricida cōmor̄ p̄nia
h̄ fecisse se doluit nec tñ vsqz ad obtinendā
salutē. Nā qz h̄a ess̄ catholica fides agno/
uit sz gēt̄ sue timore p̄territ̄ ad h̄ac p̄uēire
nō meruit. q̄ oborta egritudine ad extrema

Ex dialogo Grego.

pducit leandro epō quē p̄us vehemēter af-
flicerat recaredū regē filiū quē i sua hēsi re/
linq̄bat p̄mēdare curauit vt in ipō q̄z talia
faceret q̄lia i fratre illō suis exhortationibz
an fecissz. q̄ vīcz p̄mēdatōe expleta defūct⁹
est rex. Post h⁹ mortē recared⁹ rex nō p̄rēm
pfidū sz frēz martirē secur⁹ ab arriane here-
seos p̄uitate p̄uersus ē. totāqz wisigothoz
gentē ita p̄duxit ad verā fidez vt nullū suo
regno militare p̄mitteret q̄ regno dei hostis
existere p̄betica pfidiā nō timeret. Nec mir⁹
q̄ p̄e fidei p̄dicatoz fac⁹ est q̄ frater martir⁹.

XLV

Justiniani Augusti tēpibz dū p̄ catholi-
coz vitā exorta a wandalis arriana p̄secu-
tio i affrica vehemēter insaniret q̄dā in de-
fensiōe p̄itatz epī fortiter p̄sistētes ad medi-
um sunt deducti. q̄s wadaloz rex p̄bis ac
muneribz flectē ad pfidiā nō valēs tormētis
frāgere posse se credidit. Nā cū eis i ipa de-
fensiōe p̄itatz silētiū indiceret. nec tñ ipi p̄ p̄fi-
diā tacerēt ne tacēdo forsitā p̄sensisse vide-
rent. rap⁹ in furozē coz liguas abscidi ra-
dicit⁹ fecit. Res mira z mltis nota senioribz.
qz ita p⁹ p̄ defensiōe p̄itatz etiā sine ligua loq̄
bāt sic p̄us loq̄ p̄ liguā p̄sueuerāt. Nī itaqz
eo tpe p̄fugi ad cōstantinopolitanā vrbem
venērūt. Eo q̄z tpe q̄ p̄ explēdis rñsis ecclie
ad p̄ncipē ipē trāsmisus sū seniorē q̄ndaz
epm reperi q̄ adhuc coz ora sine ligua lo-
quētia vidisse se testabāt ita vt ap̄s oribus
clamarēt. Ecce videte liguas nō hēm⁹ z lo-
q̄mur. Videbat em̄ a respiciētibz vt refere-
bat. qz abscisis radicit⁹ linguis q̄i q̄dā ba-
ratriū patebat in gutture. z tñ ore vacuo ple-
na z integra p̄ba formabāt. Quoz vn⁹ illic
in luxuriā lapsus mox p̄uat⁹ ē dono mira-
bili. Recto vīcz oīpotētis dei iudicio vt qui
carnis p̄tinētiā neglexerat seruare sine lin-
gua carnea nō h̄iet verba veritatis.

XLVI

Eleuteri⁹ p̄ mōasterij bti euāgeliste mar-
ci q̄d i spoletane vrbis pomerijs sitū ē diu
mecū ē i hacyrbe i meo mōasterio p̄uersat⁹
tbiqz defūct⁹ est. Quē sui discipuli ferebāt
orādo mortuū suscitasse. vir āt tāte simpli-
citat⁹ erat et oīs p̄pūctōis vt dubiū nō eēt
q̄ ille lachryme ex tā hūili simplici⁹ mente
edite ap̄d oīpotētē dñm mltā obtinere po-
tuissent. Hul⁹ ḡ aliqd miraculū narro qd
inq̄sit⁹ mihi simplr z ipē fatebat. Quadam
nāqz die dū iter carger. facto vespe cum ad

succedendū loc⁹ deesset i mōasterio p̄ginuz
deuenit. in q̄ qdā puul⁹ puer erat quē mali-
gn⁹ spūs oī nocte vexare p̄sueuerat Sz scī
moniales feie vt virū dei suscepit cū roga-
uerūt dicētes. Teciū p̄ puer iste hac nocte
maneat. Qd ipē benigne suscepit. secumqz
cū nocte eadē iacere p̄misit. Facto āt mane-
cepit scīmoniales feie cūde p̄rēm vigilan-
ter inq̄rere. si qd puer quem dederāt nocte
eadē fecissz. Qui mirat⁹ cur ita req̄reret re-
spondit. Nihil. Tūc illi innotuēit eiusdem
pueri cām. z q̄ malign⁹ spūs nlla ab eo no-
cte recederet indicauēit. sumope postulan-
tes vt hūc ad mōasteriū secū tollerēt. qz iā
vexatōez illi⁹ videre nō possent. Consensit
senex. puez ad monasteriū duxit. Qui cum
multo tpe in mōasterio fuissz atqz ad hunc
malign⁹ spūs accēde mime p̄suppisset. eius/
dē senis anim⁹ de salute pueri immodera-
tius p̄ leticiā tact⁹ est. Nam corā positis frībz
dixit q̄ diabol⁹ sibi cū illis sorozibz iocaba-
tur. At p̄o vbi ad seruos dei ventū ē ad hūc
puez accedere nō p̄sumpsit. post quā vocez
hora eadē ac momēto isdē puer corā cūctis
fratribz diabolo se inuadēte vexat⁹ est. Quo
viso senex se p̄tin⁹ in lamēta dedit. quez dū
lugentē diu frēs p̄solari voluissent respon-
dit dicēs. Credite mihi qz i nulli⁹ vestrum
ore hodie panis ingredit⁹ nisi iste puer a de-
monio fuerit crept⁹. Tūc se in orōnez cum
cunctis fratribz strauit. z eoysqz oratū est q̄/
usqz puer a vexatōe sanaret. Qui z tam p̄fe-
cte sanat⁹ est vt ad hunc malign⁹ spūs accē-
dendi ausum vltērius nō haberet.

XLVII

P̄esbyter qdā Sancrulus noīe qdaz
tpe cū in p̄lo lōgobardi oliuā p̄merēt vt in
oleū liq̄ri debuissz. sic iocūdi erat z vultus
z animi vtrē vacuū ad plūm detulit. laborā-
tesqz lōgobardos leto vultu saluauit vtrē
p̄tulit z iubendo pon⁹ q̄z petendo cum sibi
impleri dixit. Sed gentiles viri qz toto iā
die frustra laborauerūt. atqz ab oliuis exi-
gere oleū torquēdo nō poterāt p̄ba illi⁹ mo-
leste susceperūt. eūqz iniurijs insectati sunt
Quibz vir dei letiori vultu adhuc respōdit
dicens. Si p̄ me ozetis z istum vtrēm san-
ctuli impleatis. z sic ad vos reuertet. Quāqz
illi ex oliuis oleū defluere nō cernerent et
virū dei ad implendū vtrē sibi insistere vi-
derēt. vehemēter accēsi maioribz hūc ver-
boz p̄tumelijs detestari ceperūt. Vir autē

Distinctio prima

dei vidēs q̄ ex p̄lo oleū nullo mō exiret aq̄z sibi dari petijt. quā cūctis vidētibz bñdixit atq̄ i p̄lo suis malis iactauit. **Ex** q̄ prin^o bñdictōe tāta vbertas olei prupit vt lōgobardi q̄ pus diu icassū laborauerāt n̄ solū sua vascula oīa s̄z vtrē q̄z quē vir dei detulerat iplerēt. **Grās** agebāt qz is q̄ oleū pete vene rat benedicendo dedit quod postulabat.

Alio q̄z tpe dñi vebemēs vbiq̄z fames in cubuerat etiā bñ laurētij martir̄ eccl̄a a lōgobardis fuerat icēsa. Quā vir dei restaurare cupiēs mltos artifices ac p̄les sub ministrantes oparios adhibuit. Quibz necesse erat vt q̄ridiani sup̄ laboratibz sine dilatiōe p̄berēt s̄z exigēte eiusdē famis ncēitate panis defuit. cepere laborātes istantē victū q̄rere qz vires ad laborē p̄t inopiā n̄ h̄rent. **Qd** vir dei audiēs eos p̄bis p̄solabat for̄z pmittendo qd deerat. s̄z ipe gūit anxiebat in p̄hibere cibū nō valēs quē pmittebat. **Lū** hō huc illucq̄z anxi p̄geret deuenit ad clibanū in q̄ vicine mulieres p̄die coxerant panes. ibiq̄z incuruat̄ asperit. ne fortasse a coq̄ntibz panis remāsis̄. **Tū** rep̄te panē mire magnitudis atq̄ solidi cādor̄ inuenit quē derulit qdē s̄z deferre artificibz noluit. ne fortasse alien^o eēt z culpā velut ex pietate p̄petrarer. **Per** vicinas ita mulieres hūc detulit eūq̄z oibz oñdit. ac ne cui eaz remāsis̄ set inq̄siuit. oēs at̄ q̄ p̄die coxerāt panē suuz hūc cē negauerūt. atq̄ panes suos se integro nūero a clibano retulisse p̄fesse sūt. **Tūc** letus vir dñi p̄xit ad mltos artifices cum vno pane. z vt oīpotēti deo grās agerēt am monuit. z q̄uo eis ānonā p̄buerat idicauit. eisq̄z ad refectōz prin^o inuitat̄ inuētū panē apposuit. q̄bz sufficienter pleneq̄z satiat̄ p̄la ex eo q̄z ipe panis fuerat fragmēta collegit q̄ frustra die q̄z alio eis ad refectōz intulit. s̄z idē qd ex fragmēt̄ superat ipa q̄z q̄ appo sita fuerāt fragmēta supabat. **Factū** ē vt p̄ dies decē oēs illi artifices atq̄ oparij ex illo vno pane satiat̄ hūc z q̄tidie ederēt et ex eo qd q̄tidie edi possit in crastinū supesser. ac si fragmenta panis illi^o p̄ esum crescerēt z cibū comedentiū ora repararēt.

XLVIII

Sz ne diuti^o mirer̄ qd i p̄tute dñi sanctulus venerand^o vir fecerit exteri^o. audi ex p̄tute dñi q̄lis interi^o fuit. **Die** etem q̄daz a lōgobardis capt^o qdā diacon^o tenebat̄ ligatus eūq̄z ipi q̄ tenuerāt vt iterficerēt cogita

bāt. **Ad** uespascere at̄ die vir dei sanctulus ab eisde lōgobardis petijt vt relaxari ei^oz vita p̄cedi debuiss̄. qd posse se facere oīno negauerūt. **Lūq̄z** mortē illi^o deliberasse eos cerneret petiuit vt sibi ad custodiam tradi debuiss̄. **Lui** prin^o rñderūt. **Tibi** qdēz ad custodiendū eū dam^o. s̄z ea p̄ditōe iterposita vt si iste fugerit p̄ eo ipe morier̄. **Qd** vir di libēter accipiēs p̄dictū diaconū in suam suscepit fidē. quē nocte media cū lōgobardos oēs somno graui dep̄ssos aspiceret excita uit z ait. **Surge** z p̄cit^o fuge liberet te om̄i potēs de^o. **Sz** idē diacon^o p̄misiōis eius nō imemor rñdit dicēs. **Fugere** p̄z n̄ possū qz si ego fugero p̄ me sine dubio ipe morier̄. **Quē** vir dei sanctul^o ad fugiendū p̄pulsit dicēs. **Surge** z vade. te oīpotēs d̄s eripiat nam z ego i manu ei^o sum. **Tantū** i me p̄t facere q̄stū in me ipe pmiserit. **Fugit** itaq̄z diacon^o z q̄i decept^o in medio fideiussor̄ remāsit. **Facto** ḡ mane lōgobardi q̄ diaconū ad custodiendū dederāt veneūt. quē dederāt petierūt. s̄z hūc venerād^o p̄bz fugisse rñdit. **Tūc** illi inquit. **Scis** ipe meli^o qd cōuenit. **Seru^o** at̄ dñi p̄stāter ait. **Scio.** **Lui** direit. **Bon^o** hō es. nolum^o te p̄ varios cruciatus mori. elige tibi mortē quā vis. **Qui** bus vir dñi rñdit dicēs. **In** manu dei sum ea morte me occidite q̄ ipe me occidi pmiserit. **Tūc** oibz q̄ illic aderāt lōgobardis placuit vt eū capite trūcare debuissent. q̄ten^o si ne graui cruciatu vitā ei^o cōpēdiosa morte terminarent. **Cognito** itaq̄z q̄ sanctulus q̄ int̄ eos p̄ sanctitat̄ reuerētia magni bonoris habebat occidēd^o eēt. oēs q̄ in eodē loco inuētū sūt lōgobardi p̄uenerūt. sic sunt nimie crudelitāt̄ leti ad spectaculum mortis. **Circūsteterūt** itaq̄z acies. vir at̄ dñi deductus in mediū ē. atq̄ ex oibz fortibz viris electus ē vn^o de q̄ dubiū nō eēt q̄ vno icru caput ei^o abscideret. **Venerād^o** ḡ vir int̄ armatos deductus ad sua arma statim cucurrit nam petiuit vt sibi paululū licētia daretur orādi. **Lui** dñi p̄cessuz fuisset in terrā se strauit z orauit. **Qui** dum paulo diuti^o oraret. hūc elect^o interfectoz calce pulsauit vt surge ret dicens. **Surge** z flexo genu tende ceruicem. **Surrexit** at̄ vir dñi genu flexit. ceruicem terendit. sed tenso collo eductā contra se spatam intuens. hoc vnū fertur publice dixisse. sancte **Johannes** suscipe illā. **Tūc** electus carnifex euaginatū gladiū tenens

Ex dialogo Grego.

annisu forti i altu brachiū percussur⁹ letauit.
sz deponere nullo mō potuit. **N**ā repente di-
riguit. z erecto in celum gladio brachiū im-
plexibile remāsit. **T**ūc ois lōgobardoz tur-
ba q̄ ad illō mortis spectaculū aderat in lau-
dis fauorez puerſa mirari cepit. virūq; dei
cū timore venerari. qz pfecto clauit cuius
ſcitati eſſet. q̄ carnificis ſui brachiū in aere
ligaffz. itaq; poſtulat⁹ vt ſurgeret. ſurrexit.
poſtulat⁹ vt brachium ſui carnificis ſanaret.
negauit dicēs. **E**gō p eo nullo mō orabo ni-
ſi mihi antea iuramentū dederit. qz cū ma-
nu iſta xpianū hoiez nō occidat. **S**z longo
bardus iſdē (q̄ vt ita dicā) brachiū dēi tē-
dēdo pdiderat pena ſua exigēte cōpulfus ē
ſurare ſeſe xpianū hoiez nūq; occide. **T**ūc
vir dei pcepit dicēs. **D**epone manū deozſū
q̄ ſtatim depoſuit atq; ilico adiūxit. **R**emit-
te gladiū in vaginā. z ſtatim remiſit. **O**m̄s
ḡtate ſtut⁹ hoiez cognoscētes boues z iu-
mēta q̄ depdati fuerāt certatim ei offerre i
munere volebāt. **S**z vir di tale ſuſcipe mu-
nus rēnuīt. mun⁹ aut bone mercedis q̄ſiuit
dicēs. **S**i mihi aliqd vult⁹ pcedere omnes
captiuos q̄s habet⁹ mihi tribuite vt habeā
vñ p vob debeā orare. **F**actūq; ē q̄ omnes
captiui cū eo dimiſſi ſūt. atq; ſupna grā di-
ſponēte cū ſeyn⁹ pyno morti obtulit mltos
a morte liberauit. **N**ihil i hac re i ſanculo
mirer⁹. ſed penſa ſi poteſ q̄s ille ſpūs fuerit
q̄ ei⁹ tam ſimplicē mentē tenuit. atz in tante
ſtut⁹ culmie erexit. **U**bi eim̄ z ei⁹ anim⁹ fue-
rit qm̄ mori p prio tam pſtāter decreuit. et
pro tempali vita fratris vnus deſperit ſuā
atq; ſub gladio ceruicē tetendit. **Q**ue ḡ viſ
amoris illud cor tenuit q̄ mortē ſuā p vñ
ſalute primi nō expauit. **S**cim⁹ certe quia
iſdē vir venerabilis ſancul⁹ ipa elemēta q̄z
līfay plene nō nouerat legi pcepta nesciebat
sz qz plenitudo legi ē caritas legē totā i dei
ac primi dilectōe ſuauit. **E**t qd for⁹ i cogni-
tiōe nō nouerat ei int⁹ vinebat i amore. et q̄
nūq; fortaſſe legerat qd de redēptore nro
ioheſ apl⁹ſ dixit. **Q**m̄ ſic ille p nob aiaz ſuā
poſuit ſic nos dēm⁹ p fribo aiaz ponere. tā
ſublime aplicū pceptū faciēdo magi q̄ ſciē-
do nouerat. **C**ōparem⁹ ſi placet cū hac nra
indocta ſcīa illi⁹ docta ignorātiā. **I**bi ſ nra
iaceret vbi illi⁹ diſciplinā eminet. **N**os d̄ ſtuti-
bus vacui loqmur z q̄i int⁹ fructifera arbu-
ſta poſiti odoram⁹ poma nec māducamus
ille ſtutū fruct⁹ carpe nouerat q̄uis bos i

ſbis odorare nesciebat.

Ex quarto libro dialogorum

XLIX

Adhuc in mōaſterio meo poſit⁹ cuiuſdā
valō venerabil⁹ viri relatōe cognoui qd di-
co. **V**iebat ei qz venerabil⁹ pz noīe ſpes mo-
naſterii pſtruxit in loco cui vocabulū am-
ple eſt. **Q**ui ſexti fere miliarij interiacente
ſpacio a vetuſta miſſie vrbe diſtūgi⁹. **N**ūc
oipotēs z miſericors de⁹ ab etno ſbere fla-
gellādo pterit. eiq; diſpēſatōis ſue maximā
z ſeueritatē ſuauit z grāz. **Q**uātūq; cū pus
flagellādo dilexerat poſtmodū pfecte ſanā-
do mōſtrauit. ei⁹ nāq; oculos p q̄dragita an-
noz ſpacia cōtinue cecitat⁹ tenebris preſſit.
nullū ei lumē vel extreme viſiōis aperiens.
Sz qz nemo in ſbere illi⁹ grā i ſe deſtitue-
te ſubſiſtit. z niſi iſdē miſericors pz q̄ penaz
irrogat. patientiā pſtet. mox p impatientiaz
pctm̄ nob ipſa auget correptio pctōz. ſitq;
modo miſerabili vt culpa nra vnde ſperare
debuīt terminū inde ſumat augmētū. **I**d-
circo nra de⁹ infirma pſpiciēs flagellis ſu-
is cuſtodia pmiſcet. atz in percūſſiōe ſua ele-
ctis filijs nūc miſericorditer iuſt⁹ ē. vt ſint
q̄b⁹ debeat poſtea iuſte miſereri. **U**n̄ vene-
rabilē ſenē pū exterioribz tenebris pmeret
interna luce nūq; deſtituit. **Q**ui cū flagello
fatigare⁹ corpaliſ habebat p ſcti ſpūs cu-
ſtodia pſolatōnez cordis. **E**ū ſo anni iam
q̄drageſimi fuiſſz in cecitate tps expletum
ei dñs lumen reddidit viciniū ſuū denūcia-
uit obitū. atq; vt in monaſterijs circūqua-
q; pſtruct⁹ ſbū vite pdicaret amonuit q̄te-
nus corpis recepto lumie viſitat⁹ i circuitu
fratribz cordis lumen aperiret. **Q**ui ſtatim
iuſſis obtemperās fratru cenobia circūiit.
mādata vite que agēdo didicerat pdicanit.
Quintodecimo ḡ die ad mōaſterii ſuū per-
acta pdicatōe reuerſus eſt. ibiq; fribo cōuo-
cat⁹ aſtans in medio ſacramentū dñici cor-
poris z ſanguis ſumpſit. moxq; cū eis my-
ſticos pſalmoz can⁹ exorſus ē. q̄ illis pſallē-
tribz orōni intent⁹ aiaz reddidit. **O**mnes ſo-
frēs q̄ ederāt ex ore eius columbā exiſſe vi-
derūt. **Q**ue mox apto oratorij tecto egreſſa
aſpicientibz fribo penetrauit celum. **Q**uins
idcirco animā in columbe ſpecie apparuiſſe
credendū eſt. vt omnipotēs de⁹ ex hac ipſa
ſpecie oſtenderet ei vir ille q̄ ſimplici corde
ſeruiffet.

Distinctio prima

L

In eadem puincia mirrie pbr qdam cō-
missaz sibi cum magno timore dñi regebat
ecclesiam. q̄ ex tempe ordinis accepti p̄sby-
teram suā vt sororē diligens. s; q̄i hostē ca-
uēs ad se p̄pius accedere nūq̄ sinebat. eāq̄
sibi iner appropinq̄re nlla occasiōe pmittēs
ab ea sibi familiaritatē cōmunionē fundit?
absiderat. **H**abent quippe sc̄i viri h̄ p̄p̄iū
Nam vt semp ab illicitis longe sint. a se ple-
rūq̄ etiā licita abcidunt. **U**nde isdē vir ne
aliquaz p̄ eam vnq̄ incurreret culpam sibi
etiā ministrari p̄ illam recusabat necessaria
Nicq̄ venerabilis pbr cum longā vite im-
plexer etatem anno quadragesimo ordina-
tionis sue inardescēte grauiter febre cor-
reptus ad extrema deductus est. **S**ed cum
eum p̄sbytera sua cōspiceret solus iam mē-
bris q̄i in mortem distensum vtrum ei ad-
huc vitale spiramen inesset narib; ei? appo-
sita curauit aure dinoscere. **Q**uōd ille sentiens
cui remissius inerat stat? q̄nto annis ualuit
vt loqui potuisset infernescēte spū collegit
vocē atq̄ erupit dicens. **R**ecede a me mulier
Adhuc ignicu? uiuit. paleā tolle. **I**lla q̄ rece-
dēte crescēte frute corpis cū magna cepit le-
ricia clamare dicens. **B**ene veniant dñi mei
beneueniāt dñi mei. qd ad tantillum seruū
vestz estis dignati puenire. **V**enio venio.
grās ago. grās ago. **L**ūq̄ h̄ iterata crebro
voce repeteret q̄b; h̄ diceret noti sui q̄ illuz
circūsteterūt req̄rebāt. **Q**uib; ille amirādo
rūdit dicens. **N**ūq̄d puenisse h̄ sc̄tōs ap̄los
nō videtis. b̄m̄ **P**etrū et **P**aulū p̄mos apo-
stolor; nō aspiciis. **A**d q̄s iterū p̄uersus di-
cebat. **E**cce venio. ecce venio. atq̄ inter hec
p̄ba animā reddidit. **E**t q̄z veraciter sc̄tōs
ap̄stolos videret eos etiā sequendo testa-
tus est. **Q**uod plerūq̄ cōtingit iustis vt in
morte sua sanctorum precedentium visio-
nes aspiciant. ne ipsaz mortis sue penalem
sententiam pertimescant. **S**ed dum eorūz
menti eternor; ciuium societas ostenditur
a carnis sue copulatione sine doloris et for-
midinis fatigatione soluantur.

LI

Interea neq̄ h̄ silendū arbitror qd mi-
hi p̄sonaz grauium atq̄ fidelū est relatiōe
compertū. **S**othor; nāq̄ tempe hui? vrbis
nobilissima puella galla simachi consulis
ac **P**atricij filia inter adolescentie tempora
marito tradita ī vnius anni spacio eius est

morte viduata. **Q**uā dum feruente mundi
copia ad iterandū thalamū et opes et etas
vocarent magis elegit spiritalibus nupti-
is copulari deo. in quib; a luctu incipitur.
sed ad gaudia eterna puenitur. q̄s carnali-
bus nuptiis subijci que a leticia semper in-
cipiūt et ad finem cum luctu tendūt. **H**uic
autem cum valde ignea cōspersio corporis
inesset ceperunt medici dicere. quia nisi ad
amplexus viriles rediret calore nimio con-
tra naturā barbā esset habitura. qd itaq̄
post factum est. **S**ed sancta mulier nichil
exterioris deformitatis timuit que interi-
oris sponsi spēm amauit. **N**ec verita est si h̄
in illa fedaret. quod a celesti sponso ī ea nō
amaret. **D**ox ḡvt eius coniūx defunct? ē.
abiecto seculari habitu ad omnipotentē dē
seruitium sese apud beati **P**etri apostoli ec-
clesiam monasterio tradidit. ibiq̄ mult; an-
nis simplicitati cordis atq̄ oratōni dedita
larga indigentib; elemosinaz opera impē-
dit. **L**ūq̄ omnipotens deus p̄bennē iam
mercedem reddere eius laborib; decreuiss-
et cancri vlcere in māmilla p̄cussa est. **R**o-
cturno aut tpe ante lectum illius duo can-
delabra lucere consueuerant. quia videlicet
amica lucis nō solum spiritalēs sed etiā
corporales tenebras odio habebat. **Q**ue
dum nocte quadā ex hac eadem iaceret in-
firmitate fatigata. vidit beatum **P**etrū in-
tra vtrāq̄ candelabra ante lectulum suum
astitisse nec perterrita timuit. sed ex amore
sumens audaciā exultauit. eiq̄ dixit. **Q**uid
est dñe mi. **D**imissa sunt mihi peccata mea.
Eui ille benignissimi vt est vultus inclina-
to capite annuit dicens. **D**imissa veni. **S**z
quia quandā sanctimoniam femina in
eodē monasterio p̄ ceteris diligebat ilico
galla subiūxit. **R**ogo vt soror b̄ndicta me-
cum veniat. **E**ui ille respondit. **N**on. s; illa
talis tecum veniat. h̄ vero quam petis die
te erit tricesimo secutura. **H**is ergo expletis
ap̄stoli visio assistentis et colloquens ab-
lata est. **A**t illa prius cuncte congregatio-
nis matrē accersiuit. eiq̄ quid viderit quid
ve audierit indicauit. **T**ertio autē die cum
ea que fuerat iussa soror defuncta est. **I**lla
vero quā ip̄a poposcerat tricesimo die sub-
secuta est. **Q**uod factum nunc vsq̄ in eodē
monasterio manet memorabile. **S**icq̄ hoc
a precedentibus matribus traditum nar-
rare illic subtiliter solent iuniores que nūc

Ex dialogo Grego.

sunt ceremoniales reges. ac si illo in tpe huic
tam grandi miraclo et ipe affuissent.

LII

In ea porticu que cunctis ad ecclesiam beati Ele-
metis puia erat. fuit quidam seruus nomine. qui quidem
pauper rebus sed meritis diues erat quem longa
egritudo dissoluerat. Nam etiam illi scire po-
tuit usque ad finem vite paraliticus iacebat.
Quid dicam quod stare non poterat quod nunquam in lecto
suo surgere vel ad sedendum valebat. nunquam
manum suam ad os perducere. nunquam se potuit in-
latum aliud declinare. Huic ad fruendum in fine cum
fratre aderat. et quicquid ex elemosyna poterat
accipere per eorum manibus pauperibus erogavit. Ne-
quaquam litteras nouit. sed scripture sacre sibi met
dices emerat et religiosos quosque in hospitium
suscipiens. hos coram se legere studiose facie-
bat. Factusque est ut iuxta modum suum plene sa-
cræ scripturam disceret cum sic dixi litteras funditus
ignoraret. Studebat in dolore semper gratias
agere. hymnis et dei laudibus diebus et noctibus
vacare. Sed cum iam tempus adesset ut tanta eius pa-
tientia remunerari debuisset membrorum dolor
ad vitalia rediret. Cumque iam se morti primum
agnouit. peregrinos viros atque in hospitalita-
te susceptos ammonuit ut surgeret et cum eo
psalmos per expectatorem suum exire decantarent
Cumque cum eis et ipse moriens psalleret. voces
psallentium reperire presens cum terrore magni
clamoris dicens. Tacete. Nunquid non auditis
quante resonant laudes in celis. Et cum ad easdem
laudes quos inaudierat aure cordis attende-
ret. sancta illa anima carne soluta est. que seque exiunte
tanta illic fragrantia odoris aspersa est ut omnes illi
qui aderant inestimabili suauitate repleverunt. ita
ut per se patent agnosceret quod eas laudes in celo
suscepisset. Cui rei monachus non interfuit qui nunc
usque vivit et cuius magno fletu attestari solet.
quod quicquid corporis eius sepulchre traderet ab eorum
naribus odoris illius fragrantia non recessit.

LIII

Eo tpe qui monasterium petri ante quidam redem-
pta nomine in ceremoniali habitu constituta in vi-
be hac iuxta beati Marie spiritus regis manebat
ecclesiam. Nec illi virundinis discipula fuerat
qui magnis virtutibus pollens super predestinos mo-
res vitam heremiticam duxisse ferebat. Huic
autem Redempte due in eodem habitu discipule
aderant. una nomine Romula. et alia que nunc ad-
huc superest. quam quidem facie scio. sed nomine nescio.
Tres itaque he in uno habitaculo promoran-
tes. morum quidem diuinitus plenam. sed tamen rebus pau-

perem vitam ducebant. Nec autem quam prefatus sum
Romula aliam discipulam suam quam predixi
magnis vite meritis antebat. Erat quippe
mire patientie. summe obedientie. custos oris
sui ad silentium. studiosa valde ad perpetue ora-
tionis usum. Sed quod plerumque hi quos iam per-
fectos homines estimat adhuc in oculis summi opo-
fici aliquid imperfectiois habent. sic sepe imperfecti
homines necdum perfecte sculpta sigilla conspiciunt
et iam qui perfecte laudantur. qui tamen adhuc etiam arti-
fer considerant et limant. Laudari ea audit et tamen
ea tunc meliorando non desinit. Nec quam
predixi Romula ea quam greco vocabulo me-
dici paralysim vocant. molestia corporali percus-
sa est. multisque annis in lecto decubans. pene
omni iacebat membrorum officio destituta. Nec
tamen huiusmodi eius mentem ad impatientiam flagel-
la perduxerunt. Nam ipsa ei detrimenta membrorum
facta fuerant incrementa virtutum. quod tanto so-
licitius ad usum orationis exerceuerat. quanto
et aliud quolibet agere nequaquam valebat. Ho-
c ergo quadam eandem Redemptam quam prefatus sum
que utrasque discipulas suas filiarum loco nu-
triebat vocauit dicens. Mater veni. mater
veni. qui morum cum alia eius discipula surrexit
sic utrisque referentibus et multis res eadem cla-
ruit. et ego quod in eodem tpe agnouit. Cumque
noctis medio lectulo iacens assisteret subi-
to celitus lux emissa omne illius cellule spacium
impleuit. et splendor tante claritatis emicuit
ut corda assistentium inestimabili pauore per-
stringeret. atque ut post ipse refererent omne in
eis corpus obrigesceret. et in subito stupore re-
maneret. Cepit namque quasi cuiusdam magne
multitudinis ingrediens sonitus audiri. ostium
cellule percuti ac si ingredientium turba perme-
ret. atque ut dicebant intrantium multitudinem
sentiebant. Sed nimietate timoris et luminis vi-
dere non poterant. quod eorum oculos et pauor de-
presserat. et ipsa tanti luminis claritas reuerbe-
rabat. quam lucem peritum mirum est odoris fragran-
cia subsecuta. ita ut eorum animam que lux emissa
terruebat odoris suauitas refoueret. Sed cum
vix claritatis ferre non possent cepit eadem Ro-
mula assistentem et tremantem redemptam suorum
morum magistrā blanda voce consolari dicens
Noli timere mater non morior modo. Cumque
crebro diceret paulatim lux que emissa fuerat
subtracta est. sed is qui subsecutus est odor remansit
Sicque dies secundus et tertius transiit ut
aspera fragrantia odoris maneret. Nocte
ergo quarta eandem magistrā suam iterum vocauit

Distinctio prima

Qua veniēte viaticum petijt z accepit. **N**ec dū pō eadē redēpta vltia ei? p discipula a lectulo iacētē abscesserat. z ecce subito i pla/tea aī eiūsdē cellule ostiū duo chori psallē/ tū psterāt. z sic dicebāt serus ex vocibz se discere psalmodie cant? dicebant viri z semie rīdebant. **Lūqz** aī fores cellule exhi/ berent celestes exēqz sancta illa ania carne soluta est atqz in celum ducta. q̄toqz chori psallentiū alt? ascendebāt. tāto cepit psal/ modia leni? audiri q̄usqz z eiūsdēz psalmo/ die sonit? z odor? suauitas elōgata finiret.

LIII

Sz neqz h̄ fileā q̄ p̄dic? p̄bo dei famul? s̄ forore sua **D**usa noīe puella pua narra re p̄suerat dicēs. q̄ q̄dā ei nocte p̄visiōez sc̄a dei genitrix p̄bo **M**aria apparuit atqz coeuas ei i albis vestibz puellas oīdit. q̄bz cū illa admisceri appetet s̄ se eis iūgere nō auderet b̄e **M**arie sp̄ s̄gis est voce req̄sita an veller cū eis esse atqz i ei? obseq̄o viuere. **L**ui cū puella eadē diceret. volo. ab ea. pti/ nus mādātū accepit. vt nichil vltra leue ac puellare ageret. a risu z iocē se abstineret. sci/ ens p oīa q̄ int̄ eas s̄gis q̄s viderat ad ei? obsequiū die tricesimo v̄iret. **Q**uibz visis i cūctis suis moribz puella mutata ē. oēm qz a se leuitatē puellar? vite maḡ grauitatē de/ terfit manu. **Lūqz** eā parētes ei? mutatā eē mirarēt. req̄sita rē retulit. q̄d sibi brā dei ge/ nitrix iusserit v̄l q̄ die itura eēt ad obseq̄uz ei? indicauit. **Tū** post vicesimū quintū diez febre correpta est. die at tricesimo cū hora exit? eius appropinq̄sset eandē brāz genitri/ cē dei cū puellis q̄s p̄ visionē viderat ad se venire p̄sperit. **L**ui etiā se vocātū rīdere ce/ pit. z depressis reuerēter oculis aperta vo/ ce clamare. **E**cce dñā venio. ecce dñā venio. **I**n q̄ etiā voce sp̄m reddidit. z ex virgineo corpe habitatura cū sc̄tis s̄ginibz exiuit.

LIV

Et si oēs baptizatos infātes atz i eadē i/ fātia moriētes īgredi regnū celeste creden/ dū ē. omēs tñ puulos q̄ sc̄z loq̄ pnt regē cele/ stia īgredi credēdū nō ē. qz nōnullis puulif eiūsdē regni celestis adit? a parētibz claudif si male nutriāt. **Nā** q̄dā vir cūctis i hac vrbe notissim? aī triennū filiū hūit ānoz sic ar/ bitroz q̄nqz. **Q**uē nimis carnalit̄ diligēs re/ misse nutrebat. atz idē puul? q̄d dictu gra/ ue ē mor vt ei? aio aliq̄d obstitissz maiesta/ tē dei blasphemare p̄suerat. **Q**ui in hac

aī triennū mortalitate penssus v̄eit ad mor/ tē. **Cūqz** eū sup̄ p̄ in sinu teneret. sic hi testa ti sūt q̄ p̄ntes fuerit. malignos ad se sp̄s ve/ nisse tremētibz oculis puer aspiciens cepit clamare. **O**bsta p̄. obsta. q̄ clamās declina/ bat faciē. vt se ab eis in sinu p̄ntis abscode/ ret. **Q**uē cū ille tremētē req̄reret q̄d vide/ ret puer adiūxit dicēs. **D**auri hoies vene/ rūt q̄ me tollere volūt. **Q**ui cū h̄ dixissz ma/ iestatis nomē prin? blasphemauit z aīaz red/ didit. **U**t em̄ oipotēs de? oīderet p̄ q̄ rea/ tu talibz fuissz executoribz tradit? v̄n viuētē p̄z su? noluit corrigere. h̄ morientem p̄misit iterare vt q̄ diu p̄ diuītatē patiētā blasphe m? vixerat q̄nqz p̄ diuītatē iudiciū blasphe marer z moreret q̄ten? reatu suū pater eiū agnosceret. q̄ puuli filiū aīaz negligēs. puu/ lum peccatorem gebenne ignibz nutrisset.

LVI

In monasterio meo q̄dam ante decen/ nū **B**eroncius dicebat. q̄ cum graui mole stia corpis fuisset depressus in visione no/ cturna albatos viros z clarī oīno habitus in hoc ipsum monasteriū descendere de su/ perioribz asperit. q̄ dum coraz lecto iacētis assisteret vn? eorū dixit. **A**d h̄ venim? vt de monasterio **G**regoriū q̄sdā frēs in militiaz mittam? atqz alteri p̄cipiēs adiūxit. **S**cri/ be **M**arcellinū et **V**alētinianū atqz alios quoz nūc noīa nō recordor. **Q**uibz explet? addidit dicens. **S**cribez hūc ipsum q̄ nos aspicit. **E**x q̄ visione certus redditus predi ctus frater facto mane innotuit fratribz q̄ essent ex eadē cella morituri q̄s se etiā de nunciavit esse secutuz. **T**um die alia p̄dicti frēs mori ceperunt. atqz sub eodem ordine se in morte secuti sunt q̄ fuerūt in desc̄ptio/ ne nomiati. **A**d extremum vero z ipe obijt qui eisdem frēs morituros p̄nuīdit.

LVII

In ea mortalitate que patricij narsi tpi/ bus hanc vrbe vehementer afflixit in do/ mo **V**aleriani romane vrbis aduocati pu/ er armētarius fuit p̄cipue simplicitatē z hu/ militatis. **L**um vero eiūsdēz aduocati do/ mus eadem clade vastaret isdē puer p̄cul/ sus est z vsqz ad extremū deduct? q̄ subito sublatus a p̄sentibz redijt. sibi qz dñm suū fecit vocari cui ait. **E**t ego in celo fui. et qui de hac domo morituri sūt agnouit. **I**lle at/ qz ille morituri sunt. tu vero nō timeas. q̄a hoc in tpe moriturus nō es. **U**t vero scias

Ex dialogo Grego.

q̄ me fuisse i celovez fateor. ecce accepi illic
vt linguis oim loquar. nūqd nō cognitū ti
bi fuit grecā liguā me oino nescisse. z tñ gre
ce loqz vt cogscas an vez sit q̄ me omis lin
guas accepisse testifico. **Lui** tūc grece dñs
su⁹ locut⁹ ē. atz ille i eadē ligua rñdit. vt cun
cti q̄ aderāt mirarēt. In eadē qz domo p̄di
cti narsī spatari⁹ milgar manebat q̄ festine
ad egrū deduc⁹ ei milgarica ligua locut⁹ ē.
sz ita puer ille i italia nat⁹ z nutrit⁹ i eadem
barbara locutōe rñdit. ac si eadē fuissz gēte
generat⁹. **Birati** sūt oēs q̄ audiebāt. atz ex
duaz liguar expimēto q̄s eū antea nescisse
nouerāt crediderūt de oibz q̄s pbare mime
valebāt. **Tūc** p̄ biduū mors ei⁹ dilata ē. sed
die tertio q̄ occulto iudicio nescit man⁹ ac
brachia lacertosqz suos dētibz laniauit. atz
ita a corpe exiuit. q̄ mortuo oēs illi q̄s p̄di
kerat ex hac p̄tin⁹ luce s̄bracti sūt. **Nullusqz**
in illa domo ex eadē tempestate defunct⁹ ē.
q̄ voce illius denūciatus nō est.

LVIII

Regz s̄ silendū puto qd de theophanio
centūcellen⁹ vrbis comite i eadē vrbe possit
mli⁹ attestatibz agnouī. **Fuit** nāqz vir mise
ricordie actibz dedit⁹. bonis opibz itē⁹. ho/
spitalitati p̄cipue studēs. exercēdis qdē co/
mitat⁹ curs⁹ occupat⁹ agebat trena z tēpalia
sz vt post i fine claruit mag⁹ ex debito q̄s ex
intēctione. **Hā** cū p̄pinq̄nte mort⁹ ei⁹ tpe gra
uissima aer⁹ tēpestas obsisteret. ne ad sepe
liedū duci potuissz eū vxor sua cū rehemē
tissimo fletu inq̄sinit dicens. **Quid** faciam.
quō te ad sepeliendū ejicio q̄ ostiū domus
huius p̄ nimia egredi tēpestate nō possum
Tūc ille rñdit. **Holi** mulier flere. qz mox vt
ego defūct⁹ fuero eadē hora serenitas redi
et. **Lui⁹** p̄tin⁹ z vocē mors z mortem sereni
tas secuta est. **Qd** signū etiā alia admirāda
z nō minora sūt siḡ comitata. **Hā** man⁹ ei⁹ z
pedes podagre humore tumescētes p̄si in
vulneribz fuerūt. z p̄fluēte sanie putrebant.
Sz dū corpe ex more ad lauandū eēt nuda
tū. ita man⁹ pedesqz ei⁹ sani inuēti sūt ac si nū
qz vulner⁹ aliqd habuissent. **Duct⁹** itaqz ac
sepult⁹ est. eiusqz iungi visū ē vt q̄rto die i se
pulcro illi⁹ marmor quod suppositū fuerat
mutari debuissz. **Qd** vicz marmor corpi ei⁹
suppositū dū fuissz ablatū tāta ex corpe ei⁹
fragrācia odor⁹ emanabat. ac si ex putrescē
te carne ipi⁹ p̄ p̄mibz aromata serbuissent.

LIX

Theoderici regis t̄pibz p̄ socii mei in si
ciliā exactōem canonis egerat atz ad italiā
redibat. **Lui⁹** nauis appulsa est ad insulam
q̄ lipparis appellat⁹. **Et** qz illic vir qdā solita
rius magne p̄tut⁹ habebat dum nautena/
uis armamēta repararent visum est p̄dicto
p̄zi socii mei ad eundez virū p̄gere seqz ei⁹
orōnibz cōmendare. q̄s vir dñi cum vidissz
eis inter alia colloquēs dixit. **Scitis** quia
rex **Theodericus** mortu⁹ est. **Lui** illi p̄roxi
mus responderūt. **Absit.** **Nos** eum viuēte
dimissim⁹ z nihil tale ad nos de eo nūc vsqz
platu⁹ est. **Quibz** dei famul⁹ addidit dicens.
etiā mortu⁹ est. **Hāc** hesternā die hora no/
na inē **Johannē** papam z **Simachū** patri
ciū discunt⁹ atqz discalcia⁹ z vincz manibz
deduc⁹ in hac vicina vulcani olla iactat⁹ ē.
Qd illi audietes solite p̄sc̄perunt diē atz
in italiā reuersi eodez die **Theodericum**
regē fuisse inuenerūt mortuū. q̄ die eius ex
itus atqz supplicii dei famulo fuerat osten
sum. **Et** qz **Johannē** papā affligēdo in cu
stodia occidit **Simachū** qz patriciū ferro
trucidauit ab illis iuste mitti in ignē appa
ruit q̄s in hac vita iniuste iudicauit.

LX

Bothoz tpe qdā spectabil⁹ vir **Repara**
tus noie venit ad mortē. **Qui** dū diu imo/
tus ac rigidus iaceret visū est q̄ ab eo fun
ditus flat⁹ vitalis exisset atz exanime remā
sit corpe⁹. **Lūqz** essent z mli⁹ q̄ puenerāt z eū
iam mortuū familia lugeret subito redit. z
cūctoz plāgentiū in stupore p̄se sē lacrimē.
Qui reuersus ait. **Citius** ad eccliam beati
Laurētij martyris q̄ ex noie p̄ditoris **Da**
masi vocat⁹ puez mittite z qd de **Tiburcio**
p̄bz agat videat z renūciare festinet. **Qui**
vicz tūc **Ticurci⁹** carnalibz desiderijs sub
iacere ferebat. **Eius** adhuc vite morūqz
bñ qz **Florēci⁹** eius nūc ecclē p̄bz meminit.
Eum p̄o puer p̄geret narrauit isde⁹ **Repa**
rat⁹ q̄ ad se reuersus fuerat qd de illo vbi
duct⁹ fuerat agnouit dicēs. **Parat⁹** fuit ro
gus ingēs. deductus autē **Tiburcius** p̄bz
in eo est supposit⁹. atqz supposito igni cōcre
matus. **Alius** autē parabat rog⁹ cur⁹ a ter
ra in celum cacumen tendi videbat. **Lui**
emissā voce clatum est cuius esset. **His**
q̄ dicit⁹ statim **Reparat⁹** defunct⁹ est. **Puer**
p̄o q̄ trāsmisus ad **Tiburciū** fuerat iā eū
mortuum inuenit. q̄ videlicet **Reparatus**
duct⁹ ad loca penaz. dū vidit redijt narra

Distinctio prima

nite et obijt apte mōstrat. qz nob illa nō sibi viderat qd dū adhuc pcessū ē viuere licz et a malis opibz emēdare. Rogū hō pstrui re/ paratū vidit. nō q apōd infernū ligna ardeāt vt ignis fiat. s; narratur h viuentibz illa de incendio pūoz vidit ex qbz nutriri apōd vi/ uētes corpālis ignis solet. vt p h assueta au diētes discerēt. qd de insuetis timere debuif sent.

LXI

Quidā curial' in valeriana puincia scit' s'imo pascali sabbato iuneculā cuiusdā filiā i baptisate suscepit. q p ieiuniū domū re uersus mltosq vino inebriat' eandē filiā suā secū manere petijt. eāqz nocte illa qd di cū nefas ē pdidit. Lūqz mane facio surre/ pisset re' cogitare cepit vt ad balneū pgeret ac si aq balnei lauaret maculā pcti. Perre/ rit igit lauit cepitqz trepide ecclāz ingredi. s; si tāto die ad ecclāz non iret erubescerebat hoies. si hō iret ptimefcebat iudiciū dei Vicit itaqz hūana pēcūdia. pexit ad ecclāz s; tremebūd' ac pauēs stare cepit. atz p sin/ gula momēta suspect' q hora imundo spūi traderet. et corā oī ppo vexaret. Lūqz vebe/ mēter timeret ei i illa missaz celebritate qsi aduersi nichil p'rigit. q let' exiuit et die alēo ecclāz iā securi' itrauit. factūqz ē vt p sex pti nuos dies let' ac securi' pcederet estimās qz ei' scel' dñs aut nō vidisset aut vīlū misericor dīter dimisisset. Die at septio subita morte defūct'. Lūqz sepulture tradit' fuisse p lō/ gū tps vidētibz cūctis de sepulcro ei' flāma exiuit. et tādiū ossa ei' pcremauit qusqz oīe sepulcr' psumeret. et t'ra q i tumulo collecta fuerat defossa videt. qd vicz oipotēs d's fa ciēs oñdit qd ei' ania i occulto ptulit cui' et corp' aī hūanos oculos flāma p'supsit Qua i re nob qz audientibz h' exēplū formidīs da re dignat' ē qten' ex hac p'sideratōe colligā' qd aia viuēs ac sentiēs p reatu suo patit. si tāto ignis supplicio etiā infēsibilia ossa con cremant.

LXII

Petr' qdā mōach' ex regiōe or' hibernie loco vaste solitudinis cui Euassā nomē est i/ herebat. h' pus qz hemū pēcet molestia cor/ por' iterueniēte defūct'. S; p'tin' corpi re stituit' inferni se supplicia atqz innūera loca flāmaz vidisse testabāt. q etiā qsdā h' seculi potētes i eisdē flāmis suspēsos se vidisse nar rauit. q cū iā deduct' ēēt vt i illo iā et ipe mer gereť subito angelū choruscū habi' apparu isse fatebat q cū i ignē mergi p'biberet. cui et

dixit. Egredere et q'lit tibi p' h' vinēdum sit ca utissime attēde. p' quā vocē paulatim re/ calefcētibz mēbz ab etno mortis somno cul gilās. cūcta q circa illuz fuerāt gesta narra/ uit. tantisqz postmodū se vigilis ieiunijqz p'strixit vt inferni eū vidisse et p'muisse tor mēta. et si taceret lingua p'uersatio loqrēt.

LXIII

Ante trienniū qz i hac pestilētia q hācyz bē clade vehemētissima depopulauit i qua etiā corpali visu sagitte celit' venire et singu los qsqz ferire videbāt. Quidā miles i hac eadē nra vrbe pcussus ad extrema puenit. q educt' e corpe exanimis iacebat. s; citius redijt et q cū eo fuerāt gesta narrauit. Aie/ bat em' sic tūc et res mult' innotuit. qz pōs erat sub q niger atqz caliginosus fetoris in tolerabilis nebulā exalans fluui' decurre/ bat. Trāfacta autē ponte amena p'ata erat. atz virentia odoriferis herbaz floribz adoz nata. in qbz albaroz hominū pūctula esse videbant. Tantusqz in loco eodē odor sua/ uitatis inerat. vt ipa suauitatis fragrantia illic omnes deambulātes habitātēsqz satia ret. Ibi mansiones diuersoz singule mul/ tudine lucis plene. ibi qdam mire potētie edificabat dom' q aureis videbat' latercul' p'strui. s; cuius essz nō potuit agnosci. Erāt hō sup ripā p'dicti fluminis nōnulla habi/ tacula. s; alia exurgētis fetoris nebula tā gebant. alia aut exurgēs fetor ex flumie mi nime tangebāt. Nec hō erat in p'dicto pon te p'batio vt qsqz p eū iniustoz vellet trāsi/ re i tenebroso. fetid'qz fluuiō laberēt. Iusti hō qbz culpa nō obstitit securo p euz gressu ac libero ad loca amena puenirēt. ibi se etiā am petrū ecclesiastice familie maiorem qui ante q' trienniū defunct' est deorsum posi/ tū i locis istis teterrimis magno ferri pā/ d're religatū ac depressum vidisse p'fessus est. q dum requireret cur ita esset. ea se dixit audisse q nos q eum in hac ecclesiastica do mo nouim' scientes acta eius recolim'. di/ ctū nāqz est. Nec idcirco patit. qz si qd ei p faciēda vltōe videbat' ad inferēdas plagas plus ex crudelitatz desiderio qz obedientia seuebat. quē sic fuisse nullus qui illum no/ uit ignorat. ibi se et quendāz pegrinū pb'zm vidisse fatebat. q ad p'dictum pontē veniēs tanta p eū auctoritate trāsijt qsta et h' s ince/ ritate vixit. In eodem pōte qz Stephanū quendā se cognouisse testat' est q dum tran

Ex dialogo Grego.

sire voluiss; ei⁹ pes lapsus ē. z ex medio cor-
pore iā extra pōtē deiecit⁹ atq; a qbusdaz te-
trimis viris ex flumie surgētib; p coras de-
orsū. atq; a qbusdā albat; z speciosissimis vi-
ris cepit p brachia fursū trahi. Lūq; h luc/
tamē ess; vt hūc boni spūs fursū mali deor-
sum traherēt. Ipse q h videbat ad corp⁹ re-
uersus ē. z qd de eo plen⁹ gestū sit minime
cognouit. q in re eiusdē stephani vita dā i/
telligi. qz in eo mala carnis cū elemosynaz
opatiōe certabāt. Qui em p coras deorsūz
p brachia trahēbat fursū patet nimiz. quia
z elemosynas amauerat z carnis vicij; pfe-
cte nō restiterat q eū deorsū trahēbat. sed i
illo occulto arbitri examine qd i eo vicerit
z nos z eū q vidit z reuocat⁹ ē later. Cōstat
enī qz isdē stephan⁹ postq; z iferni loca vidit
z ad corp⁹ redijt pfecte vitaz mīme correxit.
q p mltos ānos de corpore adhuc ad certa/
mēvite z mortē exiuit. Qua de re colligit qz
īpā qz iferni supplicia cū demonstrā. alijs
h ad adiutorij. alijs vero ad testimonium
fiat. vt isti videant mala q caueant. illi vero
eo amplius puniāt. q iferni supplicia iam
visa z cognita vitare noluerant.

LXIII

Juxta nos qdā de⁹ dedit noīe fligiosus
habitat q calciāmēta solebat opari. de q
alter p reuelatōz vidit q ei⁹ dom⁹ edificaba-
tur. sz i ea pstructores sui i solo die sabbati
videbāt opari. q eiusdē viri postmodū vitā
subtiliter reqrēs inuenit. qz ex his q dieb;
singul laborabat qd ex victu z vestitu su-
peresse potuiss; die sabbato ad brī Petri ec-
clesiā deferre p̄sueuerat atq; indigentibus
erogare. Qua ex re perpēde qz nō immeri-
to dom⁹ ipius fabrica sabbato crescebat

LXV

Tres sorores p̄ meīs habuit q cuncte
tres sacre p̄gines fuerūt. qz vna Tarsilla.
altera Bordiana. alia Emiliana dicebatur.
vno oēs ardore puerse. vno codēq; tēpe sa-
crate. sub districtōe reglari degētē i domo
ppria sociali vitā ducebāt. Lūq; eēnt diuti⁹
in eadē puerfatōe cepit qtidianis incremē-
tis in amorē p̄ditoris sui Tarsilla et Emi-
liana succrescere. Et cum solo h eēnt corpore
qtidie aio ad eterna transire. At q Bordia-
ne anim⁹ cepit a calore amoris intimi p qti-
diana detrimenta tepescere. z paulisper ad
huius seculi amorē redire. Crebro at Tar-
silla dicere Emiliane sorori sue cuz magno

gemitu solebat. Video Bordianā sororem
meā de nra sorte nō esse. Perpendo em qd
foras defluit z cor ad qd p̄posuit non custo-
dit. quā curabāt qtidie blanda redargutio-
ne corripere atq; a leuitate mox ad grauitatē
sui habitus reformare. Que qdem resume-
bat vultum subito grauitatē inter p̄ba cor-
reptōis. sz cū eiusdē hora correptōis tran-
sisset trāsibat. p̄tin⁹ z supducta grauitas ho-
nestatis. moxq; ad leuitā p̄ba redibat. puel-
larū gaudebat societate laicarū. eijs p̄sona
valde onerosa erat quecūq; huic mūdo de-
dita nō erat. Quadā p̄o nocte huic Tarsil-
le q inter sorores suas p̄tute p̄tinue orōnis
afflictōis studiose. abstinentie singularē. gra-
uitate vite honorabilis in honore z culmi-
ne sanctitatē excreuerat. sicut ipsa narrauit
p visionē attauus me⁹ felix h⁹ romane eccle-
antistes apparuit. eijs mansionē p̄petue cla-
ritatis ostendit dicēs. Veni qz in hac te lu-
cis māsione suscipio. Que subsequenti die
mox febre correpta ad diē puenit extremū.
Et sic nobilib; feminis virisq; morietibus
multi pueniunt q eoz p̄mos p̄solent. Et
sic eadem etiāz hora qua emisit spm multi
viri ac femine eius lectulū circūsteterūt. inē
quas mater mea affuit Tum subito illa sur-
sum respiciens ihesum venientem vidit. et
cum magna animaduersione cepit circum-
stantibus clamare dicēs. Recedite Iesus
venit. Lūq; in eū intendere quem vide-
bat sancta illa anima e carne soluta ē. Tan-
taq; subito fragrantia miri odoris aspersa
est vt ipsa quoq; suauitas cunctis ostende-
ret illic auctorem suauitatis venisse. Lūq;
corpus eius ad lauandū more mortuorū
esset nudatum. longe orōnis vsu in cubitis
eius ac genib; camelorum inuēta est
obdurata cutis excreuisse. z quid spiritus
ei⁹ semp egerit caro mortua testabāt. Nec
autem gesta sunt ante dñici natalis diem.
Quo transacto mox Emiliane sorori sue p
visitationē nocturne visionis apparuit di-
cens. Veni vt qz dñicum natalē sine te feci
sanctā theophaniā iam tecū faciā. Cui illa
p̄tin⁹ de sororē sue Bordiane salute sollicita
rūdit. Et si sola venio sororē nostram Bor-
dianam cui dimitto Cui sic asserēbat tristi
vultu itēz dixit. Veni. Bordiana etem so-
ror nra inē laicas deputata ē. Quā visionē
mox molestia corpis ē secuta. atq; ita vt di-
ctum fuerat añ dñice apparitōis diē eadem

Distinctio prima

molestia igratiēscēte defūcta ē **B**ordiana āt
mor vt solā remansisse se repperit ei⁹ pūitas
excreuit. **N**ā oblita dñici timor⁹ oblita pu/
dor⁹ z reuerētie. oblita psecratiōis pduc/
torē agro⁹ suor⁹ postmodū maritū duxit.

LXVI

Inher⁹ valde theodor⁹ noie puer fuit q⁹
i meū mōasteriū frēz suū moribz z puerfatō
ne vald religiosū nccitate mag⁹ q⁹ volūtate
secut⁹ est. **L**ui nimiz gūe erat si q⁹ p sua ali
qd salute loqrē. **B**ōa āt nō solū nō facere.
s; z audire nō potat. **N**ūqd se ad scē puerfa
tōis hitū vēire iurādo. irascēdo. deridendo
testabat. **I**n hac āt pestilētia q⁹ nup h⁹ rrbis
plm ex pre mag⁹ pūpsit pūssus i igne p
duc⁹ ē ad mortē. **L**ūq⁹ extremū spm ageret
puenit frēs vt egressū aie ist⁹ orādo ptege
rēt. iā corp⁹ ei⁹ ab extrema erat pte p mortuū
i solo tmmodo pectore vitalis adhuc calor
anhelabat. **L**unci āt frēs tāto. p eo cepere
enix⁹ orare q⁹to eū iā videbāt sub celerita/
tē discedē. **T**ūc repēte cepit is dē frīb⁹ assistē
tibz clamare atq⁹ cum magnis vocibz orōes
eor⁹ iterrūpe dicēs. **R**ecedite. ecce draconi
ad deuorādū dat⁹ sū. q⁹ pte pntiā vrāz me de
uorare nō pōt. **C**aput meū i suo ore iam ab/
sorbuir. date locū vt me nō amplius cruciet
s; faciat qd facit⁹. **S**i ei ad deuorādū da
tus sū q⁹re pte vos moras patior. **T**ūc frēs
ei cepit dicere. qd ē qd loqr⁹ frāt. signū tibi
scē cruc⁹ iprime. **R**ūdebat ille magnis cla/
moribz dicēs. volo me sigre s; nō possū. quia
squamis h⁹ dracōis pmoz. **L**ūq⁹ h⁹ frēs au
dirēt pstrati i trā cū lacrimis cepit. p erep
tiōe illi⁹ vehemēt⁹ orare. z ecce subito cepit
eger cū magnis vocibz clamare dicēs. **B**rās
ago dō. ecce draco q⁹ me ad deuorādū acce/
perat fugit. orōibz vris expulsi⁹ ē. stare nō
potuit. p pētis meis mō itercedite. qz puer
ti par⁹ sū z secularē vitā fūdū⁹ relinqre. **D**ō
q⁹ sic iā dictū est ab extrema fuerat corp⁹is
pte p mortu⁹ reseruat⁹ ad vitā toto ad deu⁹
corde puerfus ē. et postq⁹ mutat⁹ mēte diu
est flagell⁹ attrit⁹. tūc ei⁹ aīa carne soluta est.

LXVII

Air i h mūdo vald diues fuit **E**risonius
noie. s; tm vicijs plen⁹ q⁹stū rebz. supbia tu/
mid⁹. sue carnis voluptatibz subdit⁹ i acq⁹re
dis rebz auaricie facibz accēsus. **S**z cū tot
malis dñs finem ponere decreuiss⁹ corpali
hūc molestia pūssit. q⁹ ad extremū veniens
eadē hora q⁹ iā de corpe erat. exitu⁹ apert⁹

oculis vidit tetros z nigerrimos spūs corā
se assistere z vehemēt⁹ iminere vt ad inferni
claustra se rapent. **C**epit tremiscere palle/
scere z sudare. z magnis vocibz iducias pe/
tere. filiūq⁹ suū noie maximū quē ipse iā mo/
nach⁹ monachū vidi nimis z turbatis vo/
tibz clamare dicēs. **N**axime curre. **N**ūq⁹
tibi mali aliquid feci. i fide tua me suscipe.
Turbat⁹ mor maxim⁹ affuit lugēs z pstre/
pēs familia puenit. eos āt q⁹ ille isistētes si
bi gūit tolerabat ipi malignos spūs videre
nō poterāt. s; eoz pntiā in pfusiōe i pallore
ac tremore illi⁹ q⁹ trahebat videbāt. **P**auo/
re āt terre eoz imagis huc illucq⁹ vertebat.
i lectulo iacebat in sinistro latere aspectum
eor⁹ ferre nō potat. stebat ad parietē ibi ad/
erāt. **L**ūq⁹ pstric⁹ nimis flaxari etiā se pos
se desperauit. cepit magnis vocibz clamare
Inducias vl⁹ vsq⁹ mane. inducias vel vsq⁹
mane. **S**z cū clamaret i ipis vocibz d⁹ habi
taculo sue carnis euulsus ē. **D**e q⁹ nimiz cō
stat qz p nob ista nō p se viderat. vt eius vi/
sio nob pficiat q⁹ adhuc dñia potētia lōga
nimis expectat. **N**ā illi tetros spūs añ mor/
tē vidisse z inducias petisse qd pfuit q⁹ eas/
dem inducias q⁹ petiuit non accepit.

LXVIII

Est etiā nūc apd nos **A**thanasi⁹ pbz lica
onie q⁹ in diebz suis licaonij rem terribilez
narrat euenisse. **I**bi nāq⁹ vt ait qddam mo
nasteriū cōgalaton d⁹ in q⁹ qdā monachus
magne estimatiōis habebat. **B**onis quippe
cernebat moribz atq⁹ in omi sua actiōe cō/
posu⁹. **S**z sic ex fine res patuit lōge alit⁹ q⁹
apparebat fuit. **N**am cū se ieiunare cū frīb⁹
demōstraret occulte māducare pfueuerat
Nō eius viciū frēs oīno nesciebant. **S**ed
corp⁹is supueniente molestia ad vite extre/
ma pductus est. **Q**ui cū iam esset ad finem
frēs ad se oīes q⁹ in monasterio inerāt cō/
gregari fecit. at illi tali vt putabāt viro mo/
riente magnū qd ac delectabile se ab eo au/
dire crediderunt. **Q**uibz ipse afflicti⁹ z tre/
mens compulsus est pdere cui hosti tradi/
tus cogebat exire. **N**am dixit. qñ me ieiuna
re vobiscū credebatis occulte comedebam.
Et nūc ecce ad deuorandum draconi sum
datus. **Q**ui cauda sua genua mea pedesq⁹
colligauit. caput vero suū itra meū os mit/
tens spm meū ebibens abstrahit. **Q**uibz
dictis statim defunctus est. atq⁹ vt peniten
do se liberare potuiss⁹ a dracone quē vide/
c

Ex dialogo Grego.

rāt expectat nō ē. Qd nimiz pstat qz ad solā utilitatē audientiū viderat q cū hostē cui tradit fuerat z innotuit z nō euasit.

LXIX

Cū adhuc iunēcul⁹ essez atz i laicali hitu a maioribz atz sciētibz audiri q pascasi⁹ h⁹ aplice sedis diacon⁹ cui⁹ apd nos recitissim⁹ z luculētī d spūscro libri exūt mire scitatis vir fuerit elemosynaz marie opibz vacans cultor pauperz z pēptor sui. Sz h i ea pēptōe q inardescēte zelo fidelīū inē simachū z laurētīū facta ē ad pōnificat⁹ ordinē lauren- tiū elegit. z oīm p⁹ vnanimitate supat⁹. i sua tū snia vsqz ad diē sui exit⁹ pstitit illū aman- do atqz pferēdo quē epoz iudicio pesse sibi ecclia refutaui. Hic itaqz cū tpiū simachi aplice sedis pfulis eēt defūct⁹ ei⁹ dalmaticā feretro suppositā demoniac⁹ tetigit. statiqz sanat⁹ ē. P mltū pō tpiis germano capua- no epō cui⁹ super mēoriā feci medici p cor- porz salute dictauerāt vt i angularibz thez- mis lauari debuissz. q igressus eas dez thez- mas pdictū pascasiū diaconē stātē z obse- quentē i caloribz iuenit. q visovehemēt exti- muir z qd illic rāt⁹ vir faceret inqsiuit. Cui ille rūdit. p nlla alia cā i h pēali loco depu- rat⁹ sū. nisi qz i tpe laurētīj p simachū sensi. Sz qso te p me dñm depcare. atqz i h cog- nosces q exaudir⁹ sis si huc rediēs me nō i- uenerz. Qua de re vir dñi German⁹ se i p- cibo stricit. z p paucos dies rediēt sz pdictū pascasiū iā in eodē loco mīme iuenit. qz em nō malicie sed ignorātie errore peccauerat purgari p mortē potuit a pctō. qd tū credē dū ē. qz ex illa elemosynaz suaz largitate h obtinuit vt tunc potuisset pmereri veniam cum iam nihil posset operari.

LXX

Quidā meclū i mōasterio frater Antoni⁹ noie vinebat q mltz qtidianis lacrimis ad gaudia patrie celestz ābelabat Cūqz studio- sissime z cū mag⁹ seruoze desiderij sacra elo- qia meditare nō i eis pba scie sz fletū cōpū- ctiōis inqrebat qten⁹ p h exercitata mēs ei⁹ iardesceret. z ima deserēs ad regionē celestz patrie ad pēplatōz volaret. Huic pvisionē nocturnā dictū ē. Parat⁹ esto qz te dñs ius- sit migrare. Cūqz ille se nō hze sup⁹ ad mi- grandū diceret. rñsuz prin⁹ audiuit dicens Si de pctis tuis agit dimissa sūt. Qd cum semel audisset z cū mag⁹ adhuc metu trepi- daret nocte alia qz i eisdē pbis est āmonit⁹

Sz cū p⁹ qnqz dies febre eēt corrept⁹ frībz cūctz fletibz orantibusqz defūctus est.

LXXI

Alīāt frat in eodē mōasterio merul⁹ di- cebat yehemēter lacrimis atz elemosinis z orōni intē. psalmodie āt cant⁹ ex ore illius pene nllō tpe cessare pfueuerat. excepto cū alimēta corp⁹ aut membra dedisset sopori. Huic nocturna visiōe apparuit. qz ex albis floribz corona d celo i caput illi⁹ descēdebat. Qui mor molestia corp⁹ occupat⁹ cū mag⁹ securitate animi atz hilaritate defūctus ē. Ad cui⁹ sepulcrū dū peti⁹ q nūc monasterio pēst sibi sepulturā facere p⁹ ānos qtuorde- cim voluissz tāta vt asserit de eodē sepulcro illi⁹ fragrācie suauitas emanabat. ac si illic floz oīm fuissent odoramēta pgregata. Ex q re manifeste patuit qz verū fuit qd p no- cturnam visionem vidit.

LXXII

Valerian⁹ patricius in ciuitate q biza- dz narrat fuisse defūct⁹. Cui eisdē ciuitat⁹ ep⁹ accepto pōcio locū in ecclā pbnit. in q se peliri debuissz. q vīcz Valerian⁹ vsqz ad eta- tē decrepitā leuis atz lubric⁹ extitit. modū qz suis puitatibz ponere pēpsit. Eadez pō nocte q sepulcrū ē. btūs Faustini⁹ martir i cu- ius ecclā corp⁹ illi⁹ fuerat humatū custodi- suo apparuit dicēs. Vade z dic epō vt pūcl- at has fetētes carnes qz h posuit qz si non fecerit dic. xxx. ipe moriet. Quā visionēz cu- stos epō timuit pferi z rursus āmonitus declinauit. Die āt. xxx. eisdē ciuitatis ep⁹ cū vespina hora san⁹ atz icolumis ad lectū redissz subita z inopinata morte defūct⁹ est.

Valentinus noie mediolanensis ecclie defensor defunctus est vir valde lubric⁹ z cunctis leuitatibz occupatus. cuius corp⁹ i ecclā beati martiris Siri sepulcrū est. Ho- cte aut media in eadem ecclā facte sunt vo- ces ac si quis violenter ab ea repelleretur atqz traheretur foras. ad quas nimirū vo- ces cucurrerunt custodes. z viderūt duos quosdā teterrimos spūs q eisdem Valen- tini pedes quadā ligatura strinxerunt. z cū ab ecclā clamantē z nimirū vociferantēz fo- ras traherent. Qui videlicet exterriti ad sua strata reuersi sunt. Dane autem facto aperientes sepulcrū in q idēz Valentinus fuerat posit⁹ eius corpus non inuenerunt. Cūqz extra eccliaz quererent vbi piectus esset inuenerūt hoc in sepulcro alio positus

Distinctio prima

ligat adhuc pedibus manibusque sic de ecclesia fuerat abstractum. Ex quo re petre colligitur quia hi qui per peccata sua deprimuntur in sacro loco sepe hinc se faciunt. restat ut de sua presumptioe iudicetur quatenus eos sacra loca non liberent sed et culpa re meritis accuset.

LXXII

Si culpe per mortem insolubiles non sunt. multum solet animas et per mortem sacra oblatio hostie salutis adiuvare. ita ut hanc nonnulli ipse defunctorum animae videant expere. Quidam ei per in dyocesi centucellenis verbis hitavit atque ecclesie beati Johannis qui in loco qui tauriana dicitur sita est pererat. inde per in eodem loco in quo aque calide vapores nimios faciunt quatenus necessitas corporis exigeret se lavare consueverat. ubi dum die quadam fuisset ingressus invenit quandam incognitum virum ad suum obsequium paratum. qui sibi de pedibus calciamenta abstraheret. vestimenta susceperet. et exeret de caloribus sabana preberet. atque oem misterium cum magis famulatu pageret. Cumque septem fieret inde per die quadam ad balneum iturus intra semetipsum cogitans dixit. Viro illi qui mihi solet tam devotissime ad lavandum obsequium inungere apparere non debeo. sed aliquid michi necesse est ei per munere portare. Tunc duas secum oblationum coronas portavit. qui mox ut per venit ad locum homines invenit atque ex more eius obsequio in omnibus servavit. Lavit itaque et cum iam vestire voluit egredi quod secum detulerat obsequium in sibi viro per benedictione obtulit. petens ut benigne suscipiet quod ei caritatis gratia offerret. Cui ille merces afflictusque respondit. Tibi ista quere das per. Ille panis sanctus est. ego hunc manducare non possum. Ego etenim quem vides aliquem loci habundans fuisse. sed per culpas meas habet post mortem deputatum suum. Si autem michi prestare vis oipotenti deo per me offer hunc panem ut per peccatis meis iterum venias. Et tunc exauditus te esse pergnosce cum habet ad lavandum veneris et memento me invenire. In quo per verbis disparuit. et is qui habet esse videbat evanescente innotuit quia spiritus fuit. Idem per per hebdomada septem pro lacrimis afflixit salutare hostiam quotidie obtulit. et reversus postea ad balneum cum iam memento invenit. Quia ex te per spiritus animarum imolatio sacre oblationis ostendit quoniam hanc et ipsi mortuorum spiritus a viventibus petunt. et si indicat quibus per ea absolute videant.

LXXIII

Sed non habet filium existimo quod in monasterio meo ante triennium remiscor. Quidam namque monachus iustus nomine medicine arte fuerat inventus qui mihi in eodem monasterio presbitero sedulo

obsequio atque in assidue egritudinibus meis excubare consueverat. Hic namque languore corporis per ad extremum deducere est. Cui in ipsa sua molestia frater Germanus nomine copiosus fuerebat. qui ipse quod nunc in hac urbe per eandem medicine arte temporalis vite stipendia sectatur. Sed per dictus iustus cum iam se ad extremum pervenisse pergnovisset eidem copioso fratri suo. quod occultos tres aureos habere innotuit. Quod nimis fratri non potuit celari. sed subtiliter indagantes atque illius omnia medicamenta perscrutantes eosdem tres aureos in medicamine absconditos invenerunt. Quod mox ut mihi nunciatum est tamen malum de fratre qui nobiscum committere vivebat equanimiter ferre non valui. quippe quod eiusdem nostri monasterii spiritus reglata fuerat cum fratre ita committere viveret quatenus eis singulis nulla habere propria liceret. Tunc nimis merore percussus cogitare cepi. vel quid ad purificationem morientis facere. vel quid in exemplum viventibus fratri prouiderem. Precioso igitur eiusdem monasterii perpositio ad me accito dixi. vade et nullum ex fratribus se ad eum morientem iungat. nec frater monachos solatios ex cuiuslibet eorum ore percipiat. sed cum in morte presbiter frater quisque fuerit ei suus frater carnalis dicat. quod per solidis quibus habebat occulte a cunctis fratribus abominatur sit ut saltem in morte de culpa sua mentem illius amaritudo transuerberet atque a peccato quod perpetravit purget. Cumque hoc fuerit mortuum corporis illius cum fratre corporibus non ponatur sed quilibet fossam in sterquilino facite et in ea corpus eius pericite. ibique super eum tres aureos ponite quos reliquit. simul omnes clamantes. Pecunia tua tecum sit in perditionem. et sic cum fratre opite. In quo verbis rebus una morienti. altera hoc volui viventibus fratribus perdesse. ut et illius moris amaritudo a culpa solubile faceret. et istos avaricie tanta donatio misceri in culpa prohiberet. Quod ita factum est. Nam dum isdem monachus pervenisset ad mortem atque anxie se querebat fratri permedare. nullusque de fratribus ei applicare et loqui dignaretur. ei carnalis frater cur ab omnibus esset abominatur indicavit. Qui per per preatu suo vehementer ingemuit atque in ipsa tristitia a corpore exiit. qui ita est sepultus ut dixerat. Sed frater omnes eadem enim inia turbati ceperunt singuli extrema quicquid vilia et quae eis habere regulariter spiritus licuerat ad medium perferre vehementerque formidare ne quid apud se esset unde reprehendi potuisset. Cum hoc per mortem eius triginta septem dies evoluti cepit animus meus defuncto fratri perpati eiusque cum dolore sui supplicia perferre. et si quid esset creptio eius remedium querebat. Tunc

Ex dialogo Grego.

euocato ad me eodē p̄cioso p̄posito mōaste-
rii n̄ri tristi dixi. **D**iu est q̄ frater ille q̄ defū-
ctus est in igne cruciat. debem⁹ ei aliqd ca-
ritat⁹ ipendere z eū in q̄tū possum⁹ vt cri-
piat adiuuare. **V**ade itaqz et ab hodierno
die dieb. xxx. p̄tinuis offerre p̄ eo sacrifici-
um stude. vt null⁹ oīno p̄termittat dies q̄
p̄ absolūtōe illi⁹ salutar⁹ hostia non imolet.
Qui p̄tin⁹ abscellit z dic⁹ paruit. **N**ob autē
alia curatib⁹ atqz euolutos dies nō nume-
rantib⁹ isdem frater q̄ defūct⁹ fuerat nocte
qdā fratri suo germano **C**opioso p̄ visionē
apparuit. **Q**uē ille cū vidisset inq̄siuit dicēs.
Quid est frater. q̄no es. **C**ui ip̄e respondit.
Nicusqz male fui. s̄ iam mō bñ sum. qz ho-
die cōiōnē recepi. **N**ō isdē copiosus p̄gens
p̄tin⁹ indicauit in mōasterio fr̄ib⁹. **F**rēs p̄o
solicite p̄putauerūt dies. z ip̄e dies extiterat
q̄ p̄ eo. xxx. oblatio fuerat impleta. **L**ūqz z
copiosus nesciret qd p̄ eo frēs agerēt z fra-
tres ignorassent qd de illo copiosus vidis-
set vno eodēqz tpe dū cōgscit ille qd isti ege-
rint atqz isti cōgscūt qd ille viderit concor-
dantes simul z visionē z sacrificio res apte
claruit. qz frater q̄ defūct⁹ fuerat p̄ saluta-
rem hostiā supplicū euasit.

LXXV

Multi nostz frēs k̄mī cassium narmen-
sis vrbis ep̄m nouerūt. cui mos erat q̄ridia-
nas deo hostias offerre. ita vt pene nullus
dies vite ei⁹ abscederet. q̄ nō oīpotenti deo
hostiā placatōis imolaret. **C**ui tñ sacrificio
valde p̄cordabat et vita. **N**ā cūcta q̄ hēbat
ī elemosynis tribuēs. cū ad horā offerendi
sacrificij venisset velut tor⁹ in lacrimas de-
fluēs semetip̄m cū mag⁹ cordis p̄tritōe ma-
ctabat. **C**ui⁹ z vitā z exitū a qdā honorabil⁹
vire diacono q̄ ab eo fuerat nutrit⁹ referēte
cognoui. **A**iebat em̄ q̄ qdaz nocte ei⁹ p̄bzo
p̄ visuz dñs astitit dicens. **V**ade z dic ep̄o
age quod agis. operare quod oparis. non
cesset opus tuū nō cesset pes tuus. nō cessz
manus tua. natali apostolor⁹ venies ad me
z retribuā tibi mercedem tuam. **S**urrexit
p̄bz. sed qz euicino apostolor⁹ natalic⁹ dies
imminebat. tam p̄p̄inqui exitus dies ep̄isco-
po nunciare p̄timuit. **A**lia nocte dominus
redijt ei⁹qz inobedientiā vehemēter incre-
pauit. atqz eadem iussiois sue p̄ba retexuit.
Tunc p̄bz surrexit vt p̄geret. sed rursus in-
firmas cordis impedimēto sacra est indi-
cande reuelatōis. **A**d ammonitōez q̄z itera-

te iussiois obduruit p̄gere. z q̄ viderat ma-
nifestare neglexit. **S**ed qz magnā mansue-
tudinē p̄tempte gr̄e maior sequi solet ira
vindictē. visionē tertia dñs apparens iā ver-
bis addit verbera. z tam districta cede ma-
ctatus est vt in eo duriciā cordis emollirēt
vulnera corp̄is. **S**urrexit ḡ erudit⁹ ex ver-
bere prexit ad ep̄m. eumqz ex mora iuxta
beati **I**uuenalis martyris sepulcz ad offe-
rendū sacrificium p̄sistentem reperit. secre-
tum a circūstantib⁹ petijt seseqz eius pedi-
bus strauit. **L**ūqz eum vbertim flentē ep̄s
vir ad se lenare potuisset. lacrimaz causas
cognoscere studuit. **I**lle vero relatur⁹ ordi-
nem visionis p̄us vestimento ex humeris
deuoluto detexit plagas corp̄is. vt ita dicā
testes veritatis et culpe monstrauit quāta
animaduersione districtiois membra illi⁹
accepta p̄bera linore inflicto insultrauerāt.
Que mor vt ep̄s vidit exhorruit. z q̄s sibi
talia facere p̄sumpsisset cum magne obstu-
pescatōis vocib⁹ inq̄siuit. **A**t ille respōdit
hec se p̄ ip̄o fuisse perpeffuz. **E**xcreuit cum
timore admiratio sed nullas iam p̄bz inq̄-
sitioni eius moras adiiciens secretū reue-
lationis eius aperuit. ei⁹ visionis dñice p̄-
ea q̄ audierat p̄ba enarrauit dicens. **A**ge
qd agis. operare quod operaris. nō cesset
manus tua. nō cesset pes tuus. natali apo-
stolor⁹ venies ad me. z retribuō tibi merce-
dem tuā. **Q**uib⁹ auditis ep̄s in orōne se cū
magna cordis p̄tritione p̄strauit. **E**t q̄ ob-
laturus sacrificium ad horā tertiam vene-
rat. hoc p̄ extense oratōis magnitudie ad
horam nonam vsqz prelauit. atqz ex illo iā
die magis magisqz ei sunt aucta lucra pie-
tatis. **F**actusqz ē tam fortis in opere q̄ cer-
tus ex munere. quippe qui eum cui ip̄e de-
bitor fuerat ex p̄missione iam ceperat h̄c
debitorem. **H**uic autēz p̄suetudo fuerat an-
nis singulis natalicio apostolor⁹ die romā
venire iamqz ex hac reuelatōe suspectus ve-
nire iuxta morem noluit. **E**odēqz ḡ tempo-
re sollicitus fuit secundo q̄z anno vel tertio
in mortis sue expectatiōe suspēsus quarto
q̄nto z sexto silr. **Q**ui desperare iam de ve-
ritate reuelatōis potuerat si verbis fidem
p̄bera non fecissent tñ ecce anno septio vs-
qz ad expectatiōem natal⁹ sacras vigilias inco-
lumis puenit. s̄ leuis hūc in vigilijs calor
attigit. atqz ex ip̄so die natalicio filijs suis
expectatib⁹ missaz solēnia implere se posse

Distinctio prima

recusant. Illi quoque de eis erant piter egressio
ne suspecti sicut ad eum oves venerunt sese vernani
mister astrigentes ut die eodem nequaquam acquiesce
rent missarum solennia celebrare nisi per eis apostolus
dominum idem antistes super intercessor accederet. Tunc
ille impulsus in epistolatorio missam fecit et manu
sua corporis dominici pacemque omnibus tribuit. Qui cum
eum misterio oblatis beneficii pacto ad lectum
rediret ibique iacentes domini sacerdotes suos ac mi
nistros circumsteterit se cerneret quasi vale vlti
mum dicens. deservando eos vinculo caritatis
amonebat. et quanta debuissent concordia inter
se uniri predicabat. tunc subito in ipsa sacre ex
hortationis verba voce terribili clamavit dicens.
Hoc est. Hoc assistentibus ipse suis manibus lin
theum dedit quod ex more morientium sibi per faciem
tenderet. quod tenso spiritu emisit. Sicque sancta illa
aia ad gaudia eterna perveniens a carnis corru
ptione soluta est. Quae fratres karissimi quae vir iste et
morte sua imitatur nisi eum quae vita sua fue
rat prelatum. Dicens ei hora est de corpore exire.
quod et ipsis pacis omnibus cum dixisset. consummatum est. idcirco
nato capite tradidit spiritum. Quod igitur dominus ex
prece. Hec egit famulus ex vocatone. Ecce quidam
ne hostie illa cum elemosinis et lacrimis mis
sa legatio quanta cum rege veniente gratia pacem fecit.

**Sequitur exemplum. lxxvj. ex epistolari petri
damiani humilis monachi et heremite**

LXXVI

Quariensis eccle

Non sic narravit episcopus. Cum inquit i teuto
nicorum patribus cuidam episcopo quatuordecim
deret et imminere iam refectiois hora quod mihi de
cetero apponeret non haberet. estuare cepit et an
xie querere vnum mihi possit et itinere possit sub
venire. Cumque hic indigentia strigeret illi car
itas animam dilataret. in arto posuit quod per suos
ageret ignorabat. Tunc ecce grues repete ut
lineam inuicem congruentes exprimit parili serie
quod diversa utriusque sub vno duce castra pro
pugnare super pacem nobis turmatim volitare cepe
runt. Tunc in fidei fervore episcopus constitit erectus ait.
Domine precipe vnum de gregibus istis ad nos devinci
ut servum tuum de benedictionis tue munere satiffa
ciat caritati. Mira exauditionis diuine celeri
tas. Alibi verbum ore promittitur et primum non parum
corpis grus terratenus ante ora nostra demergit
sicque fides quod per dilectionis operatur implet.

LXXVII

Aliter episcopus oppido sitiens vinum sibi afferri

precepit. Cumque picerna totum quod erat in vasculo
fudit exhaustumque in poculum et episcopo detulisset. ec
ce pauper importunis illi sibi flagitabat precibus
dari dicens. quod per ariditatem nimiam nisi biberet
cominus expiraret. Contra mister asserebat et
nil se in vase residuum reliquisse. et in eo locum vinum
aliud repire nullatenus posse. In his ergo fortis
episcopus augustus deprehensus cum et hic vinum sitis suf
ferre non possit. illic autem alio piclitate se bibere
impium iudicium auertit se a se fratrique labo
ranti in necessitate succurrit. Precepit ergo pauperi
vinum dari. Sed iam quod spes bibendi defecerat
omino. eo sitis episcopi atrociter seuebat. mandavit
mistro ut vinarium vas requireret si forte ali
qua solatiois stilla periguam repiret. Qui
diutius abnegans nihilque se reservasse constitit
affirmans. tandem non spe erectus super iperio ma
gis oppressus paruit. et vas quod vacuum reliqu
erat vino plenum nimium ammirat inuenit.

LXXVIII

Abbas quidam mihi relatum est suavis edu
liti percupia duceret lampadam sibi precepit acquiri
Cumque mistri diceret si genitum eo loco difficile
posse inveniri. extitit quod diceret vnum tamen inven
tibile lampadam se vidisse. propositum nullo pacto mi
nus quam viginti numerorum papiesum solidis coe
meda. Iussit abbas numerari pecuniam. Quod
cum diligenter laute decoctum abbatem piscem ap
ponit. sed antequam tangeret ecce pauper ad ianuam
potissimum sibi dari quod abbatem esset appositum
anxie postulabat. Hoc ut erat itegrum piscem
nihil hesitans. vir domini mittit ad pauperem illico
pauper quod videbat cum ipsa parapside plena pi
sce in sublime se extulit. et librata manu velut
erenium portas celum cunctis videntibus penetra
vit. Unde liquido approbat quod quod indigentibus deus
deo transmittit. et quod in sinu pauperum occultatur in
celo reponit.

LXXIX

Pauper quidam paterfamilias unum ducatum
nummum in loco possidebat quem ad emendum ali
quid cum pane comederet expendere gestie
bat. Cumque sicque aridius a lautioribus alimentis
diu negocium in mente peraret iterum pauper ad
venit misericordiam postulavit. Ille heres animo
velut in quidam medullio erat constitutus. Nam si
daret carni metuebat afflicte. si retineret
culpam incurrere formidabat denegate misere
cordie. Tandem vicit spiritus carne et euangelica
imitatur viduam sub pauperis specie bono de
bitum deo sua fenorat quantitate. Rediit domi
panis quod solebat apponit. pauper quod de mensa sed
bona spe diues erat perscia. dantem siquidem car

Ex Petro Damiano.

nis spēsabat lucro pietatē. Tūc ecce vir q̄/
dā ignot⁹ ⁊ quē antea nūq̄ viderat festin⁹ ⁊
anxi⁹ ligatos linteos i manu ei⁹ viginti dena-
riorū solidos pōit. dicēsq; eos sibi a dño suo
missos tanq̄ q̄ ab eo expectaret incūctatē
abscessit. Cūq; h̄ attōit⁹ vellet ingreſſe ille
disparuit.

LXXX

Princeps cuiusdā ciuitatē p̄b̄m hēbat
scē puerlatōis vir ⁊ i diuis officiis p̄cipue i
solēnitatē missarū indefinēter assiduū. Qui
cū q̄tidie sacr⁹ mysterijs reuerentē insisteret
āgel⁹ dñi ex p̄suetudine veniebat. ⁊ vidēte p̄n-
cipe sacm̄ dñici corpis ex offerēt⁹ manib⁹
assumebat. S; crimial⁹ h̄ vite lubrica ⁊ in-
certa p̄ditio. Nā q̄ āgelic⁹ fruebat mundis
obsequijs i fede luxurie voraginē repēte p̄-
lapsus ē. Quid plā. Peragēdi sacri misterij
tps aduenit. p̄b̄r p̄suetudine for⁹ erigēte cō-
pellit. s; gūit int⁹ p̄scia remordēte torquet.
ornat⁹. accedit. trepidat. palpitat. tñ offerre
p̄sumit. Ecce āgel⁹ vt assuet⁹ fuerat vēit ⁊ in-
spectate p̄ncipe spōgiā infectā aq̄ sup caput
ill⁹ exp̄ssit totūq; corp⁹ ill⁹ tergēdo purga-
uit. Explet⁹ at mysterijs eādē spōgiā rur-
sus exp̄ssit omēsq; sordes atq; squalores q̄s
ex corpore ill⁹ an̄ p̄xerat mēbris ei⁹ oib⁹ itez
supfundit. Hoc viso p̄nceps āmirat⁹ obstu-
puit p̄sbyterūq; semor⁹ oib⁹ secrete puenit
Inq̄sit itaq; p̄b̄r si noui aliqd̄ criminis ad-
misiss⁹ p̄mo qdē q̄ p̄horrescēs facin⁹ abne-
gat. deinde sibi male p̄scit ac p̄ncipis aucto-
ritate p̄pulsus tadē se corruisse nocte p̄teri-
ta i q̄ndā eiusdē p̄ncipis cubiculariā p̄fitef

LXXXI

Duo frēs alter iuuenis alter p̄o senex i
possessioē classen⁹ mōasterij q̄ rauenna dōz
ad custodiā morabāt. Octauo sane die an̄
natiuitatē dñi sexta. s. feria q̄ sabbatū duo/
decim lectionū ex more p̄cedit dixit iuuenis
ad seniorē. Frater leto. sic em̄ vocabat⁹. quō
viniem⁹ hodie. Qui senex. Viue inq̄t vt ve-
lis. ego em̄ et vinū bibā ⁊ i solo sic sc̄ptū est
pane nō viuā. Erat em̄ ille veget⁹. obesus.
incolumis ⁊ robust⁹. Factū ē appositā mēsa
vterq; discubuit. s; iste pane cōtēt⁹ ⁊ aq̄ sub
reglari se tenui disciplina cohibuit. ille p̄o vi-
nū sibi ⁊ insup qd̄ videbat indulſit. Qui p̄-
fecto si qd̄ iminebat agnosceret. rigore ab-
stinētie ad petulāt⁹ gule lenociniū nō emol-
liret. Octaua siqdē die dñi dñice natiuitatē
glā mūdo tripudiātē claresceret ille defūc-
tus ē. Et cū festiuitatē inuitatē leticia ceter

ri. puocarēt ad mēsa; ille efferebat flentib⁹
vndiq; p̄pinqs carnalib⁹ ad sepulcrum.

LXXXII

Quidā mihi mōach⁹ retulit qz cū frigu-
ras q̄sdā i refectorio deferret i vasclo pu-
rierēt eū gule stimul⁹ pupugit. Dorq; sibi
met vnā in os p̄jciēs furtiue comedit. S;
ilico tāt⁹ eū libidis ardor inuasit vt qd̄ nūq;
eaten⁹ fecerat nllā se rōne p̄pmeret donec
p̄ immūdicie fluxū semē sibi p̄p̄ijs manib⁹
eieciss⁹. Dic itaq; fuū suū merito p̄tumacē
sensit. qz iuxta viri sapiēt⁹ elogium molliter
enutrit. De q̄ iure dici p̄t. qz post buccel-
lā introiuit in eū sarbanas. Nimir⁹ venter
⁊ genitalia inuicē sibimet vicina sunt. ⁊ cuz
h̄ incaute reficīt illō ad p̄tumelias excitāt.

LXXXIII

Perpende ḡ qz caro q̄ nunc accurat⁹ da-
pib⁹ enutrit⁹. paulo post vermib⁹ seaturire
compellit. ipsaq; sit esca tūc rodentiū que
nunc delectabiliter saginat⁹ iocūditate cibo-
rum. ac tanto grauiorem exalat putrefacta
fetoze. q̄nto suauiorē sibi p̄curauit educa-
ta mollicie. Ecce dum ista describim⁹ so-
phā nobis ad memoriā redit duorum scz
marchionū et gusonis soroz ranerij filia q̄
an̄ h̄ fere sexennij dum sana adhuc essz et
incolumis abbatem monasterij sancti Eri-
stoteri martiris vt sibi sepulturā p̄strueret
petijt. Illo qz renitente ⁊ eam delirare p̄bi-
bente difficiliter impetrauit. Factumq; in-
tra monachoz claustra sepulcrū mor vt in-
gressa conspexit nescio quo iudicio in egri-
tudinē corruit at paulo post abortit⁹ obiit
Cuius p̄fecto tumulus cum essz gipsis ar-
tificiosiq; cementariorū studijs vndiq; cō-
minutus tantā fetoris illuuiem p̄ p̄tinuū
anni circulū circiter exalauit vt tolerari vix
possit. nec fratres quiescere in tota claustrī
illius medietate permetteret. Et cum mul-
ta circumquaq; sepulchra subsisterent. ea/
demq; minora satis impendia p̄cepissent.
nullum p̄eter hoc solum molestias narib⁹
ingerebat. vt luce clarius innotesceret. qm̄
humana caro quanto tenerius ac mollius
educatur. tanto deterius in putredinem ac
nauseam vertitur. Enimvero fratres cum
me cur id fieret inquisissent quod mihi vi-
debat⁹ exposui. Hoc inq; ad salutem vestrā
vt opinor diuinitus agitur. vt in vno illo
corpore qd̄ tam pulcrum venustūq; vidiss⁹
qd̄ etiā ibi de ceter⁹ mulierib⁹ in tēptatiōe

Discinctio prima

luxurie fetiri debeat liq̃do colligat̃. qm̃ ca-
ro illa z tūc putredoverac̃ erat cū ad spe-
ctādū lubricos intuentū oculos puocabat.
qd̃ em̃ tūc fuerit nūc euident̃ oñdit. Et q̃li-
bet hois caro q̃ nūc virere p̃spicit̃ nequaqs̃
de se post obitū putredinē generat. sed q̃ sp̃
fuerat tūc se tūmō putredinē maifeste de-
clarat.

LXXXIII

Dur venetiaꝝ p̃stātinopolitanērbis ci-
uē hēbat vxorē. q̃ nimiz tā tenere tā delica-
te viuebat vt nō mō sup̃sticiosa (vt ita loqr̃)
sele iocūditate mulcebat. vt etiā cōmunibz
se aqs̃ dedignaret̃ abluere. sz ei⁹ serui rozeꝝ
celi satagebāt vñdecūqz colligere ex q̃ labo-
riōsū sat̃ sibi balneū pcurarent. Libos qz
suos maibz nō tāgebat. sz ab eunuchis su-
is alimēta queqz minuta p̃cidebāt ī frusta.
q̃ mox illa q̃busdā fuscūlis aureis atz bi-
dētibz ori suo liguriēs adhibebat. Et⁹ por-
ro cubiculū tot rhimiamatū aromatūqz ge-
neribz redolebat. vt et vob̃ narrare dedec⁹
fateor. z auditor forte nō credat. Sz oipō-
tētī deo q̃tū h⁹ seie exosa fuerit supbia ma-
nifesta docuit vlciscēdo censura. Vbzato
quippe sup̃ eā diuini mucrone iudicij cor⁹ p̃
ei⁹ om̃e p̃putruit. ita vt mēbra cor⁹ p̃is vñdi-
qz cūcta marcescerēt. totūqz cubiculū into-
lerabili p̃sus fetore p̃plerēt. Nec quispiāz
tātā p̃ferre nariū iniuriā potuit. Nō cosme-
ta nō seruul⁹ vir vna dūtaxat ancilla nō si-
ne speciei redolētis auxilio in ei⁹ obsequij se-
dulitate p̃māsit. Eadē tñ raptim accedebat
z p̃tin⁹ fugiēs abscedebat. diu⁹ em̃ h̃ lan-
guore decocta z miserabilis cruciata amies
qz letātibz diē clausit extremuz. Quid q̃ sic
caro doceat ip̃a caro. qd̃qz phibet mortua
testes z viua.

LXXXV

Prudētis z honorati ap̃d seculū cuiusdāz
diaconi didici narratōe qd̃ refero. In Bo-
nonie inq̃ p̃tibz duo qd̃az viri q̃ z amicicie
inuicē federe. z p̃paternitatē si rite recolo ne-
cessitudie tenebāt in p̃uuiio discumbebāt.
Quibz ī mēfaz allat⁹ ē gall⁹ quē vicz mēbra-
tim vn⁹ eoz arrepto cultello vt mos ē ī fru-
sta dissecuit. tritū qz piger cū liquamie sup̃
fudit. Quo facto p̃rin⁹ ait. Profecto cō-
pater sic explicuisti gallū istuz vt ip̃e scrius
petr⁹ etiā si uelit reintegrare eū nō possit. Qui
mor. intulit ille. Plane nō modo scētus Petr⁹
sz z si ip̃e de⁹ iperet gall⁹ h̃ p̃petuo nō re-
surget. Ad hāc vocē gall⁹ repēte viu⁹ z plu-
mū vñdiz coopr⁹ exiliuit alas p̃cussit z cecī-

nit. Plumas deniqz p̃cussit totūqz liq̃rē sup̃
eos q̃ vescebat̃ asp̃sit. Illico sacrilegiū blas-
pheme temeritatē digna pena seq̃t vltiōis.
Nā z in asp̃sione piperis lep⁹ p̃cussi sunt. quā
vicz plagā nō mō ip̃i vsqz ad obitū p̃culeūt.
sz z posteris suis in oēs generatiōes velut
qd̃dā hēditariū reliquerūt. vñ factū est vt ī
famulatū subacti sint sancte Bononiensis
ecclē q̃ vicz beati Petri apli est insignitavo
cabulo. Quorū p̃genies vt relator asseruit
bucuscqz leprosa. h̃ illatōis canone cēfita est
vt ex opibz manuū suaz inferāt ecclē capi-
steria. Sic nimiz duplici pene lepre siml⁹ z
fuitur addicti supplicij istruūt. vt tā teme-
re de diuina potētia nō loquāt. Et gallus q̃
dudū arguerat Petr⁹ in tra negantē. tūc p̃-
bauit Petr⁹ cū eo quē negauerat ī celo reg-
nantem.

LXXXVI

Eū apup p̃mense opidū degerē. ibiqz li-
beraliū artū studijs insudarē. qd̃dam me-
p̃tigit nosse qd̃ nō inutile videt̃ ad postero-
rū noticiā stili currētis articulo tradere. Ad
occidentē sane p̃dicte vrbis ē qd̃ā extra mu-
ros sita basilica gemio brōz martiz. Serua-
tū z p̃rotasij titulo decorata. noctē qd̃az q̃
vicz eozūdē martiz natalicia p̃cedebat vir
qd̃az maturi⁹ surrexit. bouesqz suos ad pa-
scua remoniora deduxit. Qui p̃uicin⁹ qd̃dam
flāma neq̃ssime libidinis inflāmat⁹ infidia-
tus est vt ei⁹ vxorē polluere moliret. Eadez
q̃ nocte ad domū ei⁹ callid⁹ explorator acces-
sit z occasiōe reperta nō diutius postq̃ ille
cū pascēdis aialibz abijt ille febricitare dia-
bolica machinatōe se p̃fingēs ī lectū ipsius
vxor⁹ vir simulat⁹ intrauit. Eūqz velut fri-
gescēs intremere dēntiū stridores emittet
z crebr⁹ singultaret. ifelix mulier tāqz egro-
to viro p̃paties cepit eum vlnis astringere
lodice p̃regere. z q̃bo valebat impēdij refo-
uere. At ille vt dolorē mēte p̃cepat peperit
iniq̃tatē. Violat itaqz alienū thoz sibiqz p̃-
curat interitū morqz p̃citus abijt. Sz ecce
vir breui t̃pis spacio elapso maritus redijt
z stratū repetit. Qui p̃tin⁹ vxor vebemēter
exprobrans ait. Oprime poteris hodie san-
ctoꝝ martiz q̃ tibi tā p̃tigua ē ecclēz ingre-
di z cū ceteris xp̃ianis diujs intesse misterij
Eūqz vir attonit⁹ qd̃ illa loqueret̃ inq̃reret
euentūqz rei sic p̃tigerat p̃ ordinē cognisset
vtriqz se dep̃hēdētes irrisos ac turpissima
ludificatiōe delusos intolerabili dolorē an-
gustia p̃sternati sunt. Interea dñ p̃plus ad

Ex Petro Damiano.

ecclesiā hincinde pfluere vt nocturne lau/
dis officiū deuotus audiret. tandē z illi re/
sumpro spū nihilomin⁹ puenit. atq; omīs
fecundie rubore deposito querelā suā co/
rā oīb; deposuerūt. pferim mulier laceros
crines euellēs z vberimis lacrimis tristia
ora pfundens lugubres emittebat vlulat⁹
in celū dicēs Dñe tu inqt corda nosti hoīm
tu pīcie mee testis es. qz hac sanctissima no/
cte etiā ppij thalami amplex⁹ abhorui alie/
no me pferim misceri viro penit⁹ ignorauī
Tu g dñe nō aspicias oro peccata mea sed
placeat corā te vt scōz tuoz vlciscar⁹ in iu/
riā. In pspetu g ppli tui nūc ostende pūitē
z ad gloriāz sanctissimi noīs tui prode mee
pditionis auctorem. Producat in mediū
z immunitatez cruentissimi sceleris de suo
fraudis aufugio non lucretur. Lūq; multa
bis similia mulier amaro spū non clam sed
vociferādo pfunderet. z pplus ei pio mero/
re cōpatiens eisde vort⁹ z pabo diuinam cle/
mentia iplozaret. auctor sceler⁹ vbi latebat
demoniaco spū repente corripit⁹ z in furore
nimiū atq; vesaniā rabidus effrenat. mor/
q; in ecclesiā ppo nouiter obstupefcere pili/
uit. oēsq; in sui admiratōnem semetipm la/
niando ac discerpēdo puerit. Dans ita/
q; fremitus z rugitus z ppijs se manibus
crudeliter lacerabat. volās qdāmodo et in
alta psiliēs. deinde se grauissimo impetu in
ima demergēs. z modo in parietē caput cō/
cutiens. mō se in pauimentū insaniēdo p/
sternens. oīa viscera sua miserabiliter quas/
fabat. Hoc itaq; malign⁹ eū spūs mō colli/
dere nō cessauit donec infelicem spm corāz
ppo q; aderat de corpe euulsit. Vidētes autē
q; aderant immensā auctori iusticie deo glo/
riā referūt. q; z impune passus nō est abire
peccantem. z inuocantem psolatus est mu/
lierem. Qñ aut mibi s reuelatum est vide/
bāt adhuc saxa videri quib; impegerat sa/
nie illius z crnore rubentia.

LXXXVII

In monasterio beati Siluestri quod in
vrbinati pstitutum est territorio qdam mo/
nach⁹ obiit z ab incipiente gallicinij noctur/
nalis articulo vsq; ad secundā diei horā ca/
dauer exanime locatū iuxta morē psuctum
atq; fratrib; circūquaq; psallentib; in fere/
tro iacuit. Lūq; transactis iam missarū ex/
maiori parte solēijs. Agnus dei iuxta re/
gulam diceret. ecce repente qui mortu⁹ iace

bat in medio anima redeunte surrexit. Stu/
pefacti sunt fratres z noua nimis amira/
tione pterrīti nimirū quē funeris officiū
psoluentes extrulerant nūc vitalem spiritū
recepisse videbant. Ac cū ppius accessissent
verbag; audire ex ore eius auidius inbia/
rent. ha scelus maledicta z contumelias in/
deū cepit effundere. bñdictū nomē saluato/
ris impie blasphemare. viuifice cruc⁹ signū
vt oscularet oblatū sacrilego ore cōspuere.
intemeratā qz dei genitricēz ignominiosis
non timebat opprobrijs lacerare. Quid in/
quiens p me psallit⁹ vel sacrificioz hostias
offerre temptatis. Ego em in ipa flāmāz
tartara pfunda descendi. ibiq; meus magi/
ster et dñs lucifer me irrenocabilr deputa/
uit. Coronā plane suā ereaz inextinguibili
semp ardoze candentē mibi in capite posu/
it. eiusdē qz metalli clamide q; induebat ipē
me vestiuit. Erat autē clamis tam longa vt
taloten⁹ flueret. z tam feruenter ignita vt li/
quefacta guttas emittere videret. Lūq; fra/
tres cum vt pniāz ageret. atq; vt occulta sua
in mediū pferret vnanimiter horarentur.
ille anathematizabat z blasphemabat. z nō
solum pnie remedium sed z omīa redēptio/
nis nostre mysteria ore rabido atq; sacrile/
go pdemnabat. Monachi pō semp ad ad/
iutricia orōnis arma pio studio recurrētes
ceperūt abiectis indumēt⁹ corpa sua scop⁹
illidere. pugnis pectora tūdere. psalmodie
atq; omniū qb; valebant precum generib;
insudare. Lunctis itaq; fratrib; i luctuosis
orōnib; z ieiunij cōstitutis ac sub diuine
pietatis expectatione suspensis. tandēz su/
perne virtutis splendor emicuit. Ecce em
desperat⁹ ille z voragine maris bianctis ab/
sorptus ad supficiē redijt. Dei quippe salua/
toris omīpotentiā laudat. neq; imis satba/
ne ludificationib; abrenūciat. crucem ado/
rat pniāz flagitat. Cōfessus est at qd post
abrenūciationē seculi in fornicatōem ceci/
dit. quā tñ eatenus nulli penit⁹ p pfeccatōis
iudiciū patefecit. Laudans igit et bñdicēs
deum vsq; in diē alterū vixit. sicq; creatori
suo mirabiliter restitutus in sancta de hoc
seculo pfeccatione migravit. Sic nimirū fra/
terne orōnis fructus effloruit. Que videli/
cet oratio ex ipis ichēne viscerib; pdam ra/
puit. z de flāmāz stipula in structura celest⁹
hierusalem lapidem viuū posuit.

LXXXVIII

Discinctio prima

In tetricis p[er]ib[us] comes q[ui]dam diues ac prepotens. sed q[uo]d in illo ordine homin[um] prodigium est bone opinionis et innocet[is] vite. p[er] humanu[m] de eius estimatio[n]e erat iudicium ante decenniu[m] fere defunctus est. Post cuius obitu[m] q[ui]dam religiosus vir per sp[iritu]m ad inferna descēdit. p[re]fatumq[ue] comitem in sup[er]mo gradu cuiusdā scale positu[m] vidit. Aiebat nāq[ue] q[uo]d scala illa inter stridētes et crepitantes vlticis incendiū flāmas videbat erecta. atq[ue] ad suscipiendos omnes qui ex eiusdem comitis genealogia descenderent p[re]stituta. Erat autē tartaru[m] immane et infinite patens atq[ue] in p[ro]funda dimeris vnde scala p[ro]ducit surgebat. Hoc igit[ur] ordine succedenti vni sibi met[is] series tenebatur. vt cum quis eor[um] nouus accederet primu[m] interm[ediu]m scale teneret gradu[m]. Is autem qui illic rep[er]t[us] erat aliq[ui]s omnes ad primorum sibi graduum ima descenderent. Lūq[ue] aliq[ui] atq[ue] aliq[ui] ex eodem genere homines post carnis opera ad p[re]fatam scalam p[er] temporu[m] interualla confluerent. aliq[ui] p[ro]tinus cedētes inenitabilis necessitate iudiciū ad inferiora migrabant. Plane cum vir qui hec cōtemplabatur causas huius horrēde damnationis inquireret. et p[re]sertim cur ille comes sui temporis puniret[ur]. qui tam iuste tam honeste tamq[ue] decenter vixisset. audiuit quia p[ro]pter quandam p[re]dicti possessione[m] metensis ecclesie quas beato Stephano p[ro]auis eius abstulerat. cui videlicet iam iste decimus in hereditate successit omnes isti non diuerso supplicio deputati sunt. Et si cut eos ad peccandum nō dispar auaricie culpa cōiungit. ita nihilominus ad p[er]ferendas atrocis penas incendiū cōmune supplicium copulauit.

LXXXIX

Donachus erat in archini territorij cenobio. q[uo]d d[icitu]r ad pinu[m] multis peccatoru[m] neq[ue]tib[us] inuolut[us]. Cui cū iuxta quantitatem lapsu[m] austerior et longa nimis penitentia fuisset indicta. ille fratris cuiusdam cui complexim amicicia familiaris adhebebat ad cōportandū penitētie pondus auxiliū petijt. Quod frater p[re]dictus deuote suscipiens conditam penitentie partem tulit. atq[ue] a p[ro]soluendo huius debiti canone securum manere p[re]cepit. Sed dum ille partito leuigatus onere ad strictioris vite censuram remittitur. iste sibi ad solutio[n]e[m] p[ro]p[ri]am

licitioris vite spaciū pollicetur. Aliq[ui]nto post in egritudine[m] cecidit. ac subito morte[m] quā p[er]cul esse sperabat incurrit. Fuerat autē frater ille q[ui]ntu[m] ad se irrephensibilis vite et opinio[n]is inter fratres. Nō multis h[oc] postmodum dieb[us] penitenti monacho in somnis apparuit. Cui ille p[ro]tinus inquisiuit. Quid erga te frater agis. Quō tibi est. Cui querulis admodū vocibus r[espo]ndit. Vale inquit ac dure. sed p[ro]pter te. Nam liber a p[ro]p[ri]is. q[uia] tuis me vinctis innodaui. et aliena cautio[n]is obnoxium reddidi nec p[ro]solui. flagellis atteror. vnde queso te et qua valeo supplicatione deposco vt vigiles p[er] te ac liberes me. Vade itaq[ue] et sanctū huius loci p[re]care cōuentum vt debita mee sp[er]sionis a me neglecta p[ro]soluant. sicq[ue] me ab istis que p[re]sto sūt supplicijs eruāt. Experget fac[ie] ille fratrib[us] q[uo]d viderat retulit. q[uo]d audierat intimaui. p[re]ces exposuit. efficacit[er] impetrauit. Porro autem cum iam frēs p[re]fixa illi p[er]nitiē q[ui]ntitatem diuersis argumentor[um] sp[irit]ualium exercitijs impleuissent. p[re]fato monacho frater ille p[er] visu[m] rursus apparuit. ei[us]q[ue] serenos satis et alacres vultu[m] ostendit. Interrogat[us] iteq[ue] q[uo]d haberet. r[espo]ndit se p[er] orōnes fratru[m] nō solū a penalis incōmodis erutum. sed etiā ad elector[um] sorte[m] mirabili dextre excelsi. nup[er] mutatio[n]e t[ra]nslatum. Bēdicta diuine clementie dispensatio que per mortuos etia[m] instruit viuos. et dū alios s[er]berat. alios q[ui]lic a s[er]berib[us] eripiant[ur] informat. Audisti frater historia[m] esto p[ro]uidus ad cautelam.

XX

Vir q[ui]dā Arduin[us] no[m]i[n]e famose prudētie genere clar[us]. diuini opulētus. certa mihi deuotio[n]e spoponderat. q[uo]d si ante nō poss[et]. saltem expleto decennio ad monasteriū sancti vincētij q[uo]d vic[us] in arbinati cōstitutū est territorio monasticum suscepturus declinaret habitum. Tandem termino p[re]dictę pactionis elapso cum ego assiduus huic exactor[is] insisterem. et ille hinc tenēdo inde blādiendo verbis quidem omne bonum p[ro]mitteret. ipsius autem conuersionis effectum q[ui]busdam tergiversatio[n]ib[us] p[ro]telaret. Rector q[ui] iam dicti monasterij illius fauebat vort[us] illius. dissuadebat cōuerti. cuius nimirum p[ro]necessarijs sepe sustentabat auxilijs. Interea lāguore corporis irruente decubuit. peccata confessus iudicio sacerdotis absoluitur. pauperib[us] et ecclesijs multa largitur.

Ex Petro Damiano.

Interim cūcūq; q̄i bñ spoliū assistentes sibi cognatos & affines sub hac attestatōe constringit. Obsecro inq̄t p caritatē q̄ de^o ē. nemo me reddi huic mortali vite qd̄ nihil est deposcat. ne qd̄ absit imparatū me postmo dū mors improvisa repiat. Aliq̄to at post ei⁹ obitū tpe p̄dicto abbati mōasterij sancti Vincētij vir ille p visū nocturne q̄et̄ apparuit. Videbat aut̄ illi q̄ in spaciōsa quadā campi planicie impator si rite teneo. vel q̄ libet excelsa ptās cum toti⁹ regni p̄moribz & copiosa morare⁹ exercitu. Cūq; ille stupefactus oculos huc illucq; duceret. ecce arduus a q̄busdā tāq; custodibz ducebatur. Deu inq̄t abbas. Siste gradū. fige pedes. q̄esce paulisp. mihi nō loq̄r arduine. Aie frat̄ qd̄ tibi ē. letar̄ an pater̄. adest pena vl̄ gloria. Qui tristis ac flebilis. Cur ait me d̄ gla p̄sulis q̄ iugibz penis afficioz. & ne ad momētū q̄dem respirare p̄mittor. Ad quem abbas. Quid inq̄t brūis vincen⁹ nō tibi i necitate nūc succurrit. qz ad collaborādū sue dom⁹ amīstratoribz tam sedulo decertasti. Qui mox ille subiūgit. Scitūis ait vincen⁹ diu me suū fecit sperare colloquiū. sed qz dudū fatigat⁹ h̄ obtinere nō merui spem hāc omnino frustrat⁹ iā amīssū. Ubi solerter attēdē dū q̄ recta sit linea diuīe iusticie. imo q̄ ardua ap̄d deū mēsurā vindicte. Ille siq̄dem dū adhuc viueret p̄uertēdū se in mōasterio bñ martir̄z & p̄mittebat & differebat. nūc ad eiusdē martiris venire colloquiū. & q̄i ex p̄missione sperabat & tū nullaten⁹ impetrabat. Dignūq; fuit vt abbas potissimū hāc cerneret visionē. q̄ sibi ne p̄uertē obstitat.

XCI

Alius etiā ciuīs nor⁹ mihi atq; p̄soci⁹ in rauēnati scz vrbe pollebat. & legi p̄tia strenu⁹ & grāmaticoz regulis p̄petēter istruct⁹. Sic mecū fidedictor instituit. vt si ego siml⁹ & ip̄e relinq̄ret seculū. Quid pla. Tādē ego ad p̄uersionē veniens. vt sponsio redderet exegi. sed obtinere non potui. Iste q̄ppe me gaudendo p̄misit. suaq; vestigia subsistens artificiose repressit. Non mult⁹ h̄o postmo dū diebz dum hūc aduersus leuīrū suū furentis animi liuor accenderet gladio repēte p̄cussa manus eius obriguit. sicq; stupefacta deinceps p̄mansit & rigida vt baiulo suo dependēs magis esset oneri q̄ virtuti. Jamq; inutilis factus. mundum dū abijceret abiiecit. & nō iam anceps sed cū benia-

min totus dexter in sancta v̄sq; ad obitum conuersatione permansit.

XCII

Interea q̄z Johannes conuadens ep̄s ad memoriā redit qui conuersionem suam dum per lōga tempoz interualla differret. aliq̄n contigit vt in fundo suo quem in saltus possidebat territorio moraretur. Illic itaq; p̄stitit paupercule cuidam vidue p̄cum quē velut spem sui victus alebat p̄cepit auferri. suisq; ferculis p̄futurum nō segnius preparari. Emittere illa p̄ces. Actus fudit ac gemit⁹. sibiq; indulgēcie sue reddi postulat nutrimentū. S3 suo vētri magis q̄ illius necessitati impi⁹ ep̄us dum p̄p̄is p̄uidet mensis. mandatū p̄uipendit auctoris. qui p̄pham dicit. Subuenite oppresso iudicare pupillo. defendite viduam. Sed qui absens credebatur instituendo p̄ceptum p̄sentem esse se docuit inferendo iudicium. Nam ep̄s dum lacrimas vidue sue facit de liciis gule. mox p̄cussus in gutture vuln⁹ incurrit. quod nullis medicorū studijs donec vixit euasit. Hoc itaq; p̄pedit⁹ incōmodo cum iam iuxta scripturaz sola vexatio daret intellectū auditui. tandem sanis p̄silijs acquieuit. & ep̄ales insulas monastica p̄fessione murauit. atq; in pampasiano cenobio qd̄ in br̄e Marie p̄ginis est honore cōstructum longi post tēpibz supuixit. Vtq; tū ad obitū tāta lesi gutturis molestia laborauit vt nisi cum magna difficultate traicere alimēta nō posset. adeo vt ad geminā semp mensam succedentiū sibi frat̄z in refectōe discubere. vixq; tantum sibi caperet vnde recreare stomachum potuisset.

XCIII

Demini plane quia & cū apud p̄mense opidum liberalium artū studijs docēdus insisterem dum adhuc vicz adolescētie flore & noua pubertas indueret faciē. & estus libidinis impatienter accenderet carnē. clericus q̄dam noīe Teocolinus pelicē suam iuxta meū habebat hospitium vt aiūt aspectu lubricā & inhonestā satis decore venustā. Sic itaq; nitidus & semp ornat⁹ atq; aspicius incedebat ita vt caput eius nūq; nisi gallica pellis obtegeret. indumēta carbasi- na atq; niuentia fuligo p̄ artem fullonis i- ficeret. calceus postremo ad aquilini rostri spēm non falleret. Erat illi p̄terea vox gracilis. suavis et tremula. adeo vt in ecclesia

Distinctio prima

modulās et audiētū corda mulceret et astā-
tis i se ora plebis cōuerteret. Affluebat vbiq;
dilectis. rugiebāt ora flāmātia. q̄tidie cachin-
nis iuicē atq; ludibrijs oclorū nutib; ac sur-
rilitat; illecebr; festiui applaudebāt. **H**is g;
furis et p̄dit; morib; q; corpe p̄tigu; adērā
mēte lōginqu; eē nō poterat. **Q**uid dicā. q̄a
dū h; cernerē titillāt; luxurie molestias p̄u-
li. cū etiā postq; ad hemū veni eiusdē lenoci-
nij mēoria sepi; me colaphisare nō destitit.
Sepe fateor mibi malign; host; h; p̄posuit
scema et illos eē felices ac beatissimos q̄ tā io-
cūde viuerēt p̄suade tēpauit. **S**ed ecce h;
britudis initū dixim;. p̄sequit; ēt q̄ sine cō-
cluserit atterā. **N**ā cū p̄ q̄nq; fere ānoꝝ lu-
stra i hac luxuriosa voluptate vixisset ante
annū cū cōe ip̄; ciuitat; flagret incendiū in
vna domo repta vtriq; sit igne p̄sumpti sunt.
Sic sic nimis flamma libidis ignē meruit
p̄bulsiois. et q̄d dicit; vita p̄tulerit amar; p̄ch
dolor erit; demonstrauit. **XXIII**

In peruino mōasterio scī vīz saluatoris
cui nup; et ip̄e p̄fui. q̄daz mōach; paulo ante
fuerat noīe **B**unizo astur; nimis et callidus
sclariū argumēt; ac litigios; p̄tētib; vehemē-
ter itē. **H**ic itaq; dū i imutadis abbatib; et
frīb; p̄turbadis estuās nō q̄sceret ad h; vs;
q̄ puenit vt diaboli ad supandos emulos
p̄uociniū q̄reret et ei; se dīcōi ēt corpalr mā-
ciparet. cui tū seductor; spūs erigēti aī. p̄mī
sit q̄ tertio die p̄usq; moreret suū exitū sibi
nūciaret. **C**redidit ifelī et diu postmodū vi-
nēs ita sub hac deceptoria securitate p̄mā-
sit. **T**ādē i egritudine lapsus. adest fideiussor
iniqu;. et p̄futuꝝ sic spopoderat obitū ino-
tescit. **P**roin; aduocat; ille frīb; cuncta h; q̄
cū neq̄ssimo pepegat spū p̄ ordinē narrat
cūq; illi istaret dicet. esto p̄fess;. age p̄nīaz
repēte ille obdormiuit. et sine pulsātib; sine
clamātib; euigilare nō potat. **S**i p̄o vel illi
p̄ticesceret. v̄l aliū q̄d p̄ter p̄nīaz loq̄ vellēt
mor ille exp̄gesat; iuicē loq̄bat. **S**z rursus
audito noīe p̄nīe p̄tin; obrigescebat insensi-
bili sopore corrept;. donec horrendo morri
tradit;. ad eū cui deuotōz fecerat sit ifelicitē
deuoluit. **P**ostmodū p̄o p̄ p̄les noctes nig;
canū turma nō cessauit sepulchre ei; assistere et
q̄i depositū custodire. ita vt nō mīmo vidē-
tes horrore p̄citerent. **XXV**

Adolescētē me i fauētina vrbe p̄p̄l; faruz
studia p̄stitutū audire p̄tigit q̄d enarro. **I**n
ter duos sibi p̄uicaneos obort; inulceꝝ sū

multatib; alteri; oculos alē effodit. **E**cce ita
q; postmodū cū se mūdo nimis iunle vidit
mōasteriū petijt. **P**ostmodū p̄o cū et ip̄e il-
lator; iurie lāguore corrept; p̄uersiōis hīrū
anxie q̄reret. sz ad idē mōasteriū deferri p̄p̄
illū quē crudelr attrectauerat incōgruū iu-
dicaret mōachis sup hac re secreto mulitā-
tib; tādē fama negocij ad accusatoꝝ vicz n̄
vidēt; p̄uēt auditū. **C**ūq; ille q̄d iminebat
len; didiciss;. cepit mor obnixe deposcere et
q̄b; valebat p̄cib; instātissime flagitare vt il-
lū frēs cū oī caritate suscipiēt. semetipsū
insup custodē ac mistz ei; obsequijs isuda-
re iuberēt. **I**mpertunis sane insistēs p̄cib;
tādē obtinuit vt quē carnis luie videre nō
potat p̄spicuo caritatis oculo ministrabat.
Decūbēti itaq; sedul; mist̄r assistere tegmi-
nib; fouere. nc̄caria q; porrigere p̄cipiēdis
etiā alimēt; p̄suasorie p̄uocare. **N**ā et ad di-
gestiōis occultū vt dicebat sepe se ferre et re-
ferre gaudebat egrotū. **S**ic nimis sic q̄ ge-
minū lumē carnis amiserat. caritate siml; et
paritētia q̄i duob; in aīe facie oculis respē-
debat. **XXVI**

Rostra vt fers; p̄tigit etate q̄d narro. **I**n
galliaz p̄tib; penes amīstratōz ac dīcōez cu-
iusdaz religiosi abbat; noīe **B**enedicti p̄bz
habitabat. **Q**ui nimis q̄nto copia faculta-
tū vberi; affluebat. tāto mag; religionis et
honestat; p̄mebat inopia. **O**beūte igit; pe-
lice viduat; adiecit iterare p̄iugium. **Q**uid
plā. **C**onfederat sibi q̄i tabulaz lege p̄sti-
bulū. amicor; atq; p̄finitū p̄gregabat nuptia-
li more p̄uētū. epulaturis etiā tot; affluen-
tie p̄uider apparatū. **A**bbas at dū decūbe-
ret iamq; felice appropinq̄ret ad exitū h; au-
dito. duos ad eū mōachos misit ei; tā im-
pudēs scel; sub districte cēsūre itermiatōe p̄-
hibuit. **I**lle p̄o vt erat p̄cepte neq̄cie stimu-
lat; instinctu. obtemperare nō potuit sz teme-
ritate plectibili q̄cqd nuptialis ordo dicta-
uerat impleuit. **C**unctis itaq; p̄strepentib;
iocis ac lasciuie dedit;. p̄bz tanq; bos ad vi-
ctimā ductus cōiuuium deserit thalamos
nō delectatiōis sed p̄ditionis ingredit;. **E**t
o terribilis de; in p̄silijs sup filias hominū
repentina morte mulctat;. **U**no siquidē eo-
demq; momento semen fudit. et aīaz exala-
uit. **S**ic sic remunerari debuit q̄ de sacra-
rio dñi ad exolitum lupanar suūq; voluta-
brum transire decreuit. **XXVII**

Ex Petro Damiano.

Accidit ut in burgundie partibus quidam clericus esset, super nimis et tumidus, non modo carnalis vite secularibus dedit, sed contra suum ordinem, terribiliter bellicosus. Dicit itaque cum ecclesiam sancti Mauricii inclitā peditibus suis usurpaveret. Potest autem quidam et diversus sui iuris esse non sine magis liuoribus atque certaminis aiositate prederet. tandem belli dies utroque paciscere statuit a multis hincinde fremētibus armatorum agminibus puenit. Potest autem ille quem diximus nunc cum ad hostilia castra direxit quod apparatus belli solerti spectatore prederet. ac sibi celeriter nunciaret. forte tunc clericus missa cum his quod dimicaturi erant suis fautoribus audiebat. Cumque ad euangelium veniret in fine lectum est. **D**is qui se exaltat humiliabitur. et qui se humiliat exaltabitur. illico clericus in hac sacrilega voce primo erupit. **N**ec inquit sententia ista non est. nam si ego me meisque aduersariis humiliter inclinasse hodie tot posses sionum atque clientium copias non habes. Reuersus autem nunc domino suo fideliter reulit. non modo quod in belli apparitione spernit. sed etiam quod ex ore clericum tumide loquentis audiuimus. Tunc ille plaudens in domino letus efficitur atque ad spem perculdubio prene de victore milites cohortatur. **L**oglobatur itaque diversorum cuneis armatorum ex utraque parte bellum committit. vires viribus opponit. densa telorum silua depōit. et humanis infecta cordibus arma grassantur. **H**ebat autem clericus equam quam vicem platurus ascenderet tante velocitatis et roboris ut nullus videretur equum aut mulum ei in dimicando posse preferri. **C**asu imo deo disponente pertrigerat ut precedenti nocte iumentum illud solutum percul abscederet. aceruque salis iueniens ex eo plurimum comedisset. **C**lericus itaque cum in acie pertrigeret ac super aque riuium deueniret. ibique cominus aduersarium armis arma conferret. iumentum ut erat assumpti salis copia sitibundum frenum de manu rectoris violenter extorsit. suisque totum viribus edicauit. et primo caput atque ad bibendum inhiante immergit. Ille pro dum ea manu quam scutum tenebat perfrigit hostilibus iaculis faciem coactum exposuit. et ecce repente gladius os eius fulmis more transiit. talique vir reprobo vitam suam sine clausit. **E**t quod pergrue illa perulit parte corporis vindictam quam nigri fellis in domino volumuerat blasphemiam. **E**t cum propheta de talibus dicat. **F**ilii hominum dentes eorum arma et sagitte. et lingua eorum machera acuta. **Q**ui linguam suam et dentes aduersus deum gladii more vibravit digne per eadem membra materialis gladii penas exsoluit.

XXVIII

Clericus quidam colonie ecclesie vadum flumina transibat. et ecce beatus seuerinus eiusdem ecclesie nuper episcopus ei habenas apprehendit. cuius retinens sistit. Cumque ille in stupore confusus et grauius ammiraretur cur tam clarus illic et tam celebris fame vir moreretur inquireret. **D**a mihi ait manu tuam ut quod circa me sint non auditu sed et tactu discas. Cumque datam manu fluctibus episcopus impressisset tantus cum ardor absorbuit ut vndique carnes eius resolute defluerent et ossa nuda vix heretibus articulis remaneret. **A**d quem clericus. **E**um non me inquit tuum in tanta benedictione sit apud nos. et fama tua personis totius ecclesie preconij celebratur cur te pestilens huius vorago perstrigit. tantoque per doloris incendio cruciaris. **A**d quem sanctus episcopus. **N**ihil aliud in me remansit ait ultio plectendum propter hunc. quod dum in aula regia constitutus ipialibus meis consiliis vehementer implicui. canonicis sinaxis officia per distincta horarum spacia non perfolui. **D**ane quippe si omnia coaceruas tota die negotijs ingruentibus secunda libertate vacabam. **O**b hac itaque negligentiam horarum ardoris habero supplicium. **S**ed omnipotens dei clementiam utrique si humiliter implorem ut manu tuam in partem salutis restituat statum. **Q**uod cum fuisset factum. **T**ade inquit fili obsecra fratres nostros ecclesie clericos et alios spirituales viros ut et per me preces fundant. idigentibus subsidia prestant. sacrificiorum votis insistant. **H**is ei pactus ego moror vinculo pene habundantiarum expediar et expectantibus me bonorum cunctis choris letum adiungar. **XXIX**

In hac heremo foris auellani vbi nucha bito por quidam nomine iohannes quod letus quibusdam infirmitatibus macilenter videbatur spiritus et genilis. **H**ac itaque sui corporis ibecilli tenuitate confusus sepe iacens in lectulo propletorum decurrebat. **A**c cidit autem ut demoniacus quidam non percul abesset quod multa hominum secreta et obscenos actus impudens palaret. Cumque prelatum iohannes demonem exire precipiet et quibusdam exorcismi questionibus flagellaret. **T**u ne ait ille es qui sub cocco hodie propletorum insurras. et modo me qui sanctus ejicere et iuris mei vasculum de meo domino vis liberare. **H**oc audito frater erubuit. quod rei peritatem et per medaciam cognouit auctorem. **Q**

Otto rex teutonorum qui postmodum imperator creatus est romanorum. ad alaidem italie reginam qui sibi comater extiterat suscepit in coniuges. **Q**uem filium eius qui magistrali prelidebat almuiculus pastor ecclesie cepit constanter arguere et scelestum luridumque coniugium publice condemnare.

Distinctio prima

Pater at̄ vehemēt̄ irat⁹ eū p̄phēdī p̄cepit. ⁊
mor̄ carcerali custodie mācipauit. **Q**ue⁹ p
anale circūspaciū carcer icludit. s; a correc/
tiōe ligūā ⁊ t̄roz̄ vinculū nō ligauit. **E**ū s; o
p̄ eū q̄dragesimali decurrēte ieiunio d̄ cu/
stodia decreuiss; educere aūq; p̄sALTERIū ex/
pleret qd̄ aureis exarabat apicib; recusauit
exire. **V**erū cū exinde exiss; zelo sacerdo/
tal auctoritat; accessus nō q̄uenit. sed mor̄ in
p̄ez̄ iaculū publice excoīcatōis extorsit. **O**
p̄e dignū regio genere sacerdotē q̄ in cā dei
nō ipiale fastigiū. nō p̄mū recoīgnit affectū.
s; eū p̄nā ac regiā auctoritatē i solo dō p̄sti/
tuit. hūc hoīem ei⁹ legib; resistētē a se p̄sus
extraneū reputauit. **D**ixit aūt p̄zi. **T**u arbi/
trar; me aduersū te violēt̄ age. te s; o p̄iudi/
ciū sustinere. **S**cito p̄nosces q; die sc̄o peti/
tecostes vterq; sil' stabim⁹ aū deū. ibiq; v̄eti/
labi' inē nos libzara iusticie lāce litigii' ibi
luce clari' apparebit q̄s n̄m eq̄tat; lineā te/
near. q̄s oī legib; d̄dicat. sc̄m̄q; ē ip̄o q̄ dicit⁹
est sacrosctē solēnitat; die dū p̄fat⁹ august⁹ i/
p̄erialib; iſulis redimit⁹ mltroz; p̄ōficuz
choris siue p̄ceꝝ vallat⁹ agmib; missaz̄ solē
nūz̄ iteress; rep̄tino sup̄ eū veniēte iudicio
inuēt⁹ mortu⁹. **Q**

Adolēscēs q̄dā erat i finib; aq̄tanie qui
cū cocuis suis inuēculis d̄ aiaz̄ suaz̄ cepit
salute tractare. **D**eliberatōe p̄missa tādē sta/
tuit ⁊ vnanimi inuicē p̄federatōe p̄ponūt ⁊
mūdi b; p̄p̄as abijcere ⁊ ad mōastice p̄uer/
satōis ordinē cōmigrē. **S**ed dū res adhuc
suspēsa differēt. dū rez̄ ordo mltiplici varia/
tiōe p̄curit. ip̄e q̄z tener adolēscēt; anim⁹ fi/
rus in suo p̄posito nō tenetur. **Q**uid multa
Butata postmodū mēte duxit vxorē. **E**ū
q̄s p̄cessū t̄pis mens ei⁹ mēoriā sc̄i p̄positi
paulatim de se p̄sus eraderet ⁊ sub p̄tectu
p̄ingū ad explēdā carnal' illecebre volupta/
tē ipatiēt⁹ ebulliret. diuina sup̄ eū vigilante
clēmētia subito lāguore pcussus ē ac paulo
post ad extrema p̄uēt. **N**ecessarijs igit; siue
p̄p̄nq; de iā q̄i defūcti d̄sp̄ratib; sepulsa
dū in medio positū viderēt cadauer exaie.
vixq; tenuis q̄dā mor⁹ i ei⁹ p̄pectore palpita/
ret. ecce duo tētrrimi ac truci vultu ethio/
pes eū vt sibi videbat t̄q; leones inuadūt
rapaci ferocitate corripit. d̄ corpe violēt̄
euellit. **N**ox pedes ei⁹ ⁊ brachia durz̄ alli/
gāt nexib; sicq; velut bedū i phalāga alter
p̄ alterz̄ baiulare ceperūt. **Q**uos at̄ dolores
⁊ tortiōes ille p̄ulerit. q̄t ⁊ q̄lia viderit l' au

dierit p̄ q̄s plurima eū loca vectauerūt plon/
gū ē nō t̄m stilo digerere. s; simplicib; q̄z s;
bis ex ore p̄ ordinē referēt; audire. **N**oc t̄m
h̄ iserre sufficiat. q; dū p̄ obscure caligis eū
loca portarēt ecce b̄n̄s petr⁹ splendidus ec/
chorus⁹ occurrit eū deportatū h̄uer; rap/
tum nexib; q̄b; angebat absoluit. **I**lli mor/
rapta p̄da stridētes dētib; ⁊ ciulātes absce/
dūt. factūq; sibi p̄iudiciū flebiles p̄querunt
B̄n̄s at̄ apl's adolēscētē ad cluniacēse mo/
nasteriū duxit. ei⁹q; for̄ inſec⁹ posito sese do/
nec ad eū reuertēt expectare p̄cepit. **E**go i/
q̄t meū mōasteriū ingrediēs v̄isito ac p̄ cir/
cuitū cūcta pluſtrās q̄d agat̄ intrēdo. dēide
ad te p̄siderat; oib; redeo. **S**z mor̄ vbi istē
relict⁹ ē solus. ecce crudeliōres ac acriores
h̄dē reuertūt ethiopes. ⁊ nō iā p̄ man⁹ ⁊ p̄c/
des s; ip̄a genitalia corripit. eūq; sic n̄ sine
guissimo illi⁹ dolore suspēdit. **N**ā ⁊ si velut
roſtro passer accipitr; v̄l aq̄linis vnguib; co/
lūba rapiat i pedib; sic a reprobis ill' sp̄ri/
tib; miser iste corripit. trahit. librat. p̄verenz
da suspēdit. ⁊ q̄i reposita p̄da q̄ fuerat p̄di/
ta lōgi⁹ asportat. **T**ūc ecce b̄n̄s petr⁹ radiā/
ti nimis ac t̄ribili splēdore p̄spicu⁹ se tanq;
fulmē iniecit. rapināq; suā q̄i p̄ ip̄etū violēt/
ti sp̄s apprehēdit. ⁊ clauib; q̄s manu gesta/
bat raptōres neq̄simos acerrime p̄berauit
mor̄ illū i domū p̄riā v̄sq; p̄duxit reddēsq;
sp̄m corpi v̄trāq; saluti subam reformauit.
Nam ⁊ ille p̄tin⁹ p̄ualescēs ⁊ domui sue di/
sp̄sita ad cluniacēse monasteriū p̄perans
sc̄e p̄uersatōis habitum feruida deuotiōe
suscepit. **Q**

Vir q̄daz̄ in teutonū finib; optimū p̄p̄iū
iur; p̄diū diuerforūq; p̄uētū cop̄is affluz
enter v̄berrimis possidebat. **N**ebat at̄ duo
decim filios. **E**pit̄ iterea cogitare q̄d post
ei⁹ obitū fieret si vni⁹ possēssiois h̄editatem
int̄ tot diuideret coheredes. **D**icebat em̄.
Ego q̄dē q̄ totū h̄ sol⁹ habeo sufficiēt ⁊ paci/
fice viuo. s; vbi tot diuifores emerferit q̄s
eorz̄ similtates. q̄s oriētia int̄ illos liuoris
⁊ odij iurgia sustinebit. **N**ō em̄ illic poterit
eē vnitas volūtāt; vbi tā multifaria fuerit
diuerſitas facultatis. **C**oloni p̄terea q̄ vni/
parere d̄no sūt p̄tēti non sine graui q̄et; sue
iniuria tot d̄noz̄ p̄p̄o m̄suri sūt. **T**ibi ḡ de⁹
oipotēs q̄cqd̄ est mei iur; allodiū trado. te
solū heredē mee possēssiois eligo. filios at̄
meos tibi cōmēdo. fac eis qd̄ i oculis tuis
h̄n̄placitū fuerit. **E**t hoc dicio cyrothecatu

Ex Petro Damiano.

suā sagitte ptin⁹ alliganit. eāq; cū nato. for/
titer arcu in vasti aeris supiora coniecit. **S**z
mor sagitta sine cirotbeca i trā relapsa ē. vt
euidēti mōstraret indicio qz donū qd fides
obtulit clemētia diuina suscepit. Tūc ille de
muneris sui oblatōe fidetior z alacrior fact⁹
possessionē suā cuidaz ecclē tēdidit. eāq; sibi
ppetuo iure p stipulationē z rata firmavit.
Breui tpo p⁹ filij ei⁹ tāto bonoz affluē
tiū sūt abū dātia p diti. tot p diox ac censuū
copia sūt magnifice dilatati vt eoz qsq; sū/
mā patne facultatē excederet. eisq; circū sua
mūdi pspertitas i omnib; arrideret. **S**ic sic
q cirotbecā de manu pzis tēreni i celo rece/
pit. sup filios suos imbrē sue bñdictōis in/
fluxit exuberāt. **N**ō igit in trā dō dā i celo
recipit. z ide sperādū ē pmiū q pcessit mu/
nus oblatū.

III

Scorigenaz rex pmeno adolescētie flo/
re pubescēs. qz p⁹ obijt ei mor in regal fasti
gij iura successit. **S**z cū solite p daret
qz fragile sit qd i h seculo tūmet. qz labile
qd supeminet. qz velocitē extingibile sit oē
qd splendet. cū iugaz iā esz decreuit rega
les infulas regni celestis amore deponere.
coronā capucio. purpuraz cuculla mutare.
Quid plura. **S**imulat o dōis studiū aggre
dit expectatōis hūane pinctū. **A**ploz ita/
qz liminū deuotiōe ppleta. z ignorāte cliē
tiū comitatu. mōasticū habitū latēte iduit
z sic a se mūdū cū regno bñ semetipm fura/
t⁹ abiecit. **Q**ui mor lāguore pcussus ad ex
trema puenit. z vsq; ad obitū h tāq; federa
te pñctōis elogiū inclamare nō destituit.
Dñe feci qd pcepisti. i ple qd pmisisti. **Q**uic
qd aut ei ab alio diceret. ab hac voce velut
exactōe debiti nō cessabat. **A**lmiz in vinea
pstitut⁹ reposcebat nūmuz. qz pūssamiliās
se nouit iplesse pceptū. **E**t lz in vñdecia ho/
ra fuissz pduc⁹ exigebat requiē p⁹ laborez.
z expleta opatōe reposcebat mercedem.

III

Ad uespascēte iā die i duoz q rūdā pbzō/
rū cordib; sol in occidu⁹ occidebat. eosq; ad
uersū se mutuis iuriāz iurgiorūq; pūicij
auctor discordie spūs accēderat. **L**ūq; pbz
pbytez pbzosis pumeliāz irratiōib; lace
raret. z alt⁹ altez mltro mordacitatē sale ma/
ledictorūq; relatiōib; pspersissz. vn⁹ eoz mi/
naciē intonās z dētib; stridēs correpta lan
cea iter arripuit atq; ad domū suā lōg⁹ psti/
tūā furibūdis pperare gressib; cepit. **S**ed

cū illū iā supueniēs caligo noctis obūbraret
z cor ei⁹ iteriores tenebre pñciosi⁹ posside/
rēt. ecce qnq; nigri eqtes cū caballis eque
nigris obuiāt. eisq; is q maior videbat isul/
tat. **S**epe inqt institi vt te mihi subderes.
vt in clientelā meoz p tubernaliū venires.
totiēs itaq; subterfugiēs iā nō poter⁹ iugū
mee ditionis euadere. **V**idebat em nobil⁹
qdā vir eē roman⁹ noie. q frequē eū sollicita
uerat vt sibi subdit⁹ fieret. **P**resbyter itaq;
nimij terroris horrore pcussus ad picipiēis
iperiū man⁹ vtrasq; pposuit atq; illi man⁹ de
ditoz more deosculās se velut in herilis fi
dei tuitōe pmissit. **Q**uem ptin⁹ ille pñctās.
scis inqt q sū. **I**lle psto rñdēs ait. **N**ōne tu
es dñs me⁹ roman⁹. ait ille. **A**bsit absit. sed
ego sū qdā diabol⁹ cui tu nūc cōmissus es
z indiuidua deinceps societate pstric⁹. ita
igit in fide z fua qd pollicit⁹ es. **E**t p⁹ hmoi
pba vl⁹ gesta psto disparuit. **T**ūc ille treme/
fact⁹ p fusus atq; pterit⁹ ad domum nō sine
mag⁹ trepidatōis horrore puenit. **P**aulo p⁹
ad epum suū scē mēorie tenonē noie. me qz
pñte pñie flagitator accessit. cui mor sacer/
dotal⁹ officio dignitatē adēpro. cū estium
tūc cauma feruisceret z secūday messiu tps
instaret. iuxta carine reglāz iclusionē custo
die carceral⁹ indixim⁹. ānoz pñiaz pperenti
moderatōe pfixim⁹ atq; vt i spe certe recu/
peratōis absq; dubio pualeretur adhora
ti hoies sum⁹.

IV

Vir qdā vt d⁹ potētiorē se hoiez iterfec.
a cui⁹ etiā filio more seli nō legib; euangelij
mltas molestias ptulit. patni. f. vltor iteri/
tus z strages anbelabat hoim z frequētium
reporabat manubias rapiāz. **I**ne has ho
micida depñsus āgustias. ipiale decreuit
adire fastigiū si qd fortassis i tot calamita/
tib; possz repire solaciū. **Q**uo pperito pater
ni sanguis vltor inseq⁹. z cū siue vt tribuna
liū lege pstringat. siue vt repēte gladijs op
primat ipiger comitat⁹. **I**n teutonic⁹ pō pti
bus tūc ipator degebat. **L**ū itaq; pcedens
modeste qī secur⁹ icederet. subsequēs āt ce/
leri⁹ pperaret. tādē ptingit vt sibi inuicē p pni/
qñtes in mutuos vterq; duceret aspectus.
Sz cū is q homicidij reus erat vix qñuoz
vel qñq; comitū duceret auxilio. interfecti
pō fili⁹ trigita ferme cingere obsequijs ar
matoz. qternio oēs suos cohortat⁹ vt fugi/
ant. ille se pspiciēs d psequētiū malib; auola/
re nō posse miscēdie patrociniū petijt ad

Distinctio prima

hūilitatē ymbra culū pfugiu fecit. pietas igit
armis. brachijs ho i modū crucis extēf solo
psteritū et veniā miserentiū p̄stolat. Et ille iā
victor ad reuerentiā crucis man⁹ repmēdo cō
pescuit. vltro et ne ab aliq feriret inhibuit.
Postremo pacē integrā faciēs ad honorē scē
viniſice crucis n̄ mō vitā s; et paterne nec do
navit offēfā. **H**ac igit iligni pacta victoria
q̄ s; nō tā alteri⁹ q̄ sui. et ita fatear. nō tā
hosti⁹ q̄ p̄ij cordis victor extiterat ad regē
curiā q; nō pcul erat accessit. **S**3 mox vt ad
ecclesiaz oratur⁹ igredit⁹ res mira et nimiu stu
pēda. saluator⁹ imago q̄ i crucē videbat⁹ ex
p̄ssa tribu eū viciū incliato capite visa ē salu
tare. **Q**uā glōsuz et isigne pconiū vt ab au
tore misericōie mereret⁹ reuerēt accipi q̄ ppter
e⁹ reuerentiā ob miserat vidicare. et ab eo fci
peret salutaris honorē p q̄ saluti p̄riā post
posuit vltō; **Q**uō p̄tin⁹ eū ipator audiuit ho
norifica eū et affectuosa. put decebat affabi
litate suscepit et copiosa munēz largitate di
tauit.

QVI

In maris tēpestate dephēsus q̄da futurū
se mōachū affectuosa sponsiōe deuonit. sed
naufragio erut⁹ vorū soluere h⁹ vite amore
p̄p̄sit. **E**xpleto ho āno ipo die q̄ vorū dño
sue puerſionis obtulerat. kalēdis. f. Janua
riū dū hinc de discurreret cū ludētibz et ca
chinnātibz puer⁹ choros duceret et frinola
qdā et scurrilia decātaz. subito laps⁹ sup eū
d recto cecidit et obtriuuit. **S**ic infelix ille q̄
mūdū deserere p̄p̄sit vltro ne. amittit inui
tus. et fallacez carnis dulcedinē pdidit. qua
amando carnē mēitus est veritati.

QVII

In galliaz finibz audiui gestū fuisse q̄d
refero. **I**n abbate et q̄ndā scēl p̄potētē orza
ē nō leuis d possessiōe p̄tēio. **E**ūq; apertis
viriūq; fautoribz minis diu certaret et iur
gijs. tādē vt armis ageret vtrinq; p̄dictuz
est. **E**t sc̄lar⁹ q̄dē parat⁹ copijs cāpū p̄liatu
rus igredit⁹. acies struit. cuneos ordiat. atq;
ad fortit agedū oim mētes acerrī⁹ cohorta
tor iſtāmat. **S**ilueſcūt oia gladijs. rubent
clipei. vociferatiū clamor attollit. minaces
armētoz fremit⁹ ihorrescūt. tela stringūt. et
aduerſe p̄s iper⁹ accēsus ad p̄grediēdū mē
tibz expectat. **A**bbas at nō i armis terrenis
spem suā. s; i hūane salutis auctore p̄stituēs
cūct⁹ q̄ p se dimicare p̄uenerāt suū phibuit
comitatū. solos at mōachos suos eqs ipo
sūt. capita cucullis opiri p̄cepit. **S**icq; cū

illis velut galeat⁹ et loricat⁹ fidei munimēto
crucisq; vexillo ad locū certamīs vēit. **E**ū
q; vir ille nō ferrea vt sperabat arma cōspi
ceret. s; tāq; celestē atq; angelicā acie aduēta
re comin⁹ aduertit. tāt⁹ eū cū suis oibz di
uini timor⁹ horroz inasit vt desiliētes d eqs
p̄tinus arma p̄hcerent. terre se humilit⁹ p
sternerent et indulgentiā flagirarent tē.

QVIII

Ep̄s si recte tenes q̄ capreis p̄erat vidit
maiorē b̄ndictū papā q̄ iā obierat nigro eq̄
q̄i corpālī isidētē. **E**ūq; ille ceptū iter cape
cerneret heu in q̄t nōne tu es b̄ndict⁹ papa
quē d̄fūctū liq̄do nouim⁹. **I**nfelix in q̄t ego
sū. **E**t ille **D**ño tibi ē p̄. **B**rauibz ait tormē
tis afficior. spe tñ si adiutoriu p̄beat d mea
recupatoē nō p̄uor. s; p̄ge q̄so ad frēm meū
Johēz q̄ nūc aplicā occupat sedē. ei⁹ fūct⁹
delegatoē nūcia. vt illā potissimā sūmā q̄ i
theca recōdit i paupes p mea salute distri
buat. sicq; me redimēdū eē. q̄nctiq; tñ h de
creuerit miseria diuina coḡſcat. nā cetera q̄
p me idigētibz tradita sūt mibi penit⁹ nihil
pfueit. q; d rapinis sunt et d iniust⁹ acq̄ſita
His ḡ audis ep̄s ipiger romā adit **J**ohā
ni pape defūcti fr̄s p̄ba narrauit. ep̄al mox
sarcine pōd⁹ abiecit. monachū induit. eoq;
mō salutē sibi ex aliena calamitate puidit.

QIX

De equoco q̄z h⁹ b̄ndict⁹ pape atq; nepo
te q̄ post eū tertius. **J**ohannes ho secūdus
in romane sedis māſione successit vñ mibi
narrauit. **H**ubertus. q; nassus q̄dam dum
iter ageret accidit vt iuxta molendinum eq̄
insidens p̄transiret. et ecce repente monstrū
immane p̄ſperit. **Q**uoviso subito eū terror
inuasit et stupefact⁹ intremuit. **V**idebat at
monstrū illud dūtaxat in aures aselli caudā
q; desinere. cetera v̄ſus erat. **E**ūq; viator
ad h̄ portentum territ⁹ obrigesceret. fugam
q; p̄cipitez formidolosus iniret. informe p
digiū humane voc⁹ p̄ba formauit. **N**oli in
quit o vir expauescere. hoiez me olim fuisse
sic et nūces pculdubio crede. sed q; bestiali
ter vici post finem vite bestie p̄ferre spēm
merui. **P**orro cum ille perquireret q̄s fuisset.
Ego ait solo nomine **B**enedictus fui
qui nuper apostolice sedis apicem indign⁹
obtinui. **I**nquisitus autem quid iam retrī
butionis haberet. **H**unc quidē vsq; ad iu
dicij diem p dumosa atq; squalentia. p sul
pburea loca et fetores exalātia atq; incēdij

Ex Petro Damiano.

coflagrata rapior et perabo. p^o extremū s^o iudiciū corp^o meū sūt et aīaz irremediabilis cruciat^o. et gehēnal^o baratri me irrenocabil^o olla deglutiet. ita vt nlla mibi spes s^ocupatō nīs i poster^o restet. p^o s^o h^o mōi s^oba dispa- ruit. **S**z cū ego cur ille i hac specie p^ospect^o sit indagīe q^oro. non deesse mysteriū ab eo qd visū ē dephēdo. **N**ā qz miserabil^o ille ab illo funesti pōtifical^o sui p^omoz^o dīoysqz ad si- nē vite i luxurie sceno s^olat^o ē. nō icōgrue vi- sus ē ab auribz īcipe et i caudā asini cūiare.

XX

In monasterio qd cliuus scauri dī qd qz btūs gregori^o ifra romāe vrbis menia p^odi- dit. puer qdā a penitibz v^o deiceps milita- ret oblat^o ē. Qui postmodū dū iā adolese- ret egressus d^o mōasterio ad s^oclm rediit vxo- rēqz sibi nuptiali fede copulauit. Deide cū iā ad iuuenilēvīssz etatez diuīa snia repēte p^ocussus ē i gutte. cepitqz mori lāguoz^o i nēscēte molestia approuīre. Tādē male fu- gitiu^o vt ad mōasteriū deportaret expetīte. ibiqz penitudinē d^o suis pūitaribz hūcūqz mo- nachar^o accepit. Lūqz vxoz^o ei^o qū nōnull^o ali- is lecto iacēt^o s^ostiteret. cepit ille gūit^o geme- re. ululat^o emitte. et tāqz frenesim patet in- ordiata vociferatiōe garrire. Percūtātibz at eis cur nō ille q^oesceret. **N**ōne inq^o videret^o brūm Andream aplm s^octm qz gregoriū acerrī- mis me suis s^oberibz immanit^o flagellātes. **U**lulās itaqz rursus ac flebiles voces emit- tes paululū r^ospirabat atz dicebat. **N**ō me s^oberaueret^o p^op^oea qz mōasteriū dimisi vxoz^o qz duxi. **I**nterī p^o s^olet^o et rugit^o ad momētū q^oesces aiebat. **N**ō me castigaueret qz pau- peribz medicātibz matie scotiginis nō mō- nibil dedi. sz eos et qd flagiciosum ē irrisi. **R**ursus igeminās stridozes et gemit^o asse- rebat qm sex nūmos a vidua qdā paup^ocla mutuo accepi et reddere nolui. q^o pedū pas- sū illa laborauit dū eos ad me veniēdo re- q^oreret. tot ego nūc icī a scōz manibz p^ouli dū me p^oit s^oberaret^o **U**t sciat^o at qz n^o mētiōz phēdie hora sexta d^o s^o s^olo migratur^o sum. **E**rat porro tē sexta feria. nocte s^o q^o dūit^o illucescebat dies q^o dī in ramis palmar^o de- lecto cūct^o mirātibz n^o segn^o exiliēs scapula- re atz ciliū q^o iuxta se erat repēte arripuit. morqz ecclāz bti andree attonit^o ac festin^o i- trauit. vbi strato p^oposit^o his q^o aderāt frīb^o ait. **E**cce scōz s^oberibz flagellat^o ita d^o corpe egredior purificat^o sic d^o fonte baptismatis

mūd^o exiui. **I**nt^o missaz igif sacrosctā solen- nia dūica vix passione plecta hora q^o p^odice- rat deo spm reddidit. **A**udato at ad lauan- dū ex more cadauere sic vibices ac stigma- ta i ei^o mēbz vndiqz videbāt ac si cor^o ei^o materialibz fuisset allisum s^oberibz.

XXI

Quidā alienā suam furtiue surripuit et ca- uce clādestin^o intravit. vix tū ille pietas op^oibz itet^o eē s^osueuerat. **I**ntea adest diues ihs in effigie paup^ois. et tā pliro iā crine deformis egebat arte tonsor^o. **I**lle prin^o reuerēt^o assur- ges int^o certa hūanitat^o ipēdia cepit ipm for- picibz attonde. sz dū tornat ac s^ottagit ecce repit duos oculos i occipitio sub crinibz la- titātes **E**xpauit hō. stupēsqz p^oremuit. et qd vellet eē qd cerneret pauidus inq^osuit. **Q**ui mor ille. **E**go inq^o ihs vocor vndiqz cūcia p^oteplor. et isti s^o ocli q^oz et suemidi quā nū- per i cauea p^oclusisti. **D**oxqz disparuit **I**lle prin^o ad cor rediēs diuīaz circa se clemētiā recoguit. et qd iniq^o p^osūperat satisfactōe pur- gavit.

XXII

In lōgobardie finibz vir erat s^osupell in- genij et accurissime subtilitat^o. duplex anio. s^omōe lepid^o p^ocinnadis fabricadiscqz come- dijs edocet^o. i repiēdis p^osilijs vebemēt^o astu- tus. **N**ūqz ei erigebat brachia p^o torrentē. sz ex q^ocūqz latere mūda eū turbinis aura per- flabat. ille prin^o aptū calliditat^o atqz s^osutie palliū opponebat. **A**ccidit vt hūc qdaz frat^o noctna visiōe p^ospiceret lacū q^o erat igne^o q^o flāmicomis euaporabat incēdijs et crepitā- tibz igniū globis tribilit^o cernētibz incutie- bat horroz^o **Q**uē locū trabalis enozmitat^o videbāt obsidere dracones. variāqz spētū genera hīncinde p^o circuitum spaciari. **U**ir at ille quē dixim^o in ipa flāmaz stridētū vo- ragine detēt^o tēptabat qdē coartat^o effuge- re. sz obstātibz bestijs dolebat aditū nō pa- tere. **N**ō. s^o ex hac pte fugā pabat. sed ecce serps obui^o adhebat. p^o aliā pte crūpe sata- gebat. sed ecce rursus alia bestia laxo gutte frēdēs occurrerat. ille rursus et alia ad eua- dendū loca tēptabat. sz isurgētibz beluis oī- no meat^o aufugij nō patebat. **P**orro aut^o cū vitas dicat. **E**adē mēsurā q^o mēsi fueritis re- metiet^o vob^o. **S**illi iusto dei iudicio p^otigebat **S**ic em ille p^o carnal^o astucie vanitatē ex q^o- buslibet hui^o s^oclī se nouerat laq^ois expedire ita postmodū s^olavice nullo valebat ingenio suppliciū q^o cruciabat euadere.